

Van: VNG (info@vng.nl)
Verstuurd: Thu, 16 Jul 2026 11:37:30 +0200
Aan: info@beesel.nl
Onderwerp: Lbr. 26/025 - Nieuwe Model Re-integratieverordening Participatiewet en Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ

[Lees online](#) | [Gegevens wijzigen](#)

**Lbr. 26/025 - Nieuwe Model Re-integratieverordening
Participatiewet en Model Verordening maatregelen
Participatiewet,
IOAW en IOAZ**

16 juli 2026

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Met deze ledenbrief informeren wij u over de vaststelling van een tweetal nieuwe modelverordeningen, namelijk de Model Re-integratieverordening Participatiewet en Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ. Wij adviseren u deze verordeningen voor 1 januari 2027 vast te stellen

[Volledige brief en bijlagen](#)

[Contact](#)

[Afmelden](#)

[Gegevens wijzigen](#)

vng.nl

Dit bericht is verzonden door de VNG.

[Lees onze proclamer.](#)

Nieuwe Model Re-integratieverordening Participatiewet en Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ

Brief

Gerelateerde onderwerpen

[Recht, Werk, inkomen en sociale zekerheid](#), [Modelverordeningen](#), [Participatiewet \(in Balans\)](#)

donderdag 16 juli 2026

Ledenbrief nummer

Lbr. 26/025

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Met deze ledenbrief informeren wij u over de vaststelling van een tweetal nieuwe modelverordeningen, namelijk de Model Re-integratieverordening Participatiewet en Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ. Wij adviseren u deze verordeningen voor 1 januari 2027 vast te stellen.

Volledige brief

[Nieuwe Model Re-integratieverordening Participatiewet en Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ \(87kB\)](#)

Bijlage(n)

[Model Implementatiehandleiding Re-integratieverordening Participatiewet \(83kB\)](#)

[Model Re-integratieverordening Participatiewet \(80kB\)](#)

[Model Toelichting Re-integratieverordening Participatiewet \(90kB\)](#)

[Model Implementatiehandleiding Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ \(78kB\)](#)

 [Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ \(63kB\)](#)

 [Model Toelichting Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ \(78kB\)](#)

Aan de leden

Datum
17 juli 2026

Ons kenmerk
U202600366
Lbr. 26/025

Telefoon
070 373 8393

Bijlage(n)
6

Onderwerp
Nieuwe Model Re-integratieverordening Participatiewet en
Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en
IOAZ

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Met deze ledenbrief informeren wij u over de vaststelling van een tweetal nieuwe modelverordeningen, namelijk de Model Re-integratieverordening Participatiewet en Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ. Wij adviseren u deze verordeningen voor 1 januari 2027 vast te stellen.

Aanleiding

Op dit moment behandelt de Eerste Kamer het wetsvoorstel Wet handhaving sociale zekerheid. Inwerkingtreding van die wet is – onder voorbehoud van aanvaarding – voorzien op 1 januari 2027. Enkele gemeentelijke verordeningen moeten naar aanleiding van die wet en naar aanleiding van fase 3 van de Participatiewet in balans worden vervangen. Het gaat daarbij om de volgende verordeningen:

- De Model Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ wordt naar aanleiding van de Wet handhaving sociale zekerheid vervangen door de nieuwe Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ. Deze maatregelenverordening bevat onder meer de procedure en berekeningsmethodiek voor het opleggen van een maatregel en wat moet worden verstaan onder tekortschietend besef van verantwoordelijkheid.
- De Model Re-integratieverordening moet opnieuw worden vastgesteld vanwege een gewijzigde delegatiegrondslag waarop de verordening is gebaseerd. In deze modelverordening is ten opzichte van het gewijzigde model (november 2025) artikel 5 (sociale activering) vervangen door de artikelen 5 en 5a (maatschappelijke participatie al dan niet gericht op arbeidsinschakeling) en is een verduidelijking aangebracht met betrekking tot de (mogelijke) doelgroep voor de proefplaats.

De VNG kiest er in dit geval voor de modelverordeningen vooruitlopend op de afronding van het wetgevingsproces al te publiceren om gemeenten zo de maximale ruimte te bieden de eigen gemeentelijke verordeningen te vervangen. Beide modelverordeningen zijn voorzien van een

toelichting en bijbehorende implementatiehandleiding. De VNG spreekt haar dank uit aan de gemeenten die hebben deelgenomen aan de klankbordgroep en aan de externe partijen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze twee modelverordeningen.

Bijlagen

Deze ledenbrief bevat zes bijlagen:

Bijlage 1 - Model Implementatiehandleiding Re-integratieverordening Participatiewet;

Bijlage 2 - Model Re-integratieverordening Participatiewet;

Bijlage 3 - Model Toelichting Re-integratieverordening Participatiewet;

Bijlage 4 - Model Implementatiehandleiding Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ;

Bijlage 5 - Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ;

Bijlage 6 - Model Toelichting Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ.

Meer informatie

De geconsolideerde teksten van de VNG-modellen (met de bijbehorende toelichtingen) zijn te raadplegen via de Kennisbank Decentrale Regelgeving (www.decentraleregelgeving.nl).

Vragen

Voor vragen over deze ledenbrief kunt u terecht bij het Klantcontactcentrum van de VNG, via 070-3738393 of e-mail: info@vng.nl.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

dr. mr. L.K. Geluk
Algemeen directeur

Bijlage 1: Implementatiehandleiding bij Model Re-integratieverordening Participatiewet (nieuw model, juni 2026)

Leeswijzer

Deze implementatiehandleiding biedt nadere uitleg en instructies bij de Model Re-integratieverordening Participatiewet (nieuw model, juni 2026). De implementatiehandleiding geeft nadere achtergrondinformatie over hoe het model tot stand is gekomen. De implementatiehandleiding fungeert als gebruikershandleiding en geeft een toelichting op voor- en nadelen die zijn verbonden aan de keuze van in het model opgenomen varianten en wijst op acties die noodzakelijk zijn om de keuze voor een bepaalde variant consequent door te voeren in de lokale verordening.

Algemeen

Aanleiding

De Participatiewet in balans (Staatsblad 2025, 312) introduceert “maatschappelijke participatie” ter vervanging van “sociale activering” in de Participatiewet. Maatschappelijke participatie kan gericht zijn op arbeidsinschakeling, maar voor personen voor wie arbeidsinschakeling nog niet mogelijk is, ook gericht zijn op deelname aan het maatschappelijk leven en het voorkomen of doorbreken van sociaal isolement.

Met de Participatiewet in balans wordt ook artikel 8a van de Participatiewet, die mede de grondslag vormt voor de huidige Model Re-integratieverordening Participatiewet (gewijzigd model, december 2025) gewijzigd. Dit zorgt ervoor dat de in de aanhef van het huidige model opgenomen grondslag voor de verordening met de inwerkingtreding van artikel I, onderdeel F, van de Participatiewet in balans niet langer klopt. Dit maakt het vaststellen van een nieuwe model noodzakelijk. De aanhef van een vastgestelde verordening kan namelijk niet met een wijzigingsbesluit worden gewijzigd.

Om gemeenten te blijven ondersteunen met betrekking tot hun verplichte medebewindstaak op grond van artikel 8a van de Participatiewet komt de VNG met deze nieuwe modelverordening. Eigenlijk is het geen nieuw model, maar een voortzetting van het bestaande model. Behalve een paar noodzakelijke wijzigingen in verwijzingen en het vervangen van sociale activering door maatschappelijke participatie zijn er geen inhoudelijke wijzigingen. De indeling en artikelnummering is gelijk gebleven om de implementatiekosten te beperken. Wel is vooruitlopend op de Verzamelwet SZW 2027 de mogelijkheid om jongeren een proefplaats aan te bieden expliciet als keuze opgenomen. De nieuwe verordening zal gelijktijdig met de inwerkingtreding van artikel I, onderdeel F, van de Participatiewet in balans in werking moeten treden.

Totstandkoming

Dit model is tot stand gekomen met input van een klankbordgroep van ambtenaren afkomstig uit verschillende gemeenten. Behalve een wijziging van de grondslag in de aanhef en het vervangen van de facultatieve bepaling over de voorziening sociale activering (artikel 5 oud) door twee

nieuwe bepalingen over maatschappelijke participatie (artikelen 5 en 5a nieuw), zijn er geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht ten opzichte van de Model Re-integratieverordening Participatiewet (gewijzigd model, december 2025). Wel is de mogelijkheid om jongeren een proefplaats aan te bieden opgenomen.

Adviescommissie Gemeenterecht

Bij het opstellen van dit model is gebruik gemaakt van de juridische adviezen van de VNG Adviescommissie Gemeenterecht. Meer informatie over deze commissie is te vinden op de website van de VNG.

Afwijking model

De Participatiewet schrijft niet uitputtend voor welke voorzieningen het college moet aanbieden. Het enige criterium is dat de voorziening gericht moet zijn op de arbeidsinschakeling en moet bijdragen aan het (op termijn) mogelijk maken van reguliere arbeid door een persoon. Ook persoonlijke ondersteuning bij het verrichten van taken valt onder het voorzieningenbegrip.

Omdat het te bieden voorzieningenpakket niet uitputtend is vastgelegd, zijn verschillende van de in deze verordening opgenomen voorzieningen als facultatief aangemerkt. Bij deze facultatieve bepalingen zijn gemeenten, binnen de grenzen van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, vrij om zelf invulling te geven aan de criteria die zij hanteren bij het aanbieden van deze voorzieningen. De bij deze bepalingen gegeven criteria zijn dan ook slechts voorbeelden. Voor zover

er bij de artikelen nog andere aandachtspunten bij de implementatie spelen worden die hieronder behandeld.

Gemeenten kunnen afwijken van het model. Op het moment dat wordt afgeweken van het model dan is het belangrijk dat deze wijziging consequent wordt doorgevoerd. Daarbij is het van belang om de rechtmatigheid van deze wijziging in relatie tot hoger recht goed te controleren. Zo moet beleid over de prioritering bij de verdeling van de diverse voorzieningen voor de verschillende (groepen van) personen haar basis hebben in deze verordening (CRvB 10 november 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BK2862). De verordening is bedoeld om inzicht te geven in de voor werkzoekenden en werkgevers beschikbare voorzieningen. Met de Wet Uitvoeren Breed offensief is de verordeningsplicht uitgebreid met het oog op meer transparantie en harmonisatie met betrekking tot het voorzieningenaanbod en het proces (*Kamerstukken II* 35 394, nr. 8, p. 41, 44, 55 en 110).

Mocht er in het verleden zijn afgeweken van de VNG Model Re-integratieverordening Participatiewet (gewijzigd model, december 2025) dan kan het nodig zijn om die afwijking ook op dit model aan te brengen, of het overgangsrecht daarop aan te passen.

Afwijken Model-Asv

Een aantal instrumenten bestaan uit het verstrekken van een vergoeding, premie of subsidie die moet worden aangemerkt als een subsidie als bedoeld in artikel 4:21, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht. Hierop zijn de bepalingen met betrekking tot subsidieverlening uit titel

4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. In de meeste gemeenten is ook sprake van een Algemene subsidieverordening (Asv). In artikel 2 van de Model Algemene subsidieverordening 2013 van de VNG is geregeld dat deze niet van toepassing is als er bij afzonderlijke verordening een uitputtende regeling is getroffen. Deze verordening geldt als een uitputtende regeling. Gemeenten die voor hun Asv het model van de VNG hanteren hoeven de werking van de Asv dus niet uit te sluiten ter voorkoming van conflicterende bepalingen. Gemeenten die het model van de VNG niet gebruiken zullen mogelijk wel een aanvullende uitsluitingsbepaling op moeten nemen om conflicterende regelingen te voorkomen.

Afspraken en afstemming met UWV, sociale partners en anderen

Over een aantal instrumenten moeten gemeenten afspraken maken met het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (hierna: UWV) en sociale partners in het regionale werkbedrijf.

Denk in het kader van afstemming ook aan het regionaal programma dat binnen elke arbeidsmarktregio wordt ontwikkeld op grond van artikel 9.2.8 van de Wet educatie en beroepsonderwijs. In dit programma werken onderwijsinstellingen, gemeenten en andere relevante regionale partijen samen aan een gezamenlijke aanpak voor jongeren van 12 tot 27 jaar. Deze aanpak richt zich op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten én het bevorderen van een duurzame overgang naar werk. Een onderdeel van het regionaal programma betreft maatregelen die getroffen kunnen worden gericht op jongeren zonder werk of jongeren die geen opleiding volgen, of jongeren die een groot risico lopen daarop. Deze maatregelen zijn aanvullend op de voorzieningen en ondersteuning die op grond van

artikel 7a van de wet aan jongeren worden aangeboden. Het is daarom van belang dat gemeenten bij het bieden van ondersteuning aan jongeren rekening houden met deze aanvullende maatregelen uit het regionaal programma. Door de eigen inzet van voorzieningen af te stemmen op wat regionaal beschikbaar is, kunnen gemeenten bijdragen aan een samenhangende en doelgerichte aanpak binnen de arbeidsmarktregio, zonder onderscheid te maken naar woonplaats van de jongere.

Voor sommige jongeren is extra ondersteuning nodig om succesvol onderwijs te volgen of werk te vinden. In die gevallen kunnen er, naast de in deze verordening genoemde voorzieningen, aanvullende trajecten worden ingezet waarin de gemeente een specifieke rol vervult. Bij Individuele Plaatsing en Steun (IPS-) en Ernstige Schoolbelemmerings (ESB-)trajecten, die dergelijke ondersteuning kunnen bieden aan bepaalde jongeren als bedoeld in artikel 7a, speelt de gemeente een belangrijke rol. Een IPS-traject ondersteunt jongeren met een psychische aandoening bij het vinden en behouden van werk. Een ESB-traject is een speciaal scholings- en begeleidingstraject voor jongeren met ernstige scholingsbelemmeringen. Voor een IPS-traject geeft de gemeente een beschikking af en dient zij op verzoek van een ggz-instelling, die een jongere voordraagt, een subsidieaanvraag in bij het UWV. De subsidie voor het traject wordt vervolgens via het UWV aan de ggz-instelling verstrekt. Bij een ESB-traject vraagt de gemeente een beoordeling aan bij bijvoorbeeld het REA College of Eega Plus om te toetsen of de gewenste opleiding haalbaar is voor de jongere. Als het advies van de scholingsinstelling positief is, moet de gemeente expliciet toestemming geven voor het aanvragen van een indicatie Ernstige Schoolbelemmeringen bij het UWV.

Cliëntenparticipatie

In het proces dat leidt tot vaststelling van deze verordening zal ook moeten worden voorzien in cliëntenparticipatie. Dit volgt uit artikel 47, aanhef en onder a, van de Participatiewet. In het algemeen deel van de modeltoelichting is ook voorzien in ruimte voor de verslaglegging met betrekking tot deze cliëntenparticipatie. Hierbij dienen de procedures zoals vastgelegd in de lokale Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet te worden gevolgd.

Opschrift en aanhef

Het opschrift en de aanhef van de regeling moeten nog worden aangevuld met informatie die betrekking heeft op de lokale situatie. Dan gaat het o.a. om de naam van de gemeente.

Op het moment dat ervoor wordt gekozen om bij artikel 9 het facultatieve derde en vierde lid over te nemen, waarmee de opdracht wordt gegeven aan het college om additionele plekken voor beschut werk te realiseren, dient de facultatieve verwijzing naar artikel 10b, vijfde lid, in de grondslag voor de verordening ook overgenomen te worden.

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader toegelicht. Het gaat dan om bepalingen waarin nog keuzes gemaakt moeten worden. Ook worden hier waar nodig bij bepalingen aandachtspunten meegegeven die van belang zijn voor de implementatie in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

Bij de definitie van college moet de gemeentenaam nog worden toegevoegd.

Het opnemen van een definitie van het begrip praktijkroute is facultatief. Dit is alleen noodzakelijk als bij artikel 14b, derde lid, wordt gekozen voor de weg van de praktijkroute. Zie verder onder artikel 14b.

Hoofdstuk 2. Beleid en evaluatie

Artikel 2. Evenwichtige verdeling en evaluatie

Dit artikel maakt voor de in te zetten voorzieningen een onderscheid tussen de doelgroep met een korte afstand tot de arbeidsmarkt en de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De begrippen zijn gedefinieerd in artikel 1, maar gemeenten kunnen ook een andere indeling hanteren (bijvoorbeeld op basis van de trede op de participatieladder). In dat geval zal zowel in artikel 1 als in dit artikel een aanpassing moeten plaatsvinden.

De verwijzingen in het eerste en tweede lid zijn afhankelijk van de voorzieningen die de gemeente kent en welke voorzieningen men voor welke doelgroep wenst in te zetten, waarbij men er ook voor kan kiezen

om bepaalde voorzieningen voor alle doelgroepen in te zetten. Omdat deze voorbeeldbepaling al in 2017 onderdeel uitmaakte van de Modelverordening en er geen noodzaak bestaat om de verordening op dit punt aan te passen, is deze modelbepaling ongewijzigd gelaten.

Het derde lid bevat de (basale) persoonlijke omstandigheden waar bij de inzet van een voorziening rekening mee moet worden gehouden. Deze kunnen desgewenst nader worden aangevuld.

In het vierde lid moet worden aangegeven wanneer de periodieke terugkoppeling met betrekking tot de inzet van de re-integratiemiddelen plaatsvindt. Een tweejaarlijkse termijn lijkt hierbij redelijk, maar men kan een andere termijn kiezen.

In het vijfde lid moet worden aangegeven welke gegevens men voor deze evaluatie verzamelt, zodat de verwerking hiervan kenbaar is.

Hoofdstuk 3. Voorzieningen

Dit hoofdstuk bevat voorzieningen waar de gehele doelgroep in beginsel (jongeren zijn wettelijk uitgezonderd van de mogelijkheid om gebruik te maken van de participatieplaats) aanspraak op kan maken, met inachtneming van de in hoofdstuk 2 beschreven criteria. De voorbeelden zijn niet limitatief. Gemeenten kunnen hier andere voorzieningen aan toevoegen.

Artikel 3. Algemene bepalingen over voorzieningen

De essentie van de beoordelingscriteria moet in de verordening worden opgenomen. Zie hiervoor de algemene toelichting onder Afwijken model, voorlaatste alinea. Met deze bepalingen, die desgewenst kunnen worden uitgebreid, wordt hieraan invulling gegeven. Het is belangrijk om te bekijken welke criteria lokaal gewenst zijn. De algemene criteria die in de verordening moeten worden vastgelegd, kunnen desgewenst nader door het college in beleidsregels worden uitgewerkt (artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht).

De weigeringsgronden in het eerste lid, onder f en g, zijn als facultatief aangemerkt en hangen samen met de specifieke bepalingen voor ondersteuning van jongeren uit de doelgroep van artikel 7a, eerste lid, van de wet. De gemeente kan ervoor kiezen beide, één of geen van de facultatieve weigeringsgronden over te nemen.

Gemeenten kunnen een voorziening weigeren op basis van de leeftijd van een persoon (onderdeel f), waarbij het aan gemeenten zelf is om de specifieke leeftijdsgrens te bepalen. Deze keuze laat echter de leerplicht en grenzen die de Arbowetgeving stelt aan werkzaamheden voor minderjarigen onverlet. Jongeren tot zestien jaar zijn leerplichtig en horen in hoofdzaak onderwijs te volgen. Daarnaast mogen personen van zestien en zeventien jaar geen werk verrichten dat hun gezondheid of veiligheid in gevaar brengt, zoals werkzaamheden met gevaarlijke machines, zwaar tillen of nachtdiensten. Voor personen jonger dan zestien jaar gelden daarnaast specifieke beperkingen met betrekking tot werktijden en werkzaamheden. Daarom wordt voorgesteld een leeftijdsgrens van zestien jaar te hanteren.

Wanneer een school de gemeente om ondersteuning van een jongere verzoekt, is het de taak van de school om het overgangsdokument aan de gemeente te verstrekken. Als het overgangsdokument ontbreekt, kunnen gemeenten bepalen dat dit een reden is om een voorziening te weigeren (onderdeel g).

Artikel 4. Werkstage

Deze bepaling is facultatief. De gemeente kan ervoor kiezen deze voorziening aan te bieden.

Artikel 6. Detacheringsbaan

Deze bepaling is facultatief. De gemeente kan ervoor kiezen deze voorziening aan te bieden.

Artikel 7. Scholing

Scholing is bij uitstek een maatwerkinstrument waarbij het moeilijk is in een model algemene richtlijnen te geven. Wel is het noodzakelijk om op het niveau van de verordening een aantal randvoorwaarden te formuleren (artikel 8a van de Participatiewet). Waaraan een scholingstraject ieder geval moet voldoen, moet in het tweede lid worden vastgelegd. Deze regels kunnen betrekking hebben op het type scholing of opleiding dat wordt ingezet. Hoe het wordt ingevuld, is verder aan individuele gemeenten om te regelen.

Artikel 8. Participatieplaats

Het eerste en tweede lid zijn als facultatief aangemerkt omdat de Participatiewet niet verplicht dit te regelen. Als men dit regelt dan moet de grondslag in de aanhef van de verordening ook worden aangevuld met het als facultatief aangemerkte vijfde lid van artikel 10b van de Participatiewet. Uit artikel 7, derde lid, van de Participatiewet volgt dat jongeren onder de 27 jaar niet tot de doelgroep behoren van de participatieplaats, bedoeld in artikel 10a van de Participatiewet.

In het derde lid wordt de hoogte van de premie bij een participatieplaats neergelegd. Voor de invulling kan worden gedacht aan bijvoorbeeld € 100. Het is ook mogelijk om het bedrag te differentiëren naar gelang het aantal uren dat een persoon werkzaamheden verricht op een participatieplaats. Bij het bepalen van de hoogte van de premie moeten de risico's van de armoedeval worden betrokken (Kamerstukken II 2007/08, 31 577, nr. 3, p. 12).

Artikel 9. Participatievoorziening beschut werk

De voorziening beschut werk kan gecombineerd worden met andere voorzieningen. Hiervan zijn ook enkele (deels facultatieve) voorbeelden gegeven, maar het is belangrijk om deze op de lokale situatie af te stemmen en de verordening hierop aan te passen. Uiteraard kunnen alleen voorzieningen worden opgenomen die de gemeente ook daadwerkelijk aanbiedt.

In het derde lid is een keuzemogelijkheid opgenomen om het minimumaantal te realiseren dienstbetrekkingen voor beschut werk uit te

breiden. Gemeenten kunnen voor deze extra dienstbetrekkingen zelf toewijzingscriteria opstellen.

In het vierde lid is een voorbeeldcriterium opgenomen waarmee een bepaalde groep voorrang gegeven wordt. Als gemeenten ervoor kiezen om hiervan gebruik te maken, dan dienen ze de toelichting afhankelijk van de gemaakte keuzes zelf verder aan te vullen.

Artikel 10. Ondersteuning bij leer-werktraject

Dit betreft een facultatieve bepaling. De voorziening voor een leer-werktraject volgt reeds uit artikel 7a, derde lid, en is bedoeld als voorliggende voorziening voor personen zonder startkwalificatie. Met deze bepaling kunnen gemeenten ervoor kiezen om aanvullende ondersteuning bij een leer-werktraject aan te bieden. De Participatiewet stelt hierin geen beperking, waardoor gemeenten zelf kunnen bepalen hoe zij deze ondersteuning vormgeven.

Artikel 13. Loonkostensubsidie kwetsbare werknemers

Deze bepaling is facultatief. De gemeente kan ervoor kiezen deze voorziening aan te bieden. Het gaat hier niet om de wettelijk geregelde loonkostensubsidie voor mensen met een arbeidsbeperking als bedoeld in de artikelen 10c en 10d van de Participatiewet. Het betreft een (facultatief) gemeentelijk instrument. In het tweede lid wordt de nader in te vullen hoogte en duur van de subsidie bepaald. In het derde lid wordt bepaald wat moet worden verstaan onder een kwetsbare werknemer. De gekozen invulling betreft een suggestie. Verder moeten diverse bepalingen nog ingevuld worden. Daarbij worden steeds suggesties gedaan. Het is

belangrijk, nu het hier een subsidie betreft, om de uitvoering in overeenstemming met de bepalingen van de subsidieverlening uit titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht te organiseren. Ook is het noodzakelijk om de concurrentieverhoudingen en verdringingstoets, zoals opgenomen in het vijfde lid op te nemen, met het oog op het voorkomen van het verstrekken van ongeoorloofde staatssteun.

Artikel 14. Uitstroompremie

Deze bepaling is facultatief. De gemeente kan ervoor kiezen deze voorziening aan te bieden. Als gemeenten ervoor kiezen om deze bepaling over te nemen, moet in het eerste lid de hoogte van de uitstroompremie worden opgenomen. Hierbij kan de gemeente kiezen voor een concreet bedrag, zoals in het model, maar als alternatief zou ook voor een berekeningssystematiek gekozen kunnen worden. In dat laatste geval zou de premie gekoppeld kunnen worden aan de maandnorm of aan de maximale vrijlating van artikel 31, tweede lid, onder j, van de Participatiewet. Daarmee wordt de premie automatisch aangepast aan het prijspeil.

Het nader definiëren van de doelgroep in het tweede en derde lid is eveneens aan de individuele gemeente. In het vierde lid is bepaald dat de premie kan worden aangevraagd vanaf een nader te bepalen periode na de indiensttreding. Vanaf bijvoorbeeld de zevende maand lijkt een redelijke invulling. Het is raadzaam om een uitstroompremie niet te snel toe te kennen omdat in een vroeg stadium nog niet bekend is of een persoon duurzaam is uitgestroomd. Vanuit het oogpunt van uitvoerbaarheid is het ook verstandig om een termijn op te nemen waarbinnen de premie moet zijn aangevraagd.

Artikel 14a. Proefplaats

Op grond van artikel 8a, tweede lid, onder d, van de Participatiewet moeten in de verordening voorwaarden worden opgenomen voor het verlenen van toestemming aan een persoon als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de Participatiewet voor het verrichten van onbetaalde werkzaamheden met behoud van uitkering (een proefplaats). Het feit dat jongeren onder de 27 jaar niet behoren tot de doelgroep waarvoor de proefplaats op grond van artikel 8a, tweede lid, aanhef en onder d, van de Participatiewet in de verordening moet worden geregeld laat onverlet laat dat het college op grond van artikel 7a, eerste lid, van de Participatiewet bevoegd is om de proefplaats als voorziening aan jongeren aan te bieden en dat gemeenten op basis van artikel 8a, eerste lid, aanhef en onder a, van de Participatiewet bevoegd zijn om dit voor jongeren in hun verordening te regelen. Op dit moment is dat nog een keuze, maar als de Verzamelwet SZW 2027, zoals die onlangs in consultatie is gegaan, in werking treedt, wordt het een verplichting om de proefplaats ook voor jongeren te regelen in de verordening. Het eerste lid bevat daarom een keuzeoptie, maar geadviseerd wordt om, vooruitlopend op de verzamelwet, te kiezen voor de eerste optie: “die behoort tot de doelgroep” en daarmee de proefplaats ook expliciet voor jongeren open te stellen.

Het doel van de proefplaatsing volgt al uit de wet (artikel 6, eerste lid, onder h, van de Participatiewet), maar vanuit het oogpunt van transparantie zou ervoor gekozen kunnen worden om in het als facultatief aangemerkt tweede lid een (nadere) doelbeschrijving op te nemen.

Bij het formuleren van de voorbeeldvoorwaarden in het derde tot en met vijfde lid is aansluiting gezocht bij artikel 2:24 van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en de daarop gebaseerde Beleidsregels proefplaatsing UWV 2019. Ook is een aantal aanvullende voorwaarden opgenomen. Deze voorwaarden zijn uitdrukkelijk suggesties. Het staat gemeenten vrij om zelf voorwaarden aan het verlenen van toestemming voor een proefplaatsing te verbinden die zij lokaal passend achten.

De facultatieve aanvulling op het vierde lid geeft invulling aan een in de Werkkamer gemaakte afspraak om de inzet van een forfaitaire loonkostensubsidie na een proefplaatsing te ontmoedigen, omdat dit als ongewenst en onnodig wordt gezien. Het is uitdrukkelijk een facultatieve bepaling omdat het een beleidsmatige keuze betreft.

Om ervoor te zorgen dat ook personen met een beperking van de proefplaatsing gebruik kunnen maken, kan in het zesde lid worden bepaald dat bij een proefplaatsing ook gebruik kan worden gemaakt van persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen. Dit is strikt genomen geen verplichting die voortvloeit uit de Participatiewet. Deze bepaling is daarom als facultatief aangemerkt. Zie ook onder artikel 14f.

Hoofdstuk 3A. Specifieke bepalingen doelgroep Breed offensief

Dit hoofdstuk is specifiek gericht op personen met een arbeidsbeperking. Dit is de doelgroep die vanuit de Wet uitvoeren breed offensief (Staatsblad 2022, 499) extra aandacht heeft gekregen.

Bij het opstellen van de regels in dit hoofdstuk is het van belang rekening te houden met de mogelijkheid dat een aantal van de in dit hoofdstuk geregelde zaken op grond van artikel 10e van de Participatiewet ook nader geregeld kunnen (gaan) worden bij of krachtens Algemene Maatregel van Bestuur. Bij het opstellen van dit model was hier, met uitzondering van regels voor de te hanteren loonwaardemethodiek bij het vaststellen van de doelgroep loonkostensubsidie, nog geen sprake van. Het is van belang om na te gaan of dit bij het vaststellen van de verordening op gemeentelijk niveau nog steeds het geval is.

Paragraaf 3A.1 Administratief proces loonkostensubsidie

Artikel 14b. Specifiek aanvraagproces loonkostensubsidie

De wijze waarop het administratieve proces met betrekking tot het verstrekken van loonkostensubsidie is vormgegeven, moet op grond van artikel 8a, tweede lid, onder c, van de Participatiewet in de verordening worden bepaald. Het verstrekken van loonkostensubsidie is een vorm van subsidieverlening. Dit betekent dat de bepalingen met betrekking tot de subsidieverlening uit titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht onverkort van toepassing zijn. Het is belangrijk dat gemeenten hier bij de inrichting van het proces rekening mee houden.

In het derde lid is de verwijzing naar de praktijkroute als facultatief aangemerkt omdat het bestaan van deze mogelijkheid al uit de wet volgt. Om een volledig beeld te geven en met het oog op de door de wetgever gewenste transparantie kan desondanks toch besloten worden om deze passage op te nemen. Als een gemeente deze passage niet opneemt, dan

hoeft de in artikel 1 opgenomen definitie van het begrip “praktijkroute” evenmin te worden opgenomen.

De in het vierde lid opgenomen termijn moet nog worden ingevuld.

Vanuit het oogpunt van transparantie is er met het vijfde lid voor gekozen om het administratief proces als bijlage op te nemen bij de verordening. Omdat het proces per gemeente kan verschillen, is in het kader van dit model geen invulling gegeven aan deze bijlage. Dit is aan de gemeenten zelf. Een alternatieve optie is dat de gemeente kiest voor het preferente proces loonkostensubsidie zoals dat over het land is uitgerold en waarvan gemeenten inmiddels gebruik (kunnen) maken. In dat geval kan in de verordening worden volstaan met een verwijzing naar het preferente proces van “De normaalste zaak” (Kamerstukken II 2019/20, 35 394, nr. 3, p. 54–55).

Paragraaf 3A.2 Procedure persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

Artikel 14c. Voorwaarden toekenning persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

In dit artikel is een aantal voorbeeldvoorwaarden opgenomen om in aanmerking te komen voor persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen. Ook is een aantal aanvullende voorwaarden opgenomen. Deze voorwaarden zijn uitdrukkelijk bedoeld als suggesties. Het staat gemeenten vrij om, met in achtneming van de wettelijke taak, zelf voorwaarden te verbinden aan de verstrekkingen die zij lokaal passend

achten. Een aantal van de algemeen geformuleerde voorwaarden zullen door het college verder moeten worden uitgewerkt in beleidsregels.

In het tweede lid, onderdeel a, moeten gemeenten de leeftijdsgrens bepalen als onderdeel van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen. Het staat gemeenten vrij om deze leeftijdsgrens te bepalen, maar zij moeten hierbij rekening houden met de leerplicht en de grenzen die de Arbowetgeving stelt aan werkzaamheden voor minderjarigen. Een suggestie daarbij is om achttien jaar als grens te hanteren. In dat geval is er geen sprake van een wijziging ten opzichte van het bestaande model. Het is ook denkbaar om zestien jaar als minimumleeftijd te kiezen.

In het tweede lid, onderdeel c, zal de minimale omvang van de dienstbetrekking nog nader moeten worden gespecificeerd, bijvoorbeeld zes maanden, en de intensiteit van de dienstbetrekking.

In het tweede lid, onderdeel g, is de optie opgenomen om de kosten-baten analyse breder te trekken dan zuiver financieel, door ook de maatschappelijke opbrengst mee te wegen.

Artikel 14d. Aanvraagprocedure persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

Het derde en vierde lid zijn als facultatief aangemerkt omdat deze inhoudelijk niets toevoegen. Voor de beslistermijn bestaat al een regeling in artikel 4:13 e.v. van de Algemene wet bestuursrecht. En uit artikel 3:2,

van de Algemene wet bestuursrecht volgt al dat het college haar besluiten zorgvuldig moet voorbereiden. En tot slot, uit artikel 3:49 van de Algemene wet bestuursrecht volgt dat het college zich bij de motivering van haar besluit kan beroepen op ingewonnen advies van een deskundige. Om een volledig beeld te geven en met het oog op de door de wetgever gewenste transparantie kan niettemin besloten worden om deze bepalingen over te nemen.

Het zevende en achtste lid regelen de mogelijkheid om de onderzoeksresultaten in een los verslag op te nemen en dit toe te zenden. Dit is facultatief. Als deze bepalingen worden overgenomen, dan moet in het zevende lid nog het aantal werkdagen voor de verslaglegging worden bepaald.

Artikel 14e. Inhoud beschikking bij toekenning persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

De in het eerste lid opgenomen onderdelen kunnen desgewenst worden uitgebreid.

Het tweede lid is als facultatief opgenomen omdat de verplichting tot motivering van een afwijzend besluit al voortvloeit uit de Algemene wet bestuursrecht. Voor de volledigheid kan er voor gekozen worden deze bepaling op te nemen.

Paragraaf 3A.3 Specifieke bepalingen persoonlijke ondersteuning bij werk

Artikel 14f. Persoonlijke ondersteuning bij werk

Gemeenten zullen een keuze moeten maken over hoe zij de jobcoaching in natura willen organiseren. Dit kan met eigen, gekwalificeerde medewerkers, maar kan ook door middel van uitbesteding aan een externe organisatie, die hiervoor over voldoende gekwalificeerd personeel beschikt. Een combinatie van beide opties is ook mogelijk. Op welke wijze de gemeente ervoor zorgdraagt dat er jobcoaching in natura beschikbaar is, moet uit de verordening blijken. Het eerste lid bevat een keuzeoptie die lokaal zal moeten worden ingevuld, waarbij ook voor beide opties gekozen kan worden.

Het derde lid is facultatief omdat de persoonlijke ondersteuning in het kader waarvan op grond van artikel 8a, tweede lid, onderdeel e, van de Participatiewet bij verordening regels moeten worden geformuleerd, zich beperkt tot opgedragen taken die worden verricht in het kader van een dienstverband bij een werkgever. Het staat gemeenten vrij dit toepassingsgebied uit te breiden. Als voorbeelden worden genoemd jobcoaching tijdens een proefplaats of een leer-werktraject. Jobcoaching kan echter ook nog breder worden ingezet, bijvoorbeeld in het voortraject bij het zoeken naar een passende werkkring voor een persoon met een arbeidsbeperking. Mochten gemeenten daar lokaal invulling aan willen geven dan is het, met het oog op de transparantie, zaak om de verordening en de toelichting op dit punt aan te passen en uit te breiden.

Artikel 14g. Specifieke voorwaarden toekenning persoonlijke ondersteuning bij werk

In het eerste lid moet een termijn worden ingevuld waarbinnen de aanvraag moet zijn ontvangen.

Artikel 14h. Jobcoaching

In het eerste lid moet een keuze worden gemaakt tussen mogelijke kwaliteitscriteria waaraan een jobcoach moet voldoen. De gemeente kan ervoor kiezen om zelf kwaliteitseisen te formuleren en deze op te nemen in een bijlage. Inspiratie voor het opstellen van deze kwaliteitseisen kan gevonden worden in de Beleidsregel Erkennings- en intrekingskader uitvoering persoonlijke ondersteuning UWV 2019 (Stcrt. 2019, 51103), maar men kan ook andere kwaliteitseisen stellen. De gemeente kan er ook voor kiezen om een keurmerk verplicht te stellen. Wanneer men kiest voor het verplichten van een keurmerk dan kan men denken aan Het Blik op Werk-keurmerk of het OVAL-keurmerk voor jobcoachorganisaties of het Noloc-register of het NVS-register voor jobcoaches. Informatie over de inzet van jobcoaching is ook beschikbaar op de site van de Programmaraad (VNG, UWV, Divosa en Cedris), waarop onder andere de brochure “Aan de slag met jobcoaching” is te vinden (<https://www.samenvoordeklant.nl/nieuws/brochure-aan-de-slag-met-jobcoaching>).

Het tweede lid bevat een aantal keuzeopties voor het bepalen van de aard en omvang van de in te zetten jobcoaching. Het gaat om verschillende suggesties met betrekking tot welk regiem kan worden toegepast. Er kan gekozen worden voor begeleidingsregiems met specifieke categorieën of een meer algemeen regiem. Ter inspiratie kan ook gekeken worden naar de Beleidsregel Protocol Jobcoach UWV 2019 (Stcrt. 2019, 51108) en de Beleidsregel Protocol Interne Jobcoach UWV 2019 (Stcrt. 2019, 51100). Binnen het bestek van deze modelverordening gaat het te ver om alle vormen voor een beoordelingskader op te nemen en uit te werken. Daarin

kunnen keuzes worden gemaakt. Het is aan gemeenten zelf om te bepalen wat zij willen opnemen. Gemeenten kunnen ook aansluiten bij wat zij eerder al hebben geregeld op het thema van de jobcoaching in beleid. Belangrijk is dat een afbouwregime niet dwingend kan zijn, omdat de wetgever een algemeen recht op passende ondersteuning in het leven heeft geroepen. Daarom is in het derde lid ook een afwijkingsmogelijkheid opgenomen die nog nader ingevuld zal moeten worden op basis van de in het tweede lid gemaakte keuze.

Het vierde lid bevat een keuze optie die in overeenstemming is met de in artikel 14f opgenomen keuze, over hoe de jobcoaching in natura is georganiseerd.

Het vijfde lid is facultatief en kan voor de volledigheid worden opgenomen, maar vloeit ook reeds voort uit de algemene normen uit de Algemene wet bestuursrecht (artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht inzake zorgvuldige besluitvorming).

Artikel 14j. Subsidie voor het organiseren van jobcoaching

In het tweede lid is een aantal voorwaarden opgenomen om in aanmerking te komen voor persoonlijke ondersteuning, in de vorm van subsidie voor jobcoaching. Bij het formuleren van de voorbeeldvoorwaarden is aansluiting gezocht bij artikel 12 van het Reïntegratiebesluit. De gemeente kan echter andere voorwaarden kiezen.

Het vierde lid bevat een facultatieve mogelijkheid om vanuit het oogpunt van transparantie te wijzen op de criteria die door het college in beleidsregels nader kunnen worden uitgewerkt. De bepaling is facultatief omdat de bevoegdheid van het college om beleidsregels op te stellen al voortvloeit uit artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht.

Het vijfde lid is facultatief omdat de wettelijke subsidieregeling voor jobcoaching uitsluitend toeziet op jobcoaching op de werkplek.

Artikel 14k Interne werkbegeleiding

Om voor subsidie voor interne werkbegeleiding in aanmerking te kunnen komen mag de gemeente eisen stellen aan de kwaliteit van de begeleiding. Hierbij kan gedacht worden aan het vereisen van een training, zoals de Harrie-helpt-training of de Werkmaat-training. Ook kan hier lokaal invulling aan worden gegeven.

Het tweede lid bevat de optionele mogelijkheid dat de gemeente ook subsidie verstrekt voor het volgen van de training door de interne werkbegeleider. Dit is redelijk als het gevolgd hebben van de training een verplichting is om voor de subsidie in aanmerking te komen.

Paragraaf 3A.4 Specifieke bepalingen overige voorzieningen

Artikel 14m. Specifieke voorwaarden noodzakelijke intermediaire activiteit bij motorische beperking

Het tweede lid bevat een facultatieve mogelijkheid om vanuit het oogpunt van transparantie te wijzen op de criteria die door het college in

beleidsregels nader kunnen worden uitgewerkt. De bepaling is facultatief omdat de bevoegdheid van het college om beleidsregels op te stellen al voortvloeit uit artikel 4:81, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 14n. Specifieke voorwaarden meeneembare voorzieningen

Het vierde lid bevat een facultatieve mogelijkheid om vanuit het oogpunt van transparantie te wijzen op de criteria die door het college in beleidsregels nader kunnen worden uitgewerkt. De bepaling is facultatief omdat de bevoegdheid van het college om beleidsregels op te stellen al voortvloeit uit artikel 4:81, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 14o. Specifieke voorwaarden werkplekaanpassingen

Deze bepaling is als facultatief opgenomen omdat de wettelijke regeling (artikel 8a, tweede lid, onder f, onderdeel 3, van de Participatiewet) uitsluitend toeziet op meeneembare voorzieningen en niet op werkplekaanpassingen. Het is, gelet op de memorie van toelichting bij de Wet Uitvoeren Breed offensief, echter wel een logische stap om deze voorzieningsvorm in de verordening op te nemen.

Hoofdstuk 3B. Specifieke bepalingen van school naar duurzaam werk

Dit hoofdstuk biedt de mogelijkheid om een aantal specifieke voorzieningen voor jongeren te benoemen en sluit aan op de Wet van school naar duurzaam werk (Staatsblad 2025, 210). Die wet is bedoeld om de kansengelijkheid te vergroten door betere begeleiding mogelijk te maken voor jongeren tot 27 jaar met een risico op een afstand tot de arbeidsmarkt bij de overgang van school naar werk en bij het behouden

van werk. De doelgroep bestaat uit personen van wie het college oordeelt dat het volgen van uit 's Rijkskas bekostigd onderwijs niet mogelijk of niet passend is (artikel 7a, eerste lid, onderdeel a, van de Participatiewet). Daarnaast bestaat de doelgroep uit personen voor wie de ondersteuning wordt verzocht door het bevoegd gezag van een instelling als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs, school voor praktijkonderwijs als bedoeld in de Wet voortgezet onderwijs 2020 of een instelling of een school als bedoeld in de Wet op de expertisecentra (artikel 7a, eerste lid, onderdeel b, van de Participatiewet). Ten slotte bestaat de doelgroep ook uit personen die initieel onderwijs volgen als bedoeld in de Wet op het hoger en wetenschappelijk onderwijs (artikel 7a, eerste lid, onderdeel c, van de Participatiewet). HBO- en WO-studenten, dus.

Artikel 14p. Specifieke ondersteuning

Dit betreft een facultatieve bepaling. Voor de doelgroep uit artikel 7a, eerste lid, kan specifieke ondersteuning worden aangeboden, bijvoorbeeld door het organiseren van een inloopspreekuur, workshops of netwerkbijeenkomsten. Het staat gemeenten vrij om te bepalen op welke wijze zij deze ondersteuning vormgeven.

Artikel 14q. Verzoeken van scholen en onderwijsinstellingen

In het eerste en tweede lid moeten gemeenten een keuze maken voor de termijn waarbinnen de gemeente een verzoek om een voorziening moet bevestigen of er een beslissing over moet nemen. In het eerste lid kan bijvoorbeeld worden gekozen voor een termijn van twee weken voor een ontvangstbevestiging. Dit zorgt voor snelle terugkoppeling en transparantie richting de scholen. Denkbaar is dat in het tweede lid voor een langere termijn wordt gekozen om op het verzoek te beslissen. Zo

kan een termijn van zes weken voldoende ruimte bieden voor een zorgvuldige beoordeling, inclusief eventuele afstemming met betrokken partijen, zonder onnodige vertraging voor verzoek tot ondersteuning.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 15. Intrekken oude verordeningen en overgangsrecht

In dit artikel moeten nog de citeertitel van de huidige Re-integratieverordening Participatiewet worden opgenomen.

De bepaling bevat ook een aantal overgangsbepalingen om een soepele overgang in relatie tot al verstrekte voorzieningen mogelijk te maken. Daarin moet de citeertitel van de huidige Re-integratieverordening Participatiewet nog worden opgenomen. Het is mogelijk om hier andere keuzes te maken. Dit is ook afhankelijk van de lokale situatie en wat uitvoeringstechnisch redelijk wordt geacht naar de betrokkenen en haalbaar voor de uitvoering. Zie voor meer informatie over overgangsrecht ook: [100 Ideeën voor de gemeentelijke regelgever – vierde, herziene editie 2023.](#)

Artikel 16. Inwerkingtreding en citeertitel

De inwerkingtreding is gekoppeld aan de inwerkingtreding van de relevante bepalingen uit de Participatiewet in balans (Stb. 2025, 312), die deels al in werking is getreden, maar waarvan de voor deze verordening relevante bepalingen nog in werking moeten treden. De inwerkingtredingsbepaling verwijst daarom ook specifiek naar artikel I,

onderdeel F, van de Participatiewet in balans. Het is niet mogelijk deze verordening al eerder in werking te laten treden, omdat dan de juridische grondslag voor de verordening ontbreekt. Op het moment dat voorzien wordt dat de vaststelling en publicatie van de verordening plaats zal vinden na de inwerkingtreding van artikel I, onderdeel F, van de Participatiewet in balans zal er een andere inwerkingtredingsbepaling moet worden gehanteerd. Hiervoor kan de volgende tekst worden gebruikt, waarbij de datum nog moet worden ingevuld:

Deze verordening treedt in werking op de dag na publicatie en werkt terug tot en met [invullen: datum inwerkingtreding artikel I, onderdeel F, van de Participatiewet in balans].

De citeertitel moet nog worden aangepast aan de lokale situatie.

Ondertekening

Bij de ondertekening moet de datum van ondertekening nog gevuld worden.

In de **bijlage behorende bij artikel 14b, vijfde lid**, moet worden aangegeven hoe het administratieve proces loonkostensubsidie eruit ziet als men niet aansluit bij het preferente proces.

In de **bijlage behorende bij artikel 14h, eerste lid**, moeten de kwaliteitseisen waaraan de jobcoach moet voldoen of de registratie/het keurmerk waarover hij moet beschikken worden benoemd.

Bijlage 2: Model Re-integratieverordening Participatiewet (nieuw model, juni 2026)

Leeswijzer

Deze VNG modelverordening biedt verschillende mogelijkheden tot aanpassing aan de lokale situatie van een gemeente. Deze worden expliciet gemaakt door blokhaken en een korte instructie in blauw. Deze zijn ook eenvoudig te vinden door te zoeken (Ctrl+F) op een blokhaak ([]) in de tekst.

- [invullen: ...] of [invullen: iets] = door gemeente in te vullen, zie bijvoorbeeld artikel 1.
- [eventueel opnemen: iets] = facultatief, zie bijvoorbeeld artikel 1.
- [kies optie: iets OF iets] = door gemeente te kiezen, zie bijvoorbeeld artikel 9, derde lid.
- [(bijvoorbeeld: iets)] = een voorbeeld ter illustratie of uitleg voor gemeente, zie bijvoorbeeld artikel 2.
- Combinaties zijn ook mogelijk, zie bijvoorbeeld artikel 3, eerste lid, onderdeel f.

Het model is opgemaakt in de Word-importstijlen van KOOP. Het model kan hierdoor na aanpassing eenvoudig worden geüpload in DROP voor publicatie. Zie voor meer informatie: [DROP | Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties | Voor overheden | KOOP Kennis- en exploitatiecentrum officiële overheidspublicaties](#).

Voorafgaand aan het aanbieden aan de gemeenteraad en het uploaden moeten de keuzes zijn gemaakt en moeten deze leeswijzer, de blauwe teksten en de kop- & voetteksten zijn verwijderd.

Nadere uitleg en instructies zijn opgenomen in de implementatiehandleiding die hoort bij dit model. Bij dit model hoort ook een model toelichting voor de gemeenteraad.

Besluit van de raad van de gemeente [invullen: naam gemeente] tot vaststelling van de Re-integratieverordening Participatiewet [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal] (Re-integratieverordening Participatiewet [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal])

De raad van de gemeente [invullen: naam gemeente];
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van [invullen: datum en nummer];
gelet op artikelen 8a, eerste lid en tweede lid en 10b, [eventueel opnemen: vijfde lid en] zevende lid, van de Participatiewet;
gezien het advies van de [invullen: naam commissie];
besluit vast te stellen de volgende verordening:

Re-integratieverordening Participatiewet [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal]

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

In deze verordening verstaan onder:

- college: college van burgemeester en wethouders van de [invullen: naam gemeente];
- doelgroep: personen als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onder a, of artikel 7a, eerste lid, van de wet;

- grote afstand tot de arbeidsmarkt: deelname aan de arbeidsmarkt is redelijkerwijs niet mogelijk binnen één jaar;
- interne werkbegeleiding: door een collega geboden dagelijkse werkbegeleiding op de werkvloer omdat de werknemer anders niet in staat is zijn werkzaamheden uit te voeren, en waarbij sprake is van meer dan de gebruikelijke begeleiding van een werknemer op een werkplek;
- jobcoaching: door een erkende deskundige geboden methodische ondersteuning aan personen met een arbeidsbeperking en aan werkgevers, gericht op het vinden en behouden van werk;
- korte afstand tot de arbeidsmarkt: deelname aan de arbeidsmarkt is redelijkerwijs mogelijk binnen één jaar;
- overige voorzieningen: voorzieningen als bedoeld in artikel 8a, tweede lid, onder f, van de wet;
- persoonlijke ondersteuning bij werk: ondersteuning als bedoeld in artikel 10, eerste en derde lid, van de wet en begeleiding op de werkplek als bedoeld in artikel 10da van de wet;
- [eventueel opnemen: praktijkroute: het proces om de persoon, behorend tot de doelgroep, toegang tot het doelgroepenregister te laten verkrijgen op basis van loonwaardevaststelling op de werkplek;]
- voorziening: door het college noodzakelijk geachte voorziening, gericht op arbeidsinschakeling waaronder mede wordt begrepen persoonlijke ondersteuning bij het verrichten van opgedragen taken;
- werkgever: degene die op basis van een arbeidsovereenkomst de bevoegdheid heeft om de arbeid van een werknemer gedurende een overeengekomen periode aan te wenden in zijn organisatie;
- werknemer: persoon die op basis van een arbeidsovereenkomst arbeid verricht bij de werkgever, daaronder begrepen een persoon als bedoeld in artikel 10d eerste of tweede lid van de wet met wie de werkgever een dienstbetrekking is aangegaan, dan wel dit van plan is;
- wet: Participatiewet.

Hoofdstuk 2. Beleid en evaluatie

Artikel 2. Evenwichtige verdeling

1. Het college kan de voorziening, bedoeld in [invullen: artikelen (bijvoorbeeld: artikel 6)], aanbieden aan personen die behoren tot de doelgroep met een korte afstand tot de arbeidsmarkt.
2. Het college kan de voorzieningen, bedoeld in [invullen: artikelen (bijvoorbeeld: de artikelen 4, 5a en 8)], aanbieden aan personen die behoren tot de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
3. Het college houdt bij het aanbieden van de in deze verordening opgenomen voorzieningen rekening met de omstandigheden en functionele beperkingen van een persoon. De omstandigheden hebben in ieder geval betrekking op zorgtaken van die persoon en de mogelijkheid dat hij behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie of gebruik maakt van de voorziening beschut werk.
4. Onder zorgtaken wordt in ieder geval verstaan:
 - a. de opvang van ten laste komende kinderen tot vijf jaar; en
 - b. de noodzakelijkheid van het verrichten van mantelzorg.
5. Het college zendt [invullen: termijn (bijvoorbeeld: tweejaarlijks)] aan de gemeenteraad een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening in de praktijk. Het verslag bevat in ieder geval het oordeel van de cliëntenraad.
6. Het college verzamelt voor het verslag systematisch informatie over:
 - a. [invullen: ...];
 - b. [invullen: ...]; en
 - c. [invullen: ...].

Hoofdstuk 3. Voorzieningen

Artikel 3. Algemene bepalingen over voorzieningen

1. Het college kan een voorziening weigeren als:
 - a. de persoon ten behoeve van wie de voorziening zou worden verstrekt niet behoort tot de doelgroep;
 - b. de persoon onvoldoende medewerking verleent aan het onderzoek dat nodig is voor het beoordelen van het recht op de voorziening;
 - c. de persoon een beroep kan doen op een voorziening op basis van een andere wettelijke regeling, waardoor er sprake is van een voorliggende voorziening;
 - d. de voorziening naar het oordeel van het college onvoldoende bijdraagt aan de arbeidsinschakeling; of
 - e. er niet wordt voldaan aan de voorwaarden die in deze verordening worden gesteld om in aanmerking te komen voor die voorziening;
 - f. **[eventueel opnemen:** de persoon, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Wet, jonger is dan **[invullen: leeftijd (bijvoorbeeld: zestien jaar)];**]
 - g. **[eventueel opnemen:** het bevoegd gezag van een instelling als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs, school voor praktijkonderwijs als bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs of een instelling of een school als bedoeld in de Wet op de expertisecentra, het verzoek om ondersteuning heeft gedaan en daarbij geen overgangsdokument heeft verstrekt.]
2. Het college kan een voorziening beëindigen als:
 - a. de persoon die aan de voorziening deelneemt zijn verplichtingen als bedoeld in de artikelen 9 en 17 van de wet, de artikelen 13 en 37 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of de artikelen 13 en 37 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen niet nakomt;
 - b. de persoon die aan de voorziening deelneemt niet meer behoort tot de doelgroep;
 - c. de persoon die aan de voorziening deelneemt algemeen geaccepteerde arbeid aanvaardt waarbij geen gebruik wordt gemaakt van een in deze verordening genoemde voorziening, tenzij het betreft een persoon als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, onder 2°, van de wet;
 - d. de voorziening naar het oordeel van het college niet langer voldoende bijdraagt aan een snelle arbeidsinschakeling;
 - e. de voorziening naar het oordeel van het college niet meer geschikt is voor de persoon die gebruik maakt van de voorziening;
 - f. de persoon die aan de voorziening deelneemt niet naar behoren gebruik maakt van de aangeboden voorziening; of
 - g. de persoon die aan de voorziening deelneemt niet meer voldoet aan de voorwaarden die in deze verordening worden gesteld om in aanmerking te komen voor die voorziening.
3. Het college biedt de goedkoopst adequate voorziening aan, houdt bij het voorzieningenaanbod rekening met andere voorzieningen die in het kader van het sociaal domein beschikbaar zijn en stemt het aanbod, als dat nodig is, intern af zodat het optimaal bijdraagt aan een integrale ondersteuning van de persoon. Het college houdt bij de afstemming ook rekening met voorzieningen op grond van andere wettelijke regelingen en stemt dit af in het plan van aanpak, bedoeld in artikel 44a van de wet.

[eventueel opnemen: Artikel 4. Werkstage

1. Het college kan een persoon een werkstage gericht op arbeidsinschakeling aanbieden als deze:
 - a. behoort tot de doelgroep; en

- b. nog niet actief is geweest op de arbeidsmarkt of een afstand tot de arbeidsmarkt heeft door langdurige werkloosheid.
- 2. Het doel van een werkstage is het opdoen van werkervaring of het leren functioneren in een arbeidsrelatie.
- 3. Het college plaatst de persoon uitsluitend als hierdoor de concurrentieverhoudingen niet onverantwoord worden beïnvloed en er geen verdringing op de arbeidsmarkt plaatsvindt.
- 4. In een schriftelijke overeenkomst wordt in ieder geval vastgelegd:
 - a. het doel van de werkstage; en
 - b. de wijze waarop de begeleiding plaatsvindt.]

Artikel 5. Maatschappelijke participatie gericht op arbeidsinschakeling

- 1. Het college kan een persoon die behoort tot de doelgroep ondersteunen bij maatschappelijke participatie gericht op arbeidsinschakeling, zowel met een aanbod tot maatschappelijke participatie als bedoeld in het tweede lid, als bij een eigen initiatief van de persoon.
- 2. De ondersteuning bestaat uit:
 - a. activiteiten of voorzieningen die gericht zijn op arbeidsinschakeling, zoals scholing, sollicitatietraining, stage en proefplaatsing; of
 - b. het verstrekken van informatie en advies over participatiemogelijkheden, het motiveren en ondersteunen van de persoon bij het zetten van stappen richting arbeidsinschakeling, het wijzen op bestaande voorzieningen en activiteiten waaraan de persoon kan deelnemen of het wegnemen of beheersbaar maken van praktische belemmeringen, ter bevordering van arbeidsinschakeling.
- 3. Het college biedt uitsluitend ondersteuning voor zover deze:
 - a. bijdraagt aan de doelen van maatschappelijke participatie;
 - b. noodzakelijk is omdat de maatschappelijke participatie anders redelijkerwijs niet kan worden gerealiseerd;
 - c. wat betreft kosten in een redelijke verhouding staat tot het te verwachten resultaat;
 - d. de arbeidsinschakeling niet belemmert;
 - e. de concurrentieverhoudingen niet beïnvloedt;
 - f. niet leidt tot verdringing op de arbeidsmarkt; en
 - g. waar relevant, in samenhang met voorzieningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 wordt vormgegeven.
- 4. Het college stemt de aard, inhoud en duur van de ondersteuning af op de behoeftes, mogelijkheden en capaciteiten van de persoon en vermeldt de hieraan verbonden voorwaarden en verplichtingen.

Artikel 5a. Maatschappelijke participatie niet gericht op arbeidsinschakeling

- 1. Het college kan een persoon die behoort tot de doelgroep ondersteunen bij maatschappelijke participatie indien arbeidsinschakeling niet mogelijk is, zowel met een aanbod tot maatschappelijke participatie als bedoeld in het tweede lid, als bij een eigen initiatief van de persoon.
- 2. De ondersteuning bestaat uit:
 - a. activiteiten of voorzieningen die gericht zijn op deelname aan het maatschappelijk leven om sociaal isolement te voorkomen en te doorbreken, zoals cursus, training, mantelzorg, vrijwilligerswerk, deelname aan sociale netwerken; of
 - b. het verstrekken van informatie en advies over participatiemogelijkheden, het motiveren en ondersteunen van de persoon bij het zetten van stappen richting maatschappelijke participatie niet gericht op arbeidsinschakeling, het wijzen op bestaande initiatieven en activiteiten waaraan de persoon kan deelnemen, of het wegnemen of beheersbaar maken van praktische belemmeringen voor participatie, indien arbeidsinschakeling niet mogelijk is.
- 3. Het derde en vierde lid van artikel 5 zijn van overeenkomstige toepassing.

[eventueel opnemen: Artikel 6. Detacheringsbaan

1. Het college kan door detachering zorgen voor toeleiding van een persoon die behoort tot de doelgroep naar een dienstverband met een werkgever, gericht op arbeidsinschakeling.
2. De werknemer wordt voor het verrichten van arbeid gedetacheerd bij een onderneming. De detachering wordt vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst tussen zowel de werkgever en inlenende organisatie als tussen de werknemer en inlenende organisatie.
3. Een werknemer wordt uitsluitend geplaatst als hierdoor de concurrentieverhoudingen niet onverantwoord worden beïnvloed en er geen verdringing op de arbeidsmarkt plaatsvindt.]

Artikel 7. Scholing

1. Het college kan een persoon die behoort tot de doelgroep een scholingstraject aanbieden.
2. Een scholingstraject voldoet in ieder geval aan de volgende eisen:
 - a. [invullen: ...];
 - b. [invullen: ...]; en
 - c. [invullen: ...].

Artikel 8. Participatieplaats

1. [eventueel opnemen: Het college kan een persoon van 27 jaar of ouder met recht op algemene bijstand overeenkomstig artikel 10a van de wet onbeloonde additionele werkzaamheden laten verrichten.
2. Het college zorgt ervoor dat de te verrichten additionele werkzaamheden worden vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst die wordt ondertekend door het college, de werkgever en de persoon die de additionele werkzaamheden gaat verrichten.]
3. De premie, bedoeld in artikel 10a, zesde lid, van de wet bedraagt [invullen: bedrag (bijvoorbeeld: € 100)] per zes maanden, mits in die zes maanden voldoende is meegewerkt aan het vergroten van de kans op inschakeling in het arbeidsproces.

Artikel 9. Participatievoorziening beschut werk

1. Het college verstrekt om de in artikel 10b, eerste lid, van de wet, bedoelde werkzaamheden mogelijk te maken de volgende voorzieningen:
 - a. fysieke aanpassingen van de werkplek of de werkomgeving;
 - b. uitsplitsing van taken; of
 - c. aanpassingen in de wijze van werkbegeleiding, werktempo of arbeidsduur.
2. Het college kan aan personen van wie is vastgesteld dat zij uitsluitend in een beschutte omgeving onder aangepaste omstandigheden mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben, tot het moment van aanvang van de dienstbetrekking, bedoeld in artikel 10b, eerste lid, van de wet, daarnaast de volgende voorzieningen aanbieden:
 - a. arbeidsmatige dagbesteding als bedoeld in artikel [invullen: artikelnummer] van de [invullen: citeertitel Wmo-verordening];
 - b. maatschappelijke participatie gericht op arbeidsinschakeling als bedoeld in artikel 5;
 - c. scholing als bedoeld in artikel 7;
 - d. persoonlijke ondersteuning als bedoeld in artikel 11; of
 - e. schuldhulpverlening als bedoeld in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.
3. [eventueel opnemen: In aanvulling op het aantal ten minste te realiseren dienstbetrekkingen, bedoeld in artikel 10b, vierde lid, van de wet, worden [kies optie: ten hoogste [invullen: aantal] OF wordt een aantal van ten hoogste [invullen: percentage] aan] additionele dienstbetrekkingen per jaar gerealiseerd.
4. In de additionele dienstbetrekkingen wordt voorzien in volgorde van vaststelling dat gegadigden uitsluitend in een beschutte omgeving onder aangepaste omstandigheden de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben. Personen die [invullen: voorrangsgroep (bijvoorbeeld: ten minste [invullen: ...] jaar oud zijn, die algemene bijstand ontvangen, met een loonwaarde van ten minste [invullen: ...], met een verstandelijke of lichamelijke beperking, chronische psychische of psychosociale problemen)] hebben daarbij voorrang.]

[eventueel opnemen: Artikel 10. Ondersteuning bij leer-werktraject

Het college kan met toepassing van artikel 7a, derde lid, van de wet, een persoon zonder startkwalificatie als bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de wet, ondersteuning bieden voor zover die ondersteuning nodig is voor het volgen van een leer-werktraject.]

Artikel 11. Persoonlijke ondersteuning bij werk

1. Het college kan persoonlijke ondersteuning bij werk aanbieden aan personen behorend tot de doelgroep.
2. Persoonlijke ondersteuning bij werk als bedoeld in het eerste lid wordt, onverminderd het bepaalde in artikel 3, verstrekt overeenkomstig de bepalingen van paragrafen 3A.2 en 3A.3.

Artikel 12. No-riskpolis

(Vervallen)

[eventueel opnemen: Artikel 13. Loonkostensubsidie kwetsbare werknemers

1. Het college kan een loonkostensubsidie, anders dan de loonkostensubsidie bedoeld in hoofdstuk 3A, verstrekken aan werkgevers die met een kwetsbare, of uiterst kwetsbare werknemer een arbeidsovereenkomst sluiten.
2. De loonkostensubsidie, bedoeld in het eerste lid, bedraagt ten hoogste [invullen: percentage (bijvoorbeeld: 50 procent)] van de loonkosten gedurende maximaal [invullen: periode (bijvoorbeeld: 12 maanden)] respectievelijk [invullen: periode (bijvoorbeeld: 24 maanden)] ten behoeve van de kwetsbare respectievelijk de uiterst kwetsbare werknemer.
3. Onder kwetsbare werknemer wordt verstaan de persoon die:
 - a. voorafgaand aan de indienstneming gedurende [invullen: periode (bijvoorbeeld: 6 maanden)] geen reguliere betaalde betrekking heeft gevonden;
 - b. geen startkwalificatie bezit;
 - c. ouder is dan [invullen: leeftijd (bijvoorbeeld: 50 jaar)]; of
 - d. alleenstaande ouder is.
2. Onder uiterst kwetsbare werknemer wordt verstaan de persoon die onmiddellijk voorafgaand aan de indiensttreding ten minste [invullen: periode (bijvoorbeeld: 24 maanden)] werkloos is geweest.
3. De loonkostensubsidie wordt uitsluitend verstrekt als hierdoor de concurrentieverhoudingen niet onverantwoord worden beïnvloed en geen verdringing op de arbeidsmarkt plaatsvindt.
4. De loonkostensubsidie wordt niet verstrekt als de werkgever op grond van een andere regeling aanspraak maakt op financiële tegemoetkomingen in verband met de indiensttreding van de werknemer of als redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de persoon ook zonder loonkostensubsidie kan worden aangenomen voor dat werk.]

[eventueel opnemen: Artikel 14. Uitstroompremie

1. Het college kan eenmalig een uitstroompremie van [invullen: bedrag] toekennen aan een langdurig werkloze die duurzaam uitstroomt naar algemeen geaccepteerde arbeid en daardoor niet langer recht heeft op een uitkering van het college.
2. Onder een langdurig werkloze wordt verstaan: een persoon die gedurende een aaneengesloten periode van twaalf maanden of langer op een uitkering van het college aangewezen is geweest.
3. Onder duurzame uitstroom wordt verstaan: een periode van uitkeringsonafhankelijkheid van tenminste [invullen: periode (bijvoorbeeld: 6 maanden)].
4. De premie kan worden aangevraagd vanaf [invullen: tijdstip (bijvoorbeeld: de zevende maand)] na de indiensttreding en moet binnen [invullen: periode (bijvoorbeeld: 18 maanden)] na de indiensttreding zijn aangevraagd.]

Artikel 14a. Proefplaats

1. Het college kan, als dit door hem noodzakelijk wordt geacht, een persoon [kies optie: die behoort tot de doelgroep OF als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onder a, van de wet] die algemene bijstand ontvangt, toestemming verlenen om op een proefplaats bij een werkgever voor de duur van twee maanden, met de mogelijkheid tot verlenging met maximaal vier maanden, onbeloonde werkzaamheden te verrichten met behoud van uitkering.
2. [eventueel opnemen: Het doel van een proefplaatsing is [kies optie: het voor een beperkte duur opdoen van werkervaring in een specifieke functie OF de inschakeling van de persoon in arbeid bij een werkgever te bevorderen, waarbij de proefplaats voor een zo beperkt mogelijke duur wordt ingezet].]
3. Voor een proefplaats wordt uitsluitend toestemming verleend als:
 - a. de persoon, gelet op zijn vaardigheden en capaciteiten, tot de werkzaamheden in staat is;
 - b. het college verwacht dat de plaatsing bijdraagt aan het vergroten van de kans op arbeidsinschakeling;
 - c. als hierdoor de concurrentieverhoudingen niet onverantwoord worden beïnvloed en geen verdringing op de arbeidsmarkt plaatsvindt;
 - d. de werkzaamheden van de persoon niet al eerder onbeloond door hem bij die werkgever, of diens rechtsvoorganger, zijn verricht; en
 - e. de werkgever bij aanvang van de proefplaats schriftelijk de intentie heeft uitgesproken dat hij de persoon, bij gebleken geschiktheid, direct aansluitend aan zijn proefplaatsing, voor minimaal zes maanden, zonder proeftijd, in dienst zal nemen.
4. Het college weigert de toestemming, bedoeld in het eerste lid, als redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de persoon ook zonder proefplaatsing kan worden aangenomen voor dat werk [eventueel opnemen: of als direct na de proefplaatsing sprake is van een dienstverband met forfaitaire loonkostensubsidie als bedoeld in artikel 10d, vijfde lid, van de wet].
5. Als de werkzaamheden op de proefplaats wegens ziekte worden onderbroken, dan wordt deze periode voor de toepassing van de maximale periode, bedoeld in het eerste lid, buiten beschouwing gelaten.
6. [eventueel opnemen: Het college kan een persoon op een proefplaats persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen toekennen overeenkomstig de bepalingen van Hoofdstuk 3A paragrafen 3A.2 en 3A.3.]

Hoofdstuk 3A. Specifieke bepalingen doelgroep Breed offensief

Paragraaf 3A.1 Administratief proces loonkostensubsidie

Artikel 14b. Specifiek aanvraagproces loonkostensubsidie

1. Het college verstrekt overeenkomstig artikel 10d van de wet, ambtshalve of op aanvraag, loonkostensubsidie aan de werkgever die voornemens is een dienstbetrekking aan te gaan met een persoon die behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie, bedoeld in artikel 6, onder e, van de wet. In geval van een aanvraag zijn het tweede tot en met het vijfde lid van dit artikel van toepassing.
2. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag schriftelijk aan de werkgever, of als de aanvraag wordt gedaan door de persoon, aan de werkgever en de persoon.
3. Een aanvraag voor loonkostensubsidie wordt, als het een persoon betreft die nog niet behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie, ook beschouwd als een aanvraag om vast te stellen of de persoon behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie, bedoeld in artikel 10c, eerste lid, onder a, van de wet. [eventueel opnemen: Als deze aanvraag is gedaan na het begin van de dienstbetrekking voor een persoon als bedoeld in artikel 10d, tweede lid, van de wet, wordt de vaststelling of de persoon behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie bepaald door middel van de Praktijkroute.]

4. Het college stelt binnen [invullen: aantal] weken na ontvangst van de aanvraag de loonwaarde vast, tenzij in overleg met de werkgever toepassing wordt gegeven aan artikel 10d, vijfde lid, van de wet.
5. Het college neemt bij het verstrekken van de loonkostensubsidie het [kies optie: preferente proces loonkostensubsidie OF administratieve proces zoals weergegeven in de Bijlage] in acht.

Paragraaf 3A.2 Procedure persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

Artikel 14c. Voorwaarden toekenning persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

1. Het college kan persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen verstrekken ten behoeve van een persoon met een arbeidsbeperking.
2. Bij de toekenning van persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen gelden, onverminderd het bepaalde in artikel 3, de volgende voorwaarden:
 - a. de persoon behoort tot de doelgroep en is minimaal [invullen: leeftijd (bijvoorbeeld: achttien)] jaar oud of heeft VSO/PRO-onderwijs genoten;
 - b. de persoon kan zonder deze vorm van ondersteuning niet aan het arbeidsproces deelnemen;
 - c. de werkgever biedt een dienstbetrekking aan van minimaal [invullen: aantal (bijvoorbeeld: zes)] maanden, met een minimale arbeidsduur van [invullen: aantal] uur per week;
 - d. het betreft geen Arbo-taak waarvoor de werkgever verantwoordelijk is;
 - e. het betreft geen meeneembare voorziening die tot de standaarduitrusting van de werkgever behoort of algemeen gebruikelijk is in een organisatie;
 - f. er is naar het oordeel van het college geen sprake van een werkplekaanpassing die in zijn algemeenheid van de werkgever kan worden verlangd; en
 - g. de kosten van de voorziening(en) zijn naar het oordeel van het college proportioneel, dat wil zeggen dat de investering in de voorziening moet opwegen tegen de [eventueel opnemen: maatschappelijke] opbrengsten van uitstroom naar werk.

Artikel 14d. Aanvraagprocedure persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

1. Een aanvraag om persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen kan bij het college worden ingediend door de persoon of zijn werkgever. Het college kan hiervoor een aanvraagformulier vaststellen.
2. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag.
3. [eventueel opnemen: Het college onderzoekt, zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen [invullen: aantal] weken na de aanvraag, de mogelijkheden en ondersteuningsbehoefte van de persoon.]
4. [eventueel opnemen: Het college kan een deskundig oordeel en advies inwinnen, als de beoordeling van een aanvraag dit vereist.]
5. Het college bepaalt na overleg met de persoon, en indien van toepassing met de werkgever, welke ondersteuning of voorziening(en) het beste kunnen bijdragen aan de arbeidsinschakeling.
6. Het college onderzoekt, voor zover nodig en gelet op de omstandigheden van de persoon, in daartoe voorkomende gevallen de mogelijkheden om door samenwerking met andere partijen, onder meer op het gebied van (publieke) gezondheid, jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, schuldhulpverlening, welzijn en wonen, te komen tot een zo goed mogelijk afgestemde integrale dienstverlening met het oog op de arbeidsinschakeling, bedoeld in artikel 8a, tweede lid, onder g, onderdeel 1, van de wet of de wijze van voortgezette persoonlijke ondersteuning, bedoeld in artikel 8a, tweede lid, onder g, onderdeel 2, van de wet.

7. [eventueel opnemen: Het college maakt binnen [aantal] werkdagen na afronding van het onderzoek, een schriftelijke weergave van de uitkomsten van het onderzoek dat wordt neergelegd in een onderzoeksverslag.
8. Op basis van het onderzoeksverslag neemt het college een besluit en zendt dit aan de persoon of zijn gemachtigde en, indien van toepassing, aan de werkgever.]

Artikel 14e. Inhoud beschikking persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

1. Het college geeft in een beschikking tot toekenning van persoonlijke ondersteuning of een overige voorziening in ieder geval aan:
 - a. welke persoonlijke ondersteuning of overige voorziening wordt verstrekt;
 - b. als subsidie wordt verstrekt, wat de omvang is van het subsidiebedrag;
 - c. de duur en intensiteit van de ondersteuning;
 - d. de ingangsdatum van de ondersteuning of overige voorziening;
 - e. als de verstrekking afwijkt van wat is aangevraagd, wat de reden is van afwijking; en
 - f. voor zover van toepassing, welke andere ondersteuning of voorziening relevant is, of kan zijn, waaronder de wijze waarop de persoon integraal kan worden ondersteund.
2. [eventueel opnemen: Het college geeft in een beschikking tot afwijzing van persoonlijke ondersteuning of een overige voorziening op grond van het feit dat er een voorliggende voorziening bestaat, in ieder geval aan welke voorziening dit betreft.]

Paragraaf 3A.3 Specifieke bepalingen persoonlijke ondersteuning bij werk

Artikel 14f. Persoonlijke ondersteuning bij werk

1. Het college kan persoonlijke ondersteuning bij werk in de vorm van jobcoaching in natura verstrekken door middel van een jobcoach die werkzaam is in een dienstverband bij of in opdracht van [optie kiezen: de gemeente OF een derde, waarbij de gemeente de uitvoering van de jobcoaching heeft ingekocht].
2. Het college kan persoonlijke ondersteuning bij werk in de vorm van een subsidie toekennen aan de werkgever voor:
 - a. jobcoaching door een interne of externe jobcoach; of
 - b. interne werkbegeleiding door een interne werkbegeleider.
3. [eventueel opnemen: De in het eerste of tweede lid genoemde ondersteuning kan ook worden aangeboden met het oog op het verrichten van werkzaamheden, anders dan in dienstverband, zoals bij een proefplaats of een leer-werktraject.]

Artikel 14g. Specifieke voorwaarden toekenning persoonlijke ondersteuning bij werk

1. De aanvraag voor persoonlijke ondersteuning bij werk moet binnen [invullen: aantal] weken na de ingangsdatum van de dienstbetrekking zijn ontvangen, tenzij voorafgaand aan of op het moment van aanvang van het dienstverband de noodzaak voor die ondersteuning redelijkerwijs nog niet bekend kon zijn.
2. Het college besluit op basis van individueel maatwerk, waarbij de aard, omvang, duur en intensiteit van de persoonlijke ondersteuning wordt gewogen.

Artikel 14h. Jobcoaching

1. Een jobcoach die de persoonlijke ondersteuning bij werk verzorgt moet voldoen aan [optie kiezen: de kwaliteitseisen zoals opgenomen in de Bijlage OF een van de in de Bijlage genoemde keurmerken].
2. De in te zetten jobcoaching wordt bepaald op basis van [optie kiezen: de volgende begeleidingsregiems: [invullen: regiems en zwaarte met daarbij bij elk van de regiems een percentage aan begeleiding van het aantal gewerkte uren en de maximale duur van de

regiems] OF een regiem waarbij de verleende jobcoaching in de eerste drie jaar wordt verleend voor een aantal uren dat maximaal overeenkomt met respectievelijk [invullen: percentage van aantal gewerkte uren in het eerste, tweede en derde jaar] van het aantal uren dat de aan de persoon opgedragen taken in beslag nemen OF een regiem waarbij de jobcoaching kan worden verleend voor een aantal uren jobcoaching per halfjaar en wel voor het eerste halfjaar maximaal [invullen: aantal uren], voor het tweede halfjaar maximaal [invullen: aantal uren] en vervolgens voor maximaal [invullen: aantal uren] per halfjaar voor de duur van [invullen: periode]].

3. Het college kan van de in het tweede lid bedoelde maximale [optie kiezen: percentages OF uren] afwijken voor zover toepassing daarvan, gelet op het belang dat beoogt te worden beschermd, leidt tot onbillijkheid van overwegende aard.
4. Als de gemeente een of meer jobcoaches zelf [optie kiezen: in dienst OF gecontracteerd] heeft, biedt het college deze bij voorrang aan.
5. [eventueel opnemen: Voordat het college de jobcoaching beëindigt verricht het college onderzoek. Wanneer de beëindiging plaatsvindt met instemming van de werkgever en de werknemer kan het college van dit onderzoek afzien.]

Artikel 14i. Jobcoaching in natura

1. Het college kan ambtshalve, of op aanvraag, jobcoaching in natura aanbieden.
2. Bij aanvragen om jobcoaching in natura en de voorbereiding van een beschikking op de aanvraag is het bepaalde in de artikelen 14c tot en met 14h van overeenkomstige toepassing.

Artikel 14j. Subsidie voor het organiseren van jobcoaching

1. Het college kan op aanvraag subsidie voor het organiseren van jobcoaching verlenen aan de werkgever.
2. Subsidie voor het organiseren van jobcoaching kan, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 14c tot en met 14h, worden verleend als:
 - a. de jobcoaching bestaande uit een individueel trainings- of inwerkprogramma en een systematische begeleiding van de persoon behorend tot de doelgroep, gericht op het kunnen uitvoeren van de aan hem opgedragen taken, wordt geborgd door middel van een coachingsplan;
 - b. de omvang en de kwaliteit van de georganiseerde jobcoaching passend is;
 - c. de continuïteit van de jobcoaching geborgd is; en
 - d. de persoon voor wie de subsidie wordt gevraagd daarvan op de hoogte is en schriftelijk instemt met het organiseren van jobcoaching door de werkgever.
3. Het college kan voor jobcoaching een maximumtarief per uur hanteren dat toereikend is voor de organisatie van jobcoaching, waarbij het college zorgdraagt voor de kenbaarheid van de voor het betreffende jaar van toepassing zijnde tarieven.
4. [eventueel opnemen: Het college kan in beleidsregels uitwerken:
 - a. aan welke eisen het coachingsplan moet voldoen;
 - b. welke activiteiten een jobcoach moet kunnen uitvoeren;
 - c. hoe de continuïteit van de jobcoaching geborgd moet zijn; of
 - d. hoe de evaluatie van de jobcoaching plaats vindt.]
5. [eventueel opnemen: Met instemming van de werkgever en de werknemer voor wie de subsidie wordt verleend, kan de jobcoach mede:
 - a. ondersteuning geven gericht op het vinden van werk; of
 - b. integrale ondersteuning geven bij de overgang van werk naar werk en van werk naar onderwijs.]

Artikel 14k. Interne werkbegeleiding

1. Als een persoon uit de doelgroep voor het kunnen verrichten van werk is aangewezen op begeleiding die de gebruikelijke begeleiding door de werkgever en andere werknemers aanzienlijk te boven gaat, kan het college een subsidie verlenen aan de werkgever voor de

aangetoonde meerkosten die verbonden zijn aan het organiseren van de interne werkbegeleiding.

2. **[eventueel opnemen:** Het college kan aan de werkgever ambtshalve of op aanvraag een training aanbieden voor een of meer medewerkers om hen in staat te stellen aan personen behorend tot de doelgroep interne werkbegeleiding te bieden.]

Paragraaf 3A.4 Specifieke bepalingen overige voorzieningen

Artikel 14l. Specifieke voorwaarden toekenning vervoersvoorziening

1. Het college kan een vervoersvoorziening toekennen aan een persoon die door zijn beperking niet zelfstandig naar zijn werkplek, proefplaats of opleidingslocatie kan reizen. Deze vervoersvoorziening kan zowel in natura als in de vorm van een vergoeding in geld worden verstrekt.
2. Het college biedt een vervoersvoorziening aan als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:
 - a. de persoon kan door zijn beperking niet zelfstandig reizen of gebruik maken van het openbaar vervoer; en
 - b. het vervoer is beperkt tot woon-werkverkeer.
4. De hoogte van de vergoeding in geld hangt af van het aantal dagen dat moet worden gewerkt en bedraagt het in de markt reguliere tarief voor een taxi of een andere vorm van vervoer.
5. Het college brengt een eventueel bedrag voor een vervoersvoorziening van de werkgever aan de werknemer in mindering op de te verstrekken vervoersvoorziening.

Artikel 14m. Specifieke voorwaarden noodzakelijke intermediaire activiteit bij motorische beperking

1. Het college kan een voorziening in de vorm van een intermediaire activiteit toekennen die gericht is op de vervanging of ondersteuning van een door ziekte of gebrek geheel of gedeeltelijk ontbrekende motorische lichaamsfunctie.
2. **[eventueel opnemen:** Het college kan in beleidsregels nader uitwerken hoe het de omvang van de noodzakelijke intermediaire activiteit bepaalt.]

Artikel 14n. Specifieke voorwaarden meeneembare voorzieningen

1. Het college kan een meeneembare voorziening toekennen, als dit nodig is voor de persoon om te kunnen werken.
2. Er is geen limitatieve lijst van voorzieningen. In principe kan elk product als een meeneembare voorziening worden beschouwd als de noodzaak en meerwaarde in de werksfeer aantoonbaar is.
3. De meeneembare voorziening wordt in principe in bruikleen beschikbaar gesteld. In bijzondere gevallen kan het college besluiten de voorziening in eigendom te verstrekken.
4. **[eventueel opnemen:** Het college kan in beleidsregels nader uitwerken hoe het de noodzaak en meerwaarde in de werksfeer bepaalt.]

[eventueel opnemen: Artikel 14o. Specifieke voorwaarden werkplekaanpassingen

Het college kan een aanpassing van de werkplek toekennen aan een persoon, als dit noodzakelijk is om zijn werk uit te voeren. In beginsel kan daarbij elk product als een werkplekaanpassing worden beschouwd als de noodzaak en meerwaarde in de werksfeer aantoonbaar zijn.]

Hoofdstuk 3B. Specifieke bepalingen van school naar duurzaam werk

[eventueel opnemen: Artikel 14p. Specifieke ondersteuning

Het college kan personen als bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de wet ondersteuning bieden, door [invullen: vorm van specifieke ondersteuning (bijvoorbeeld: voorlichting te geven op locatie door het houden van een inloopspreekuur)].

Artikel 14q. Verzoeken van scholen en onderwijsinstellingen

1. Het college bevestigt binnen [invullen: aantal] weken de ontvangst van een verzoek om informatie, ondersteuning of een voorziening gedaan door het bevoegd gezag van een instelling als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs, school voor praktijkonderwijs, als bedoeld in de Wet voortgezet onderwijs 2020 of een instelling of een school als bedoeld in de Wet op de expertisecentra.
2. Als de reactie op het verzoek geen beschikking, als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht, inhoudt, reageert het college binnen [invullen: aantal] weken op het verzoek, en deelt deze reactie schriftelijk mee aan het bevoegd gezag, bedoeld in het eerste lid, en aan de persoon op wie het verzoek betrekking heeft.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 15. Intrekken oude verordeningen en overgangsrecht

1. De [invullen: citeertitel 'oude' Re-integratieverordening Participatiewet] wordt ingetrokken.
2. Een persoon die gebruik maakt van een toegekende voorziening op grond van de [invullen: citeertitel 'oude' re-integratieverordening], die moet worden beëindigd op grond van deze verordening, behoudt deze voorziening voor zover wordt voldaan aan de voorwaarden uit de [invullen: citeertitel 'oude' re-integratieverordening] voor de duur:
 - a. van [invullen: periode (bijvoorbeeld: 12 maanden)], gerekend vanaf de inwerkingtreding van deze verordening; of
 - b. dat deze is verstrekt, als dat korter is dan de periode, bedoeld in onderdeel a.
3. Het college kan na afloop van de in het derde lid, onderdeel a, bedoelde periode, besluiten of een voorziening in verband met een bijzondere individuele situatie wordt voortgezet.
4. De [invullen: citeertitel 'oude' re-integratieverordening] blijft van toepassing ten aanzien van een voortgezette voorziening als bedoeld in het eerste en tweede lid.

Artikel 16. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op het tijdstip waarop artikel I, onderdeel F, van de Participatiewet in balans in werking treedt.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Re-integratieverordening Participatiewet [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal].

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [invullen: datum].

De voorzitter,
De griffier,

[eventueel opnemen: Bijlage 1. Het administratieve proces als bedoeld in artikel 14b Re-integratieverordening Participatiewet [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal]

[invullen: ...]

Bijlage 2. Eisen waaraan een jobcoach moet voldoen als bedoeld in artikel 14h Re-integratieverordening Participatiewet [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal]

[invullen: ...]

Bijlage 3: Toelichting bij Model Re-integratieverordening Participatiewet (nieuw model, juni 2026)

Leeswijzer

Deze VNG modeltoelichting biedt verschillende mogelijkheden tot aanpassing aan de lokale situatie van een gemeente. Deze worden expliciet gemaakt door blokhaken en een korte instructie in blauw. Deze zijn ook eenvoudig te vinden door te zoeken (Ctrl+F) op een blokhaak (!) in de tekst.

- [invullen: ...] of [invullen: iets] = door gemeente in te vullen, zie bijvoorbeeld artikel 2.
- [eventueel opnemen: iets] = facultatief, zie bijvoorbeeld artikel 1.
- [(bijvoorbeeld: iets)] = een voorbeeld ter illustratie of uitleg voor gemeente, zie bijvoorbeeld artikel 2.
- Combinaties zijn ook mogelijk, zie bijvoorbeeld artikel 3.

Voorafgaand aan het aanbieden aan de gemeenteraad moeten de keuzes zijn gemaakt en moeten deze leeswijzer, de blauwe teksten en de kop- & voetteksten zijn verwijderd. Nadere uitleg en instructies zijn opgenomen in de implementatiehandleiding die hoort bij dit model. Als op onderdelen andere keuzes gemaakt worden dan in de modelverordening zijn gemaakt, dan sluit deze toelichting mogelijk niet aan, en moet de toelichting dus worden aangepast op de gemaakte keuzes. De modeltoelichting kan worden gebruikt als toelichting aan de gemeenteraad bij het voorstel tot vaststelling van de verordening. De toelichting wordt niet door de raad vastgesteld en daarom ook niet gepubliceerd in het gemeenteblad met de verordening.

Toelichting bij het besluit van de raad van de gemeente [invullen: naam gemeente] tot vaststelling van de Re-integratieverordening Participatiewet [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal] (Re-integratieverordening Participatiewet [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal])

Algemeen

Inleiding

De Participatiewet schrijft niet uitputtend voor welke vormen van ondersteuning en welke voorzieningen het college aan moet bieden bij het ondersteunen van de (arbeids)participatie van inwoners. Al naar gelang de afstand van een persoon tot de arbeidsmarkt kan een voorziening gericht zijn op bijvoorbeeld maatschappelijke participatie en het voorkomen van isolement (zoals het doen van vrijwilligerswerk met behoud van uitkering), het leren van vaardigheden of kennis, of het opdoen van werkervaring (bijvoorbeeld via gesubsidieerd werk). In deze verordening zijn de vormen van ondersteuning en de voorzieningen die het college beschikbaar heeft en de criteria die gelden voor de inzet daarvan geregeld.

Aanleiding

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners die moeite hebben met (arbeids)participatie de juiste ondersteuning krijgen. Uit artikel 8a van de Participatiewet vloeit voort dat de gemeenteraad hierover bij verordening regels moet stellen. Zo moet beleid over de prioritering bij de verdeling van de diverse voorzieningen voor de verschillende (groepen van) personen haar basis hebben in deze verordening (CRvB 10 november 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BK2862). De verordening is bedoeld om inzicht te geven in de voor werkzoekenden en werkgevers beschikbare voorzieningen. Met de Wet Uitvoeren Breed offensief is de verordeningplicht uitgebreid met het oog op meer transparantie en harmonisatie met betrekking tot het voorzieningenaanbod en het proces (*Kamerstukken II* 35 394, nr. 8, p. 41, 44, 55 en 110).

Er is gekozen voor een algemene, globale verordening. Dit heeft te maken met de aard van de opdracht die de raad heeft gekregen, te weten het bij verordening regels stellen waarin het beleid van de gemeente ten aanzien van haar taak bij het ondersteunen van de (arbeids)participatie wordt neergelegd. Hieruit moet onder andere aandacht blijken voor de in de Participatiewet onderscheiden doelgroepen en de daarbinnen te onderscheiden subgroepen. Dit leent zich niet tot het formuleren van gedetailleerde regels die op iedere situatie van toepassing zijn. Het is immers maatwerk. Het is afhankelijk van iemands mogelijkheden en beperkingen wat in het concrete geval een passend aanbod is. Daarom wordt aan het college de bevoegdheid gegeven om op een aantal punten eigen afwegingen te maken. Artikel 10 van de Participatiewet bepaalt dat personen uit de doelgroep aanspraak hebben op ondersteuning bij de arbeidsinschakeling en de door het college noodzakelijk geachte voorzieningen. Het is daarbij van belang dat kenbaar is welke voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden er zijn. Daarom is ervoor gekozen in de verordening de voorzieningen vast te leggen die het college aanbiedt.

Met betrekking tot de volgende voorzieningen is de gemeenteraad verplicht om regels op te nemen in deze verordening:

- maatschappelijke participatie, niet gericht op arbeidsinschakeling (artikel 8a, eerste lid, onderdeel a, van de Participatiewet);
- persoonlijke ondersteuning bij het verrichten van opgedragen taken (artikelen 8a, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid, onderdeel a en e, en 10, eerste lid, van de Participatiewet);
- scholing of opleiding, als bedoeld in artikel 10a, vijfde lid, van de Participatiewet (artikel 8a, eerste lid, onderdeel c, en tweede lid, onderdeel b, van de Participatiewet);
- de premie, bedoeld in artikel 10a, zesde lid, van de Participatiewet (artikel 8a, eerste lid, onderdeel d, en tweede lid, onderdeel b, van de Participatiewet);
- participatievoorziening beschut werk, als bedoeld in artikel 10b van de Participatiewet (artikelen 8a, eerste lid, onderdeel e, en 10b, zevende lid, van de Participatiewet);
- loonkostensubsidie, als bedoeld in artikel 10d, van de Participatiewet, voor zover het gaat om de vormgeving van het administratieve proces tot verstrekking hiervan (artikel 8a, tweede lid, onderdeel c, van de Participatiewet);
- proefplaats (artikel 8a, tweede lid, onderdeel d, van de Participatiewet);
- vervoersvoorziening, als bedoeld in artikel 10, eerste lid, van de Participatiewet, die ertoe strekt dat de persoon zijn werkplek, proefplaats of opleidingslocatie kan bereiken (artikel 8a, tweede lid, onderdeel f, van de Participatiewet);
- intermediaire activiteit, als bedoeld in artikel 10, eerste lid, van de Participatiewet, die noodzakelijk is in verband met een visuele of motorische handicapbeperking (artikel 8a, tweede lid, onderdeel f, onder 2, van de Participatiewet);
- meeneembare voorziening, als bedoeld in artikel 10, eerste lid, van de Participatiewet, voor de inrichting van de werkplek, de productie- en werkmethoden, de inrichting van de opleidingslocatie of de proefplaats en de bij het werk of opleiding te gebruiken hulpmiddelen (artikel 8a, tweede lid, onderdeel f, van de Participatiewet);

De regels dienen aandacht te besteden aan de wijze waarop, rekening houdende met de persoonlijke omstandigheden, ten behoeve van de doelgroep en doelgroep loonkostensubsidie, wordt voorzien in de integraliteit van de geboden ondersteuning bij de arbeidsinschakeling en de continuïteit van de geboden ondersteuning bij de overgang van onderwijs naar werk, van werk naar onderwijs en van werk naar werk (artikel 8a, eerste lid, onderdeel a en tweede lid, onderdelen a en g, en 10 eerste lid, van de Participatiewet).

[eventueel opnemen: Hiernaast bestaat de bevoegdheid om een hoger aantal dienstbetrekkingen beschut werk vast te stellen en daarbij, onverminderd artikel 8a, tweede lid, onderdeel a van de Participatiewet, te regelen hoe deze additionele omvang wordt bepaald en hoe dan de volgorde wordt bepaald waarin personen hiervoor in aanmerking komen (artikel 10b, vijfde lid, van de Participatiewet).]

In deze verordening is specifiek aandacht voor personen met een arbeidsbeperking en jongeren.

De specifieke aandacht voor personen met een arbeidsbeperking houdt verband met de Wet uitvoeren breed offensief. Bij brief van 7 september 2018 heeft de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onder de noemer "Breed offensief" maatregelen aangekondigd om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Voor een deel was daar een wetswijziging voor nodig. In de Wet uitvoeren breed offensief is het juridisch raamwerk rondom deze maatregelen neergelegd. Het doel van de maatregelen is dat meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk komen en blijven. Het gaat om mensen met een beperking die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen en vallen onder de doelgroep banenafpraak of die zijn aangewezen op beschut werk. De bij verordening te regelen uitwerking van deze maatregelen, opgenomen in artikel 8a, tweede lid, onder c tot en met g, van de Participatiewet, is neergelegd in hoofdstuk 3A. Daarmee wordt het uit de wet voortvloeiende belang van het bieden van specifieke ondersteuning voor deze doelgroep duidelijk geborgd.

De specifieke aandacht voor jongeren houdt verband met de Wet van school naar duurzaam werk waarmee de regering de kansengelijkheid wil vergroten door betere begeleiding mogelijk te maken voor jongeren tot 27 jaar met een risico op een afstand tot de arbeidsmarkt bij de overgang van school naar werk en bij het behouden van werk. De doelgroep bestaat uit personen van wie het college oordeelt dat het volgen van uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs niet mogelijk of niet passend is (artikel 7a, eerste lid, onderdeel a, van de Participatiewet). Daarnaast bestaat de doelgroep uit personen voor wie de ondersteuning wordt verzocht door het bevoegd gezag van een instelling als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs, een school voor praktijkonderwijs als bedoeld in de Wet voortgezet onderwijs 2020 of een instelling of een school als bedoeld in de Wet op de expertisecentra. Ten slotte bestaat de doelgroep ook uit personen die initieel onderwijs volgen als bedoeld in de Wet op het hoger en wetenschappelijk onderwijs (artikel 7a, eerste lid, onderdeel c, van de Participatiewet). HBO- en WO-studenten, dus. In hoofdstuk 3B zijn hiervoor specifieke regels opgenomen.

Doelstelling

Met deze verordening wordt beoogd dat zoveel mogelijk inwoners kunnen participeren in de samenleving, bij voorkeur door werk. Daar waar dit (nog) niet mogelijk is bevat deze verordening ook mogelijkheden ter ondersteuning van maatschappelijke participatie.

Effecten

Het is de verwachting dat de transparantie over de beschikbare ondersteuning en voorzieningen leidt tot een effectievere benutting daarvan. Zowel door inwoners die behoren tot de doelgroep, alsook door bedrijven, instellingen en andere organisaties die op deze manier inwoners kunnen ondersteunen bij hun (arbeids)participatie. Het bieden van heldere kaders in deze verordening ondersteunt tevens het gemeentelijke apparaat bij de uitvoering van haar taken. Daarmee draagt deze verordening bij aan een effectievere inzet van gemeentelijke middelen.

Verhouding tot andere regelgeving

Met deze verordening wordt invulling gegeven aan de verplichte medebewindstaak op grond van artikel 8a van de Participatiewet om bij verordening regels stellen waarin het beleid van de gemeente ten aanzien van haar taak op het gebied van participatie wordt neergelegd.

Een aantal in deze verordening opgenomen instrumenten bestaan uit het verstrekken van een vergoeding, premie of subsidie die moet worden aangemerkt als een subsidie als bedoeld in artikel 4:21, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht. Hierop zijn de bepalingen met betrekking tot subsidieverlening uit titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Deze verordening geldt voor deze instrumenten als een uitputtende gemeentelijke regeling.

VNG-modelverordening

Bij het opstellen van deze verordening is gebruik gemaakt van de VNG Model Re-integratieverordening Participatiewet (nieuw model, juni 2026). [eventueel opnemen: In afwijking van het VNG-model zijn bij de artikelen [invullen: ...] eigen keuzes gemaakt, die beter aansluiten bij de situatie van de [invullen: naam gemeente].]

Cliëntenparticipatie

Bij het opstellen van deze verordening is in overeenstemming met artikel 47, aanhef en onder a, van de Participatiewet en de [invullen: citeertitel Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet] een inspraakprocedure gevolgd. Dit heeft geleid tot [invullen: ...].

Evaluatie

Om de effecten van het met deze verordening ingezette beleid te evalueren is een evaluatiebepaling opgenomen. Doel van deze verordening is [invullen: ...]. Dit doel is bereikt als uit de evaluatie blijkt dat [invullen: ...]. Deze evaluatie is geregeld in artikel 3.

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader toegelicht.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

Begrippen die al zijn omschreven in de Participatiewet, de Algemene wet bestuursrecht (Awb) of de Gemeentewet worden niet afzonderlijk gedefinieerd in deze verordening. Deze zijn vanzelfsprekend van toepassing op deze verordening.

Doelgroep

De doelgroep wordt gevormd door personen zoals bedoeld in artikel 7, eerste lid, onder a, van de Participatiewet. Het betreft:

- personen die algemene bijstand ontvangen;
- personen als bedoeld in de artikelen 34a, vijfde lid, onderdeel b, 35, vierde lid, onderdeel b, en 36, derde lid, onderdeel b, van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (hierna: WIA) tot het moment dat het inkomen uit arbeid in dienstbetrekking gedurende twee aaneengesloten jaren ten minste het minimumloon bedraagt en ten behoeve van die persoon in die twee jaren geen loonkostensubsidie als bedoeld in artikel 10d, van de Participatiewet is verleend;
- personen als bedoeld in artikel 10, tweede lid, van de Participatiewet;
- personen met een nabestaanden- of wezenuitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet (hierna: ANW);
- personen met een uitkering ingevolge de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (hierna: IOAW);
- personen met een uitkering ingevolge de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (hierna: IOAZ);
- personen zonder uitkering;
en, die voor de arbeidsinschakeling zijn aangewezen op een door het college aangeboden voorziening.

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet van school naar duurzaam werk, vormen de personen jonger dan 27 jaar, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Participatiewet ook onderdeel van de doelgroep.

Grote afstand tot de arbeidsmarkt

Onder een grote afstand tot de arbeidsmarkt wordt verstaan dat een persoon redelijkerwijs niet binnen één jaar geschikt is voor deelname aan de arbeidsmarkt. Zie verder de toelichting bij artikel 2.

Interne werkbegeleiding

Interne werkbegeleiding is een vorm van persoonlijke ondersteuning bij werk die wordt geboden door een interne werkbegeleider. Een interne werkbegeleider is een directe collega van een werknemer met een beperking die hem bij de dagelijkse werkzaamheden begeleidt omdat hij zonder die begeleiding niet in staat is zijn werkzaamheden uit te voeren. Het moet hierbij gaan om, in verband met de beperking, meer dan gebruikelijke begeleiding. Om als interne werkbegeleider in het kader van de verordening te kunnen worden beschouwd is het noodzakelijk dat men de vaardigheden heeft om de begeleiding op een kwalitatief verantwoorde manier te kunnen bieden. De wetgever spreekt in dit verband van opgeleide collega's, niet zijnde jobcoaches, die persoonlijke ondersteuning op de werkvloer verlenen (*Kamerstukken II 2019/20, 35 394, nr. 3, p. 56*). Zie verder de toelichting bij artikel 14k.

Jobcoaching

Jobcoaching is een vorm van persoonlijke ondersteuning bij werk die wordt geboden door een jobcoach. Een jobcoach is een erkende deskundige die een werknemer met een beperking en/of zijn werkgever methodische ondersteuning biedt, zodat de werknemer een passende baan kan vinden en behouden. Om als jobcoach in het kader van de verordening te kunnen worden beschouwd is het noodzakelijk dat men voldoet aan een aantal eisen die er op zijn gericht om de professionaliteit en de kwaliteit van de jobcoaching te waarborgen. Zie verder de toelichting bij artikel 14h.

Korte afstand tot de arbeidsmarkt

Onder een korte afstand tot de arbeidsmarkt wordt verstaan dat een persoon, naar redelijke maatstaven gemeten, binnen één jaar geschikt is voor deelname aan de arbeidsmarkt. Zie verder de toelichting bij artikel 2.

Overige voorzieningen

Op grond van artikel 8a, tweede lid, onderdeel f, van de Participatiewet moeten er in de verordening regels opgenomen worden voor een drietal specifieke voorzieningen die bedoeld zijn voor personen met een arbeidsbeperking. Het gaat om vervoersvoorzieningen, noodzakelijke intermediaire activiteiten en meeneembare voorzieningen. Deze voorzieningen samen worden in deze verordening aangeduid met het begrip 'overige voorzieningen'.

Persoonlijke ondersteuning bij werk

Persoonlijke ondersteuning als bedoeld in artikel 10, eerste en derde lid, van de Participatiewet moet in samenhang met artikel 8a, tweede lid, onderdeel e en artikel 10da, van de Participatiewet worden begrepen als een door het college noodzakelijk geachte voorziening gericht op het verkrijgen, verrichten en behouden van arbeid. In de memorie van toelichting bij artikel 8a, tweede lid, onderdeel e, van de Participatiewet wordt eerst aangegeven dat de gemeenteraad een breed aanbod van beschikbare instrumenten moet opnemen in de verordening. Vervolgens wordt alleen nader ingegaan op de jobcoach. De begrippen persoonlijke ondersteuning en jobcoach zijn evenwel niet identiek. Het begrip persoonlijke ondersteuning is ruimer. Het kan bij persoonlijke ondersteuning zowel gaan om een gekwalificeerde expert (jobcoach) als om een getrainde persoon die binnen het bedrijf zorgdraagt voor de dagelijkse werkbegeleiding (ook wel een "Harrie" genoemd). Combinaties van beiden zijn ook mogelijk (*Kamerstukken II 2019/20, 35 394, nr. 3, p. 9*).

[eventueel opnemen: Praktijkroute]

Opname in het doelgroepenregister kan op verschillende manieren plaatsvinden. Naast de aanvraagroute via het UWV is er ook een route die loopt via de gemeente. Deze route staat bekend als de praktijkroute en volgt uit artikel 38b, eerste lid, onderdeel a, van de Wet financiering sociale verzekeringen. Het is een procesroute waarbij het college door middel van een loonwaardemeting op de werkplek vaststelt dat de loonwaarde van een werknemer bij voltijdse

arbeid minder bedraagt dan het wettelijk minimumloon, welke vaststelling leidt tot opname in het doelgroepenregister. Deze route kan alleen worden gevolgd op het moment dat iemand al een werkplek heeft.]

Hoofdstuk 2. Beleid en evaluatie

Artikel 2. Evenwichtige verdeling

Op grond van artikel 8a, tweede lid, onderdeel a, van de Participatiewet moet de gemeenteraad in de verordening aangeven onder welke voorwaarden welke personen en werkgevers van deze personen, in aanmerking komen voor in de verordening omschreven voorzieningen en hoe deze rekening houdend met omstandigheden, zoals de zorgtaken, en het feit, dat die persoon tot de doelgroep loonkostensubsidie behoort of gebruik maakt van de voorziening beschut werk, of een andere structurele functionele beperking heeft, evenwichtig over deze personen worden verdeeld. Hierin ligt besloten dat de gemeenteraad ook rekening houdt met de omstandigheden en functionele beperkingen van personen met een handicap. Dit is in overeenstemming met het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. De doelstelling van dit verdrag is het bevorderen, beschermen en waarborgen van het volledige genot door alle personen met een handicap van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden op voet van gelijkheid en het bevorderen van de eerbiediging van hun inherente waardigheid. In dit artikel en het artikel hierna is aan het voorgaande uitvoering gegeven.

Korte afstand tot arbeidsmarkt

Het college biedt de voorziening als bedoeld in [invullen: artikelen (bijvoorbeeld: artikel 6 (detacheringsbaan))] aan personen aan die behoren tot de doelgroep met een korte afstand tot de arbeidsmarkt. De doelgroep is gedefinieerd in artikel 1.

Grote afstand tot arbeidsmarkt

Het college biedt voorzieningen als bedoeld in [invullen: artikelen (bijvoorbeeld: de artikelen 4 (werkstage), 5a (Maatschappelijke participatie niet gericht op arbeidsinschakeling) en 8 (participatieplaats))] aan personen aan die behoren tot de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De doelgroep is gedefinieerd in artikel 1.

Overige voorzieningen

Voor de overige voorzieningen, volgt al uit de doelgroepomschrijving aan wie het college deze voorzieningen kan aanbieden. Het gaat om: scholing (artikel 7), participatievoorziening beschut werk (artikel 9), ondersteuning bij leer-werktrajecten (artikel 10), persoonlijke ondersteuning bij werk (artikel 11), loonkostensubsidie voor kwetsbare werknemers (artikel 13), uitstroompremie (artikel 14) en proefplaats (artikel 14a).

Rekening houden met omstandigheden en beperkingen

Het college moet bij de inzet van de voorzieningen rekening houden met de omstandigheden en functionele beperkingen van een persoon. In artikel 2, derde lid, is opgenomen waarmee het college in ieder geval rekening moet houden.

Verslag doeltreffendheid

Het college informeert de gemeenteraad over de effecten van de verordening in de praktijk (vierde lid). Hiertoe verzamelt het college systematisch de in het vijfde lid genoemde gegevens.

Hoofdstuk 3. Voorzieningen

Artikel 3. Algemene bepalingen over voorzieningen

Weigeringsgronden

Het eerste lid geeft aan dat het college een voorziening kan weigeren en in welke gevallen dat kan. De weigeringsgronden in deze bepaling zijn niet uitputtend, omdat voor een aantal

voorzieningen er ook weigeringsgronden zijn die voortvloeien uit de specifieke aard van die voorziening. Die gronden vloeien voort uit de artikelen in deze verordening die specifiek betrekking hebben op die voorzieningen.

[eventueel opnemen: Het college kan een voorziening voor de doelgroep uit artikel 7a, eerste lid, van de wet, voorts weigeren wanneer de betrokkene jonger is dan de in dit onderdeel vastgestelde leeftijdsgrens van [invullen: leeftijd (bijvoorbeeld: zestien)] jaar (onderdeel f). Jongeren tot zestien jaar zijn leerplichtig en gaan in beginsel naar school. Zij mogen slechts beperkt werken, met strikte regels voor werktijden en werkzaamheden die volgen uit de Arbowetgeving. Ook zestien- en zeventien- jarigen zijn beperkt in de werkzaamheden die zij mogen verrichten vanwege veiligheids- en gezondheidsrisico's.]

[eventueel opnemen: Het college kan een jongere al tijdens de schoolperiode ondersteuning bieden gericht op werk. Dit kan op verzoek van een school uit het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs of een mbo-instelling of op verzoek van een student uit het hoger of wetenschappelijk onderwijs (artikel 7a, eerste lid, onder b, van de wet). De school stelt voor iedere jongere uit het arbeidsmarktgerichte uitstroombroefiel een overgangsdokument op. Wanneer de school het college vervolgens om ondersteuning van de jongere verzoekt, dan verstrekt de school daarbij het overgangsdokument van de jongere met de daarvoor relevante informatie. Ontbreekt het dokument, dan kan het college dit ook als reden aanvoeren om een voorziening te weigeren (onderdeel g).]

Ook zal het college bij de beoordeling van het recht op een voorziening de in artikel 2 opgenomen verdeling over verschillende doelgroepen in acht moeten nemen.

Het betreft hier een "kan-bepaling", zodat het college altijd een afweging moet maken of een weigering in een individuele situatie al dan niet op zijn plaats is. Hoewel het weigeren van een voorziening, als een afwijzingsgrond zich voordoet, wel het uitgangspunt vormt, is dit geen automatisme. Dit hangt samen met het feit dat participatie vraagt om maatwerk.

Beëindigingsgronden

Het tweede lid geeft aan dat het college een voorziening kan beëindigen en in welke gevallen dat kan. Onder beëindigen wordt hierbij ook verstaan het stopzetten van de subsidie aan een werkgever of het opzeggen van de arbeidsovereenkomst bij een detachingsbaan. Bij deze laatste wijze van beëindigen dienen vanzelfsprekend de toepasselijke bepalingen uit het arbeidsrecht en de eventueel aanwezige rechtspositieregeling in acht te worden genomen.

Het college kan een voorziening beëindigen in de gevallen zoals opgenomen in artikel 3, tweede lid. Een voorziening wordt bijvoorbeeld beëindigd als een persoon algemeen geaccepteerde arbeid aanvaardt. Voor de persoon zoals bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a onder 2, van de Participatiewet wordt op dit punt een uitzondering gemaakt. Het gaat om de persoon als bedoeld in de artikelen 34a, vijfde lid, onderdeel b, 35, vierde lid, onderdeel b, en 36, derde lid, onderdeel b, van de WIA tot het moment dat het inkomen uit arbeid in dienstbetrekking gedurende twee aaneengesloten jaren ten minste het minimumloon bedraagt en ten behoeve van die persoon in die twee jaren geen loonkostensubsidie als bedoeld in artikel 10d is verleend. Voor deze doelgroep geldt dat het college ondersteuning bij de arbeidsinschakeling moet bieden tot het moment dat het inkomen uit arbeid in dienstbetrekking gedurende twee aaneengesloten jaren ten minste het minimumloon bedraagt en ten behoeve van die persoon in die twee jaren geen loonkostensubsidie als bedoeld in artikel 10d van de Participatiewet is verstrekt.

De Participatiewet voorziet niet in een terugvorderingsgrond van re-integratiekosten die onnodig zijn gemaakt. Noch van een bijstandsgerechtigde, noch van een niet bijstandsgerechtigde kunnen die kosten worden teruggevorderd (Rechtbank Arnhem 14-09-2006, nr. AWB 06/999, ECLI:NL:RBARN:2006:AZ3540). Terugvordering dient te geschieden op grond van het Burgerlijk Wetboek.

Afstemming

Het derde lid regelt het uitgangspunt dat het college, afgestemd op de situatie van de persoon, de goedkoopst adequate voorziening verstrekt. Dit betekent dat de voorziening goed genoeg moet zijn om een verantwoorde oplossing te bieden. Die oplossing hoeft dus niet noodzakelijkerwijs de meest optimale oplossing te zijn. Zijn er meerdere adequate opties om de klant te ondersteunen, dan zullen de kosten van de oplossingen doorslaggevend zijn. Deze afweging wordt per (individuele) persoon gemaakt.

Het derde lid regelt ook de afstemming binnen het gemeentelijke sociale domein. Op grond van artikel 8a, tweede lid, onderdeel g, van de Participatiewet dienen er regels opgenomen te worden over de samenwerking binnen het gehele sociale domein als dat nodig is voor een integrale ondersteuning van de persoon (Kamerstukken II 2019/20, 35 394, nr. 3, p. 56). Het gaat zowel om de integraliteit van de geboden ondersteuning bij de arbeidsinschakeling als de continuïteit van de geboden ondersteuning bij de overgang van onderwijs naar werk, van werk naar onderwijs en van werk naar werk. Het is belangrijk om hier bij de inzet van voorzieningen rekening mee te houden en dit te benoemen in het plan van aanpak. Deze bepaling biedt ook een grondslag voor het uitwisselen van de noodzakelijke informatie binnen het sociaal domein om tot de integrale aanpak te kunnen komen.

eventueel opnemen: Artikel 4. Werkstage

Een werkstage onderscheidt zich van een gewone arbeidsovereenkomst. Bij een beoordeling of er al dan niet sprake is van een arbeidsovereenkomst toetst de rechter aan de drie criteria voor het bestaan van een arbeidsovereenkomst: persoonlijk verrichten van arbeid, loon en gezagsverhouding. Daarbij wordt gekeken naar een aantal aspecten zoals de bedoeling van de partijen en wat al dan niet schriftelijk is overeengekomen. De rechter besteedt vooral aandacht aan de feitelijke invulling van de overeenkomst.

Werkstage is gericht op uitbreiden kennis en ervaring

De Hoge Raad heeft bepaald dat er bij werkstages weliswaar sprake is van het persoonlijk verrichten van arbeid, maar dat dit overwegend gericht is op het uitbreiden van de kennis en ervaring van de werknemer. Daarnaast is bij een werkstage in de regel geen sprake van beloning. Terughoudend zijn met het verstrekken van een gerichte stagevergoeding ligt daarom voor de hand. Er kan wel een onkostenvergoeding worden gegeven, mits er daadwerkelijk sprake is van een vergoeding van gemaakte kosten.

Doelgroep aanbieden werkstage

Het college kan een persoon die behoort tot de doelgroep een werkstage aanbieden voor zover hij een afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Verder is vereist dat een persoon nog niet actief is geweest op de arbeidsmarkt of een afstand tot de arbeidsmarkt heeft door langdurige werkloosheid (artikel 4, eerste lid, onderdeel b). Van langdurige werkloosheid is sprake als een persoon gedurende twaalf aaneengesloten maanden of langer is aangewezen geweest op een uitkering. In een dergelijk geval kan sprake zijn van een afstand tot de arbeidsmarkt, maar dit hoeft niet altijd het geval te zijn. Heeft een persoon gedurende vijf jaren geen inkomsten uit arbeid verworven, dan kan worden aangenomen dat hij een afstand tot de arbeidsmarkt heeft. In dat geval is het college bevoegd hem een werkstage aan te bieden.

Doel van de werkstage

Het tweede lid geeft nog eens specifiek aan wat het doel is van de werkstage, om het verschil met een normale arbeidsverhouding aan te geven. Dit is vooral van belang om te voorkomen dat een persoon claimt dat sprake is van een arbeidsovereenkomst en bij de rechter loonbetaling afdwingt. De werkstage kan twee doelen hebben. Op de eerste plaats kan het gaan om het opdoen van specifieke werkervaring. Dit is vergelijkbaar met de zogenaamde 'snuffelstage', waarbij een persoon de gelegenheid krijgt om te bezien of het soort werk als passend kan worden beschouwd.

Op de tweede plaats kan het gaan om het leren werken in een arbeidsrelatie. In de werkstage kan een persoon wennen aan aspecten als gezag, op tijd komen, werkritme en samenwerken met collega's.

Opstellen schriftelijke overeenkomst

In het vierde lid is bepaald dat voor de werkstage een schriftelijke overeenkomst wordt opgesteld. Hierin kan expliciet het doel van de stage worden opgenomen, evenals de wijze van begeleiding. Door deze schriftelijke overeenkomst kan nog eens worden gewaarborgd dat het bij een werkstage niet gaat om een reguliere arbeidsverhouding.

Geen verdringing

In het derde lid is bepaald dat de werkstage uitsluitend wordt verstrekt als er geen verdringing op de arbeidsmarkt plaatsvindt. Het opvullen van een vacature is alleen toegestaan als de vacature niet is ontstaan door afvloeiing, maar door ontslag op grond van een van de volgende redenen:

- eigen initiatief van de werknemer;
- handicap;
- ouderdomspensioen;
- vermindering van werktijd op initiatief van de werknemer, of
- gewettigd ontslag om dringende redenen.]

Artikel 5. Maatschappelijke participatie gericht op arbeidsinschakeling

Eerste lid

Dit eerste lid regelt de wijze waarop het college ondersteuning kan bieden bij maatschappelijke participatie gericht op arbeidsinschakeling. Daarbij worden twee routes onderscheiden waarlangs deze ondersteuning tot stand kan komen. Het college kan een aanbod doen aan een persoon die tot de doelgroep behoort, wanneer zij aanleiding ziet om maatschappelijke participatie in te zetten als middel richting arbeidsinschakeling. Het college kan daarbij ondersteuning bieden om de maatschappelijke participatie op basis van het aanbod vorm te geven. Daarnaast kan een persoon maatschappelijke participatie ook zelf vormgeven. In dat geval kan het college ondersteuning bieden om dat initiatief mogelijk te maken.

Tweede lid

In dit lid wordt concreet gemaakt waaruit de ondersteuning gericht op arbeidsinschakeling kan bestaan. Deze ondersteuning hoeft echter niet altijd te zien op activiteiten of voorzieningen die door de gemeente worden aangeboden. Het kan ook gaan om het bieden van een zetje in de rug, het geven van de verzekering dat een persoon iets mag zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitkering of het wijzen door de consulent van een persoon op bestaande initiatieven en activiteiten waar diegene aan kan deelnemen. Dit is uitgewerkt in de onderdelen a en b.

Onderdeel a ziet op activiteiten of voorzieningen die direct gericht zijn op arbeidsinschakeling, zoals scholing en proefplaatsing. Onderdeel b ziet op meer ondersteunende en activerende vormen van begeleiding in het voorstadium van arbeidsinschakeling. Deze vormen van ondersteuning zijn uiteindelijk eveneens gericht op arbeidsinschakeling, maar kunnen ook betrekking hebben op het faciliteren van eerste stappen in dat proces.

Derde lid

In het derde lid zijn voorwaarden opgenomen waaraan de ondersteuning bij maatschappelijke participatie gericht op arbeidsinschakeling moet voldoen. De ondersteuning moet bijdragen aan de doelen van maatschappelijke participatie en kan alleen worden geboden wanneer deze noodzakelijk is om de maatschappelijke participatie mogelijk te maken. Daarnaast moeten de kosten van de ondersteuning in een redelijke verhouding staan tot het te verwachten resultaat. Voorts mag de ondersteuning niet in de weg staan aan reële arbeidsinschakeling en mogen hierdoor de concurrentieverhoudingen niet worden beïnvloed. Zo wordt oneerlijke concurrentie op de arbeidsmarkt voorkomen. Om die reden is ook verdringing niet toegestaan. Tot slot moet de

ondersteuning, waar relevant, worden afgestemd op voorzieningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 om samenhang en doelmatigheid van de geboden ondersteuning te waarborgen.

Vierde lid

Op grond van dit vierde lid wordt de ondersteuning nader vormgegeven. Het college moet de aard, inhoud en duur van de ondersteuning afstemmen op de behoeftes, mogelijkheden en capaciteiten van de persoon. Gezien deze mogelijk per persoon verschillen, zal ook de invulling van de ondersteuning verschillen. Daarnaast bepaalt het college de aan de ondersteuning verbonden voorwaarden en verplichtingen en maakt deze kenbaar aan de persoon. Hiermee wordt invulling gegeven aan het aspect van wederkerigheid, waarbij tegenover de geboden ondersteuning ook inzet en medewerking van de persoon wordt verwacht.

Artikel 5a. Maatschappelijke participatie niet gericht op arbeidsinschakeling

Eerste lid

Maatschappelijke participatie is niet alleen gericht op arbeidsinschakeling. Als arbeidsinschakeling voor personen niet of nog niet mogelijk is, kan maatschappelijke participatie juist ook gericht zijn op het stimuleren van deelname aan de samenleving. Dit eerste lid regelt de wijze waarop het college ondersteuning kan bieden bij maatschappelijke participatie wanneer arbeidsinschakeling (nog) niet haalbaar is. Daarbij worden twee routes onderscheiden waarlangs deze ondersteuning tot stand kan komen. Het college kan ambtshalve een aanbod doen aan een persoon die tot de doelgroep behoort, wanneer zij aanleiding ziet om maatschappelijke participatie die niet gericht is op arbeidsinschakeling in te zetten. Het college kan daarbij ondersteuning bieden om de maatschappelijke participatie op basis van het aanbod vorm te geven. Daarnaast kan een persoon maatschappelijke participatie ook zelf vormgeven. In dat geval kan het college ondersteuning bieden om dat initiatief mogelijk te maken.

Tweede lid

In dit lid wordt concreet gemaakt waaruit de ondersteuning bij maatschappelijke participatie die niet gericht is op arbeidsinschakeling kan bestaan. Deze ondersteuning hoeft echter niet altijd te zien op activiteiten of voorzieningen die door de gemeente worden aangeboden. Het kan ook gaan om het bieden van een zetje in de rug, het geven van de verzekering dat een persoon iets mag zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitkering of het wijzen door de consulent van de persoon op bestaande initiatieven en activiteiten waar diegene aan kan deelnemen. Dit is uitgewerkt in de onderdelen a en b.

Onderdeel a ziet op activiteiten of voorzieningen voor personen voor wie arbeidsinschakeling nog niet haalbaar is. Voor deze groep staat participatie centraal in plaats van re-integratie. Daarbij kan onder andere worden gedacht aan mantelzorg, vrijwilligerswerk of deelname aan sociale netwerken.

Onderdeel b ziet op meer ondersteunende en activerende vormen van begeleiding gericht op deelname aan het maatschappelijk leven om sociaal isolement te voorkomen en te doorbreken. Dit gaat bijvoorbeeld om een zetje in de rug, de geruststelling dat deelname geen gevolgen heeft voor de uitkering of een verwijzing naar initiatieven en activiteiten waaraan een persoon kan deelnemen.

Derde lid

In dit lid is geregeld dat de bepalingen uit artikel 5, derde en vierde lid, ook gelden bij maatschappelijke participatie die niet gericht is op arbeidsinschakeling. Dit betekent dat ook in dat geval ondersteuning slechts onder bepaalde voorwaarden wordt geboden. Zo moet de ondersteuning bijdragen aan de doelen van maatschappelijke participatie en kan alleen worden geboden wanneer deze noodzakelijk is om de maatschappelijke participatie mogelijk te maken. Daarnaast moeten de kosten van de ondersteuning in een redelijke verhouding staan tot het te

verwachten resultaat. Voorts mag de ondersteuning niet in de weg staan aan reële arbeidsinschakeling en mogen hierdoor de concurrentieverhoudingen niet worden beïnvloed. Zo wordt oneerlijke concurrentie op de arbeidsmarkt voorkomen. Om die reden is ook verdringing niet toegestaan. Tot slot moet de ondersteuning, waar relevant, worden afgestemd op voorzieningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 om samenhang en doelmatigheid van de geboden ondersteuning te waarborgen.

Daarnaast geldt dat de aard, inhoud en duur van de ondersteuning wordt afgestemd op de behoeften, mogelijkheden en capaciteiten van de persoon, en dat de aan de ondersteuning verbonden voorwaarden en verplichtingen aan de persoon kenbaar worden gemaakt.

[eventueel opnemen: Artikel 6. Detacheringsbaan

De Participatiewet biedt de mogelijkheid personen uit de doelgroep een dienstverband aan te bieden om op detacheringbasis werkervaring op te doen. In de verordening zijn de randvoorwaarden vastgelegd waarbinnen de banen vormgegeven worden.

Het eerste lid biedt de mogelijkheid tot het aangaan van het dienstverband. Het college zorgt ervoor dat een persoon een dienstverband krijgt aangeboden door een derde, de werkgever. Die derde kan bijvoorbeeld een detacheringsbureau zijn.

In het tweede lid wordt bepaald dat het gaat om detachering. Daarbij worden op twee vlakken afspraken gemaakt. Ten eerste tussen het inlenende bedrijf en de werkgever. Hierin worden zaken geregeld als de verhouding tot de werkgever, de hoogte van de inleenvergoeding en de wijze waarop de begeleiding wordt vormgegeven. In de overeenkomst tussen werknemer en inlener worden afspraken gemaakt over werktijden, verlof en de inhoud van het werk.

In het derde lid is bepaald dat een detacheringbaan uitsluitend wordt verstrekt als er geen verdringing op de arbeidsmarkt plaatsvindt. Het opvullen van een vacature is alleen toegestaan als de vacature niet is ontstaan door afvloeiing, maar door ontslag op grond van een van de volgende redenen:

- eigen initiatief van de werknemer;
- handicap;
- ouderdomspensioen;
- vermindering van werktijd op initiatief van de werknemer, of
- gewettigd ontslag om dringende redenen.]

Artikel 7. Scholing

Startkwalificatie

Onder startkwalificatie wordt verstaan een havo of VWO-diploma of een diploma van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), niveau twee (artikel 1, onder f, van de Leerplichtwet 1969). Scholing kan worden aangeboden aan personen met of zonder een dergelijke startkwalificatie. Vooral voor personen zonder startkwalificatie kan scholing noodzakelijk zijn voor de re-integratie.

Scholing in combinatie met participatieplaats

Wanneer een persoon die in aanmerking is gebracht voor een participatieplaats niet over een startkwalificatie beschikt, dient het college aan deze persoon scholing of opleiding aan te bieden. Dit geldt vanaf zes maanden na aanvang van de werkzaamheden op de participatieplaats. De scholing of opleiding moet zijn gericht op vergroting van de kansen op de arbeidsmarkt. Het college hoeft aan een persoon alleen geen scholing of opleiding aan te bieden als dergelijke scholing of opleiding naar zijn oordeel de krachten of bekwaamheden van de persoon te boven gaan of als naar zijn oordeel scholing of opleiding niet bijdraagt aan vergroting van de kans op inschakeling van de persoon in het arbeidsproces. Dit volgt uit artikel 10a, vijfde lid, van de Participatiewet.

Zie artikel 8 over de voorziening participatieplaatsen.

Artikel 8. Participatieplaats

Een participatieplaats is bedoeld voor personen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Voor personen jonger dan 27 jaar is ondersteuning in de vorm van een participatieplaats niet mogelijk (artikel 7, derde lid, onderdeel a, van de Participatiewet [\[eventueel opnemen\]](#): en het eerste lid van artikel 8]). Het college kan dan ook enkel aan personen van 27 jaar of ouder met recht op algemene bijstand een participatieplaats aanbieden.

Additionele werkzaamheden

Op een participatieplaats worden additionele werkzaamheden verricht. Niet de te verrichten werkzaamheden staan centraal maar het leren werken of het (opnieuw) wennen aan werken. Aspecten als omgaan met gezag, op tijd komen, werkritme en samenwerking met collega's zijn allemaal zaken waaraan in een participatieplaats gewerkt kan worden. Ook kan hiermee worden beoordeeld of het werkterein past bij de capaciteiten van de uitkeringsgerechtigde, zodat een persoon bijvoorbeeld een opleiding op het betreffende terrein kan gaan volgen en daarmee voor zichzelf een duurzaam perspectief op arbeid kan realiseren. De duur van de participatieplaats is wettelijk beperkt tot maximaal vier jaar (artikel 10a van de Participatiewet). Na negen maanden wordt beoordeeld door het college of de participatieplaats de kans op arbeidsinschakeling heeft vergroot (artikel 10a, achtste lid, van de Participatiewet). Zo niet dan wordt de participatieplaats beëindigd. Uiterlijk 24 maanden na aanvang van de participatieplaats wordt opnieuw beoordeeld of de participatieplaats wordt voortgezet. Als de gemeente concludeert dat voortzetting van de participatieplaats met het oog op in de persoon gelegen factoren aanmerkelijk bijdraagt tot de arbeidsinschakeling, dan kan de participatieplaats nog één jaar verlengd worden. Echter in dat geval dient een andere werkomgeving geboden te worden (artikel 10a, negende lid, van de Participatiewet). Na 36 maanden vindt opnieuw een dergelijke beoordeling plaats (artikel 10a, tiende lid, van de Participatiewet).

Premie

De persoon die werkzaamheden verricht op een participatieplaats heeft recht op een premie voor het eerst na zes maanden en vervolgens iedere zes maanden na aanvang van de additionele werkzaamheden (artikel 10a, zesde lid, van de Participatiewet). Voorwaarde is dat de persoon naar het oordeel van het college voldoende heeft meegewerkt aan het vergroten van zijn kansen op de arbeidsmarkt. De hoogte van de premie moet in de verordening vastgelegd worden (artikel 8a, eerste lid, onderdeel d, van de Participatiewet). De premie wordt vrijgelaten op grond van artikel 31, tweede lid, onderdeel j, van de Participatiewet. In verband hiermee is de hoogte van de premie begrensd door het in de vrijlatingsbepaling genoemde bedrag. Daarnaast moet bij het bepalen van de hoogte van de premie ook de risico's van de armoedeval worden betrokken (Kamerstukken II 2007/08, 31 577, nr. 3, p. 12). Er is gekozen voor een premie van telkens [\[invullen: bedrag \(bijvoorbeeld: € 100\)\]](#) per zes maanden.

Artikel 9. Participatievoorziening beschut werk

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2017 is het college verplicht beschut werk aan te bieden aan personen van wie het college, op advies van UWV, heeft vastgesteld dat zij uitsluitend in een beschutte omgeving onder aangepaste omstandigheden mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben (artikel 10b, eerste lid, van de Participatiewet). Die verplichting is begrensd: het aantal jaarlijks te realiseren beschutte werkplekken wordt bij ministeriële regeling bepaald. Bij een lager aantal positieve adviezen van UWV blijft de verplichting beperkt tot dat aantal afgegeven positieve adviezen. Bij een hoger aantal positieve adviezen van UWV blijven de aantallen zoals neergelegd in de ministeriële regeling van toepassing.

De gemeenteraad is, gelet op artikel 10b, zevende lid, van de Participatiewet, verplicht om bij verordening in elk geval vast te stellen:

- a. welke voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling worden aangeboden om adequaat functioneren op een beschutte werkplek mogelijk te maken; en
- b. welke voorzieningen worden aangeboden tot het moment dat de dienstbetrekking aanvangt.

[eventueel opnemen: Tevens kan bij verordening worden geregeld dat een hoger aantal te realiseren dienstbetrekkingen wordt vastgesteld dan op grond van de ministeriële regeling is bepaald (artikel 10b, vijfde lid, van de Participatiewet). Als daarvoor wordt gekozen, dient de gemeenteraad in de verordening ook aan te geven hoe dit aantal extra plekken wordt bepaald en welke criteria dan gelden voor plaatsing op deze extra plekken (ook dit volgt uit artikel 10b, vijfde lid).]

Eerste lid

In dit artikel is tot uitdrukking gebracht dat aanspraak bestaat op de genoemde ondersteunende voorzieningen (gericht op de arbeidsinschakeling). Daarmee wordt uitvoering gegeven aan artikel 10b, zevende lid, van de Participatiewet.

Tweede lid

Nadat het college heeft vastgesteld dat iemand tot de doelgroep voor beschut werk behoort, dient deze persoon geplaatst te worden op een beschut werkplek. In de wetenschap dat een plaatsing afgestemd dient te worden op de persoonlijke eigenschappen en omstandigheden van de persoon, dient dit een vorm van maatwerk te zijn, die niet altijd direct tot plaatsing op een geschikte werkplek zal leiden. Het college is verplicht om ter overbrugging van de periode tot de plaatsing voorzieningen aan te bieden die bijdragen aan een succesvolle plaatsing. De voorzieningen die hiervoor aangeboden worden zijn genoemd in het tweede lid. Welke (combinatie van) voorziening(en) in een concreet geval ingezet wordt zal gezien het maatwerkkarakter van dat geval afhangen.

Naast voorzieningen die bijdragen aan de arbeidsinschakeling en hun grondslag vinden in de Re-integratieverordening, worden ook andere voorzieningen genoemd. Dergelijke – perifere – voorzieningen kunnen op grond van andere regelingen, zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 of de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening, worden verstrekt en bijdragen aan een geslaagde plaatsing.

[eventueel opnemen: *Derde en vierde lid*

Op grond van artikel 10b, vijfde lid, van de Participatiewet, is de gemeenteraad bevoegd om een hoger aantal beschut werkplekken aan te bieden, dan op grond van de ministeriële regeling, bedoeld in artikel 10b, vierde lid, is bepaald. Het college mag ten aanzien van deze extra plekken ook bijzondere toewijzingscriteria opstellen, waarmee voorrang wordt verleend aan bepaalde doelgroepen. Artikel 9, derde en vierde lid, geeft daar verdere invulling aan.]

[eventueel opnemen: **Artikel 10. Ondersteuning bij leer-werktraject**

De voorziening ondersteuning bij leer-werktrajecten is inzetbaar voor jongeren die dreigen uit te vallen uit school, maar middels een leer-werktraject alsnog een startkwalificatie kunnen behalen. Om te voorkomen dat jongeren onnodig uitvallen, wordt de mogelijkheid geboden extra ondersteuning bij het leer-werktraject te bieden wanneer die ondersteuning nodig is om het traject succesvol te volgen. Deze ondersteuning kan verschillende vormen aannemen, zoals persoonlijke begeleiding en coaching, praktische ondersteuning op de werkvloer, hulp bij het plannen en organiseren van school- en werkactiviteiten, of aanvullende scholing en trainingen die aansluiten bij het leer-werktraject. Het doel is om jongeren te helpen hun traject te voltooien en hun kansen op een succesvolle uitstroom met een startkwalificatie naar de arbeidsmarkt te vergroten.]

[eventueel opnemen: **Artikel 13. Loonkostensubsidie kwetsbare werknemers**

Gesubsidieerde arbeid kan als één van de voorzieningen worden ingezet om de arbeidsinschakeling te bevorderen. In de Participatiewet is geregeld dat alle voorzieningen moeten

dienen om een persoon uiteindelijk aan regulier werk te helpen. De in artikel 13 geregelde loonkostensubsidie betreft een gemeentelijke regeling die moet worden onderscheiden van de loonkostensubsidie zoals bedoeld in de artikelen 10c en 10d van de Participatiewet en artikel 14b. De in artikel 13 opgenomen loonkostensubsidie is niet noodzakelijk gericht op personen met een arbeidsbeperking, maar ondersteunt personen die kwetsbaar of uiterst kwetsbaar zijn. Het gaat hier dus niet om de loonkostensubsidie die verstrekt wordt aan personen als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de Participatiewet van wie is vastgesteld dat zij met voltijdse arbeid niet in staat zijn tot het verdienen van een wettelijk minimumloon, doch wel mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben (artikel 6, eerste lid, onderdeel e, van de Participatiewet) en die is geregeld in hoofdstuk 3A. Het betreft daarom ook een in tijd gemaximeerde subsidieregeling.

Compensatie

Het doel van de loonkostensubsidie is het bieden van compensatie voor het feit dat voor een persoon ten minste het wettelijk minimumloon moet worden betaald, terwijl de werkgever een persoon (nog) niet ten volle kan inzetten. Zo kan het college een loonkostensubsidie aan de werkgever verstrekken om tijdelijk het verschil in arbeidsproductiviteit te compenseren en zo de re-integratie van de bijstandsgerechtigde te bewerkstelligen (*Kamerstukken II* 2004/05, 28 870, nr. 125). In het eerste lid is de doelgroep opgenomen en in het tweede lid de maximaal toe te kennen loonkostensubsidie opgenomen. Een nadere uitwerking van de doelgroep is opgenomen in het derde en vierde lid.

Geen verdringing

In het vijfde lid is bepaald dat de loonkostensubsidie uitsluitend wordt verstrekt als er geen verdringing op de arbeidsmarkt plaatsvindt. Het opvullen van een vacature is alleen toegestaan als de vacature niet is ontstaan door afvloeiing, maar door ontslag op grond van een van de volgende redenen:

- eigen initiatief van de werknemer;
- handicap;
- ouderdomspensioen;
- vermindering van werktijd op initiatief van de werknemer, of
- gewettigd ontslag om dringende redenen.

Noodzakelijk

De loonkostensubsidie kan alleen worden verstrekt als de werkgever geen aanspraak kan maken op een andere regeling die hem (gedeeltelijk) compenseert voor het feit dat de kwetsbare of uiterst kwetsbare werknemer nog niet direct volledig inzetbaar is en mogelijk extra begeleiding nodig heeft. Ook als redelijkerwijs mag worden aangenomen dat de kwetsbare of uiterst kwetsbare werknemer zonder subsidie ook wel kan worden aangenomen, bijvoorbeeld vanwege de krapte op de arbeidsmarkt, wordt de subsidie niet verstrekt. Het is aan het college om te bepalen of er een noodzaak tot subsidieverlening aanwezig is met het oog op de arbeidsinschakeling van de kwetsbare of uiterst kwetsbare werknemer.]

[eventueel opnemen: Artikel 14. Uitstroompremie

In de Participatiewet is geregeld dat jaarlijks een eenmalige of tweemaalige premie per kalenderjaar kan worden verstrekt, welke in het kader van de bijstandsverlening niet tot de middelen wordt gerekend (artikel 31, tweede lid, onderdeel j, van de Participatiewet). Voor personen jonger dan 27 jaar die niet behoren tot de doelgroep loonkostensubsidie is deze premie niet vrijgelaten (artikel 31, vijfde lid, van de Participatiewet). De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen kennen een dergelijke vrijlatingsbepaling ook niet. Het feit dat de premie niet in alle gevallen wordt vrijgelaten neemt niet weg dat ook deze groepen behoren tot de re-integratiedoelgroep.

In artikel 14 wordt een grondslag gecreëerd voor het verstrekken van een uitstroompremie aan voormalig uitkeringsgerechtigden en worden hieraan voorwaarden verbonden. De premie vormt een extra stimulans om aan het werk te gaan en dit werk ook te behouden. Het verstrekken van een uitstroompremie is alleen mogelijk als een persoon die langdurig een uitkering van het college ontving, uitstroomt. Onder langdurig werkloze wordt verstaan een persoon die gedurende een aaneengesloten periode van twaalf maanden of langer aangewezen is (geweest) op een uitkering. Ook moet er sprake te zijn van duurzame uitstroom, hetgeen betekent dat er sprake is van een uitkeringsonafhankelijke periode van tenminste [invullen: periode (bijvoorbeeld: zes maanden)]. De premie kan worden aangevraagd vanaf [invullen: tijdstip (bijvoorbeeld: de zevende maand)] na indiensttreding en moet binnen [invullen: periode (bijvoorbeeld: 18 maanden)] zijn aangevraagd.]

Artikel 14a. Proefplaats

Volgens artikel 8a, tweede lid, onder d, van de Participatiewet moet de gemeente in de verordening de voorwaarden aangeven waaronder het college toestemming verleent aan een persoon die algemene bijstand ontvangt, om op een proefplaats gedurende twee maanden met de mogelijkheid tot verlenging met maximaal vier maanden, werkzaamheden te verrichten. Het doel van deze verplichting is om meer harmonisatie tot stand te brengen. Voor de termijn is aangesloten bij de wetgeving die wordt uitgevoerd door het UWV en het door het UWV gevoerde beleid (*Kamerstukken II 2019/20, 35 394, nr. 3, p. 55*). Artikel 14a geeft hier invulling aan. [eventueel opnemen: Het na een proefplaatsing inzetten van een dienstverband met een forfaitaire loonkostensubsidie als bedoeld in artikel 10d, vijfde lid, van de Participatiewet is onwenselijk en vormt daarom een weigeringsgrond. Partijen in de (landelijke) Werkkamer hebben zich in die zin ook expliciet uitgesproken.] [eventueel opnemen: Als het noodzakelijk is om de werkzaamheden uit te voeren, kan het college persoonlijke ondersteuning toekennen aan de persoon op de proefplaats (zesde lid).]

Hoofdstuk 3A. Specifieke bepalingen doelgroep Breed offensief

Paragraaf 3A.1 Administratief proces loonkostensubsidie

Artikel 14b. Specifiek aanvraagproces loonkostensubsidie

Dit artikel is een uitwerking van de wettelijke verplichting voor gemeenten om bij verordening te bepalen hoe het administratief proces met betrekking tot het verstrekken van loonkostensubsidie is vormgegeven (artikel 8a, eerste lid en tweede lid, onder c, van de Participatiewet). Door in de verordening naar het werkproces te verwijzen beoogt de wetgever ervoor te zorgen dat werkgevers, in het kader van transparantie, beter weten waar zij aan toe zijn (*Kamerstukken II 2019/20, 35 394, nr. 3, p. 54-55*).

Het tweede lid maakt duidelijk dat het rechtssubject van de loonkostensubsidie de werkgever is, ook op het moment dat de werknemer de aanvraag indient. Dit volgt ook uit artikel 10d, eerste lid, van de Participatiewet waarin staat dat de subsidie wordt verleend aan de werkgever.

Omdat alleen personen die behoren tot de doelgroep loonkostensubsidie hiervoor in aanmerking komen regelt het derde lid dat op het moment dat er een aanvraag binnenkomt met betrekking tot een persoon ten aanzien van wie nog niet is vastgesteld dat deze onder de doelgroep valt de aanvraag mede moet worden gezien als een aanvraag om onder de doelgroep te worden gebracht. [eventueel opnemen: Het onder de doelgroep brengen gebeurt volgens de in artikel 1 gedefinieerde praktijkroute.]

Het vierde lid regelt de termijn waarbinnen de loonwaarde wordt vastgesteld.

Het vijfde lid verwijst naar het administratieve werkproces dat door het college wordt gevolgd. [optie kiezen: Dit betreft het preferente proces loonkostensubsidie. Hiermee wordt bedoeld op het proces zoals dat door “De normaalste zaak”, een netwerk van bijna 700 werkgevers die samen

aan de inclusieve arbeidsmarkt bouwen, is ontwikkeld. Doel was om de lasten voor werkgevers als gevolg van verschillende werkwijzen door gemeenten te verminderen, door het creëren van één administratief uitvoeringsproces voor het verstrekken van loonkostensubsidie. Door hierbij aan te sluiten en het makkelijker te maken voor werkgevers wordt beoogd dat meer personen met een loonkostensubsidie aan het werk kunnen komen. **OF** Dit proces is uitgeschreven in de bijlage bij deze verordening. Daarmee wordt invulling gegeven aan de door de wetgever gewenste transparantie, zodat meer personen en hun werkgevers gebruik zullen maken van de regeling om met loonkostensubsidie aan het werk te komen.]

Paragraaf 3A.2 Procedure persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

Artikel 14c. Voorwaarden toekenning persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

Dit artikel bevat een aantal voorwaarden voor de toekenning van persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen aan personen met een arbeidsbeperking. Het betreft een aantal specifieke voorwaarden die verband houden met de aard van deze voorzieningen. Het artikel vormt daarmee een aanvulling op de in artikel 3 opgenomen algemene voorwaarden om in aanmerking te komen voor een re-integratievoorziening. Deze voorwaarden dragen bij aan een evenwichtige verdeling van de beschikbare voorzieningen over de doelgroep, zoals bedoeld in artikel 8a, tweede lid, onderdeel a, van de Participatiewet.

Vereist is dat de persoon behoort tot de doelgroep en minimaal [invullen: leeftijd (bijvoorbeeld: achttien)] jaar oud is, waarbij er voor personen die VSO/PRO-onderwijs hebben genoten een uitzondering wordt gemaakt, waardoor zij ook voor persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen in aanmerking kunnen komen (a). Het is van belang dat de inzet van de persoonlijke ondersteuning en/of overige voorziening noodzakelijk is om het werk uit te kunnen voeren (b). Om een doelmatige inzet van de re-integratiemiddelen te waarborgen is er een minimale omvang verbonden aan de dienstbetrekking (c). Op het moment dat het gaat om een voorziening waarvan verwacht mag worden dat de werkgever hiervoor zelf zorgdraagt, omdat dit bijvoorbeeld voortvloeit uit de Arbo-regels, wordt de voorziening niet verstrekt op grond van deze verordening (d, e en f). De aan de voorziening(en) verbonden kosten kunnen in uitzonderlijke gevallen leiden tot het afwijzen van de gevraagde voorziening(en), op het moment dat deze kosten in geen verhouding staan tot de [eventueel opnemen: maatschappelijke] baten die verbonden zijn aan de verstrekking van de voorziening(en) (g).

Artikel 14d. Aanvraagprocedure persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

Dit artikel regelt de aanvraagprocedure voor persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen. Uiteraard is de aanvraagmogelijkheid geen verplichting; het college kan ook zelf ambtshalve – dat wil zeggen zonder aanvraag – beoordelen wat nodig is. In de praktijk zal veelal ook sprake zijn van een ambtshalve beoordeling. Het college zorgt dan zelf voor een goede match met een werkgever, met passende ondersteuning. Het hoeft meestal niet tot een aanvraag te komen (*Kamerstukken II 2019/20, 35 394, nr. 3, p. 11*).

In dit artikel worden de verschillende stappen beschreven die het college moet doorlopen om tot een zorgvuldig onderzocht en onderbouwd besluit te komen. Het artikel vloeit voort uit artikel 8a, tweede lid, onderdeel f, van de Participatiewet “op welke wijze het college voorzieningen als bedoeld in artikel 10, eerste lid, verstrekt” en onderdeel g “op welke wijze waar nodig voor een persoon als bedoeld in de artikelen 7, eerste lid, onderdeel a, of 10d, tweede lid, wordt voorzien in integrale en voortgezette (persoonlijke) ondersteuning”.

Bij het onderzoek houdt het college rekening met de persoonlijke omstandigheden van de aanvrager en met zijn wensen en die van de werkgever. Als dat nodig is, wint het college een specifiek deskundig oordeel in.

In artikel 8a, tweede lid, onder g, van de Participatiewet is bepaald dat in de verordening ook moet worden opgenomen op welke wijze wordt voorzien in integrale ondersteuning. In het zesde lid is daartoe bepaald dat het college tijdens het onderzoek, als dat nodig is, ook voorzieningen uit andere wetten (jeugdhulp, Wmo, schuldhulpverlening, enz.) betreft bij de afweging en zo komt tot een zo goed mogelijk afgestemde integrale dienstverlening.

Artikel 14e. Inhoud beschikking persoonlijke ondersteuning bij werk en overige voorzieningen

Een beschikking dient te voldoen aan de eisen die de Algemene wet bestuursrecht en de Participatiewet daaraan stellen. In dit artikel is bepaald welke concrete informatie minimaal in een beschikking moet worden opgenomen. Het betreft een nadere uitwerking van de wettelijke eisen, die niet afdoet aan de plicht om aan de eisen die rechtstreeks voortvloeien uit de Algemene wet bestuursrecht en de Participatiewet te voldoen.

Paragraaf 3A.3 Specifieke bepalingen persoonlijke ondersteuning bij werk

Artikel 14f. Persoonlijke ondersteuning bij werk

Persoonlijke ondersteuning bij werk omvat zowel jobcoaching als interne werkbegeleiding. Deze twee vormen van persoonlijke ondersteuning worden beide benoemd. Het eerste en tweede lid geven aan op welke wijze het college zorgdraagt voor het verstrekken van persoonlijke ondersteuning aan de doelgroep in natura en in de vorm van een subsidie (artikel 8a, tweede lid, onder e, sub 1, van de Participatiewet). De gemeente kan [optie kiezen: een eigen jobcoach inzetten OF een jobcoach inhuren en die aan een werkgever toekennen]. Ook is mogelijk dat een werkgever zelf een eigen jobcoach in dienst heeft (interne jobcoach) of een jobcoach inhuurt (externe jobcoach). De werkgever kan ook een collega van de werknemer inzetten om hem te begeleiden (interne werkbegeleider). In het artikel worden de verschillende mogelijkheden benoemd.

[eventueel opnemen: Het derde lid maakt duidelijk dat de in het eerste en tweede lid bedoelde ondersteuning ook kan worden aangeboden op het moment dat er geen sprake is van een dienstverband. Dit vormt een uitbreiding op de wettelijke basisplicht om deze ondersteuning aan te bieden ten behoeve van opgedragen taken die worden verricht in het kader van een dienstverband bij een werkgever.]

Artikel 14g. Specifieke voorwaarden toekenning persoonlijke ondersteuning bij werk

Het eerste lid bevat een termijn waarbinnen een aanvraag om persoonlijke ondersteuning in beginsel moet zijn ingediend, gerekend vanaf de datum van indienstreding. Deze termijn houdt verband met de aard van de voorziening. Persoonlijke ondersteuning bij werk is een voorziening die wordt verstrekt als deze noodzakelijk is voor de persoon om de aan hem opgedragen taken uit te voeren. Bij een aanvraag die pas na het verstrijken van een ruime periode na indienstreding wordt ingediend, kan de vraag worden gesteld in hoeverre het verstrekken van deze voorziening nog noodzakelijk is, nu men kennelijk al geruime tijd zonder deze persoonlijke ondersteuning de werkzaamheden al heeft verricht. In die situatie rechtvaardigt dat de conclusie dat, tenzij er sprake is van een bijzondere situatie, het verstrekken van persoonlijke ondersteuning op aanvraag in beginsel niet noodzakelijk is.

Het tweede lid bevat de basisaspecten waarmee het college rekening moet houden bij het verstrekken van individuele ondersteuning en benadrukt het belang van het leveren van maatwerk. In artikel 14h wordt dit verder uitgewerkt.

Artikel 14h. Jobcoaching

Het eerste lid is een uitwerking van artikel 8a, tweede lid, onder e, onderdeel 2, van de Participatiewet, waarin de opdracht is neergelegd om in de verordening aan te geven welke

kwaliteitseisen het college stelt aan de jobcoach en hoe deze eisen worden gewaarborgd. Dit is relevant omdat kwaliteit, en kwaliteitseisen, een waarborg (kunnen) zijn voor een goede inzet van de jobcoach. De eisen zijn vastgelegd in de bijlage.

Het tweede lid is een uitwerking van de uit artikel 8a, tweede lid, onder e, sub 1, van de Participatiewet voortvloeiende verordeningplicht. Het bepalen van de duur en de intensiteit van de jobcoaching is maatwerk.

Het derde lid bevat een mogelijkheid om in bijzondere situaties af te wijken van het in het tweede lid gegeven beoordelingskader. Hiermee wordt het recht op passende ondersteuning te allen tijde gewaarborgd. De afwijking kan zowel bestaan uit het bieden van meer of intensievere jobcoaching, alsook uit het verlengen daarvan.

Het vierde lid bevat een opdracht aan het college om te stimuleren dat jobcoaching door het college in natura wordt verstrekt. De naturaverstreking geeft het college andere sturingsmogelijkheden en ook de efficiency kan hiermee zijn gediend. Dit neemt niet weg dat jobcoaching, binnen de in de verordening gestelde voorwaarden, ook in de vorm van een subsidie kan worden verstrekt.

Artikel 14i. Jobcoaching in natura

Artikel 8a, tweede lid, onder e, onderdeel 1, van de Participatiewet bepaalt onder andere dat in de verordening moet worden geregeld hoe het college ook zorgdraagt voor het verstrekken van persoonlijke ondersteuning (jobcoaching) in natura. Dit artikel voorziet hierin.

Artikel 14j. Subsidie voor het organiseren van jobcoaching

Artikel 8a, tweede lid, onder e, onderdeel 1, van de Participatiewet bepaalt onder andere dat in de verordening moet worden geregeld hoe het college zorgdraagt voor het verstrekken van persoonlijke ondersteuning door middel van subsidieverstreking, waaronder jobcoaching. Dit artikel voorziet hierin.

In het tweede lid zijn de randvoorwaarden opgenomen om voor subsidieverlening in aanmerking te komen. Bij de keuze voor deze voorwaarden is, met het oog op het realiseren van een zo uniform mogelijk kader, aansluiting gezocht bij door het UWV gehanteerde voorwaarden op grond van artikel 12 van het Reïntegratiebesluit.

Het derde lid geeft aan op welke wijze de hoogte van de subsidie voor jobcoaching door het college kenbaar wordt gemaakt. Het college moet er voor zorgen dat de tarieven voor een bepaald jaar vindbaar en kenbaar zijn voor werkgevers en de doelgroep. Dat kan bijvoorbeeld door de tarieven te vermelden op de website van de gemeente. Daarbij is als eis opgenomen dat het door het college vastgestelde tarief toereikend moet zijn om jobcoaching in te kopen. Dit betekent dat het college moet onderzoeken in de markt wat een toereikend tarief is. Het feit dat een persoon of werkgever een beroep wenst te doen op een duurdere jobcoach betekent niet dat het college gehouden is het meerdere te verstrekken. Er is immers een maximumtarief waarvan vaststaat dat dit toereikend is om passende jobcoaching in te kopen.

[eventueel opnemen: Het vierde lid maakt transparant dat het college de in de verordening gestelde eisen nader uit kan werken in beleidsregels.]

[eventueel opnemen: Met het vijfde lid wordt duidelijk gemaakt dat het college niet alleen subsidie kan verlenen voor jobcoaching die is bedoeld om de persoon in staat te stellen om de aan hem opgedragen taken in het kader van de arbeidsovereenkomst uit te voeren, maar dat de gesubsidieerde jobcoach ook een breder takenpakket kan uitvoeren.]

Artikel 14k. Interne werkbegeleiding

Artikel 8a, tweede lid, onder e, onderdeel 1, van de Participatiewet in combinatie met artikel 10, derde lid, onder b, van de Participatiewet bepaalt onder andere dat in de verordening moet worden geregeld hoe het college zorgdraagt voor het verstrekken van persoonlijke ondersteuning in de vorm van een interne werkbegeleider door middel van subsidieverstrekking. Dit artikel regelt hoe dit mogelijk is en op welke wijze de hoogte van de subsidie hiervoor wordt bepaald.

[eventueel opnemen: In het tweede lid wordt geregeld dat het aanbod van het college tevens een training voor de collega van de persoon kan bevatten, zodat deze de begeleiding op een verantwoorde wijze kan bieden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een “Harrie-training” (Kamerstukken II 2019/20, 35 394, nr. 3, p. 20).]

Paragraaf 3A.4 Specifieke bepalingen overige voorzieningen

Artikel 14l. Specifieke voorwaarden toekenning vervoersvoorziening

Artikel 8a, tweede lid, onder f, onderdeel 1, van de Participatiewet bepaalt dat in de verordening moet worden geregeld hoe het college zorgdraagt voor het verstrekken van een vervoersvoorziening die ertoe strekt dat de persoon zijn werkplek, proefplaats of opleidingslocatie kan bereiken. Dit artikel regelt, in aanvulling op de artikelen 3 en 14c, onder welke voorwaarden dit mogelijk is en op welke wijze de hoogte van de vergoeding hiervoor wordt bepaald als het college het vervoer niet zelf (in natura) organiseert. Bij de bepaling van de vergoeding wordt uitgegaan van het reguliere tarief in de markt, waarbij, in lijn met artikel 3, derde lid, de goedkoopst adequate oplossing het uitgangspunt vormt. Het bedrag dat de werknemer voor vervoer ontvangt van zijn werkgever, bijvoorbeeld een reiskostenvergoeding op grond van de arbeidsovereenkomst, wordt door het college in mindering gebracht op de te verstrekken vervoersvoorziening.

Artikel 14m. Specifieke voorwaarden noodzakelijke intermediaire activiteit bij motorische beperking

Artikel 8a, tweede lid, onderdeel f, onder 2, van de Participatiewet bepaalt dat in de verordening moet worden geregeld hoe het college zorgdraagt voor het verstrekken van een noodzakelijke intermediaire activiteit in het geval er sprake is van een motorische beperking. Dit artikel regelt dat het college de, als gevolg van een geheel of gedeeltelijk ontbrekende motorische lichaamsfunctie noodzakelijke, voorziening(en) verstrekt die nodig zijn ter vervanging of ondersteuning van de persoon. De specifieke aard van de voorziening is niet opgenomen, omdat dit sterk afhankelijk is van de behoefte van de persoon. Wel gelden de voorwaarden zoals opgenomen in de artikelen 3 en 14c. [eventueel opnemen: Het college kan dit in beleidsregels verder uitwerken.]

Artikel 14n. Specifieke voorwaarden meeneembare voorzieningen

Artikel 8a, tweede lid, onder f, onderdeel 3, van de Participatiewet bepaalt dat in de verordening moet worden geregeld hoe het college zorgdraagt voor het verstrekken van meeneembare voorzieningen voor de inrichting van de werkplek, de productie- en werkmethoden, de inrichting van de opleidingslocatie of de proefplaats en bij het werk of opleiding te gebruiken hulpmiddelen. Hiervoor is geen limitatieve lijst. Gedacht kan worden aan een aangepaste bureaustoel, toetsenbord, koptelefoon, enzovoort. Wat een passende voorziening is, is sterk afhankelijk van de individuele behoefte van de persoon. Dit vraagt om maatwerk. Wel gelden de voorwaarden zoals opgenomen in de artikelen 3 en 14c. Het uitgangspunt is dat de voorzieningen in bruikleen beschikbaar worden gesteld en dus weer bij het college worden ingeleverd op het moment dat deze niet langer nodig zijn. [eventueel opnemen: Het college kan de wijze waarop het de noodzaak en meerwaarde van een voorziening bepaalt in beleidsregels verder uitwerken.]

[eventueel opnemen: Artikel 14o. Specifieke voorwaarden werkplekaanpassingen

In artikel 8a, tweede lid, onder f, onderdeel 3, van de Participatiewet wordt uitsluitend gesproken van meeneembare voorzieningen. In sommige gevallen zijn er andere voorzieningen nodig op de werkplek om ervoor te zorgen dat de persoon hier kan werken. Hierbij kan gedacht worden aan een aangepast toilet, een entree met automatische deuropener of een traplift. Dit artikel regelt de

mogelijkheid om ook in deze behoefte te voorzien door het toekennen van een werkplekaanpassing. Daarmee wordt aansluiting gezocht bij de wetsgeschiedenis, waarin wel wordt gesproken van werkplekaanpassingen in plaats van meeneembare voorzieningen (*Kamerstukken II* 2019/20, 35 394, nr. 3, p. 20).]

Hoofdstuk 3B. Specifieke bepalingen van school naar duurzaam werk

[eventueel opnemen: Artikel 14p. Specifieke ondersteuning en voorzieningen

Het college kan een persoon als bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de wet, specifieke ondersteuning en voorzieningen aanbieden. Personen van deze doelgroep, die niet beschikken over een startkwalificatie, komen in beginsel in aanmerking komen voor leer-werktrajecten; deze voorziening volgt reeds uit artikel 7a, derde lid, van de Participatiewet. Daarnaast kan het college, naast het verstrekken van één of meer in de verordening opgenomen voorzieningen, [invullen: vorm van specifieke ondersteuning (bijvoorbeeld: inloopspreekuren houden op de onderwijsinstelling of de school, gericht op deze doelgroep, en daarbij voorlichting geven.)]]

Artikel 14q. Verzoeken van scholen en onderwijsinstellingen

Dit artikel regelt de procedure rondom verzoeken die worden ingediend door het bevoegd gezag van scholen of onderwijsinstellingen om ondersteuning door het college in het kader van artikel 7a van de Participatiewet. Op grond van het eerste lid moet het college de ontvangst van het verzoek binnen een bepaalde termijn bevestigen.

In het tweede lid wordt bepaald binnen welke termijn het college moet beslissen op een verzoek en hierover moet communiceren aan zowel het bevoegd gezag als de betrokken persoon, voor het geval de beslissing niet kwalificeert als een beschikking in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Dit is bijvoorbeeld het geval als het gaat om een informatieverzoek of wanneer het ondersteuning betreft die door het college vrij toegankelijk geboden wordt en waarvoor dus geen beschikking nodig is om er gebruik van te mogen maken.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 15. Intrekken oude verordeningen en overgangsrecht

Het kan voorkomen dat een persoon een voorziening toegekend heeft gekregen op grond van de [invullen: citeertitel oude re-integratieverordening], die niet meer voldoet aan de voorwaarden uit deze verordening. Hierbij kan worden gedacht aan voorzieningen die na inwerkingtreding van deze verordening niet meer worden verstrekt. Ook is het denkbaar dat een persoon voor de inwerkingtreding van deze verordening wel in aanmerking zou komen voor een voorziening, maar door inwerkingtreding van deze verordening niet meer. De toegekende voorziening zou dan op grond van artikel 3, tweede lid moeten worden beëindigd. Om dit te voorkomen is in artikel 15, eerste lid, geregeld dat dergelijke voorzieningen worden behouden voor ten hoogste de duur van [invullen: periode (bijvoorbeeld: 12 maanden)] of - als dit eerder is - voor de duur dat deze is verstrekt. Dit uiteraard voor zover wordt voldaan aan de voorwaarden uit de [invullen: citeertitel 'oude' re-integratieverordening]. Wordt niet meer aan die voorwaarden voldaan, dan moet de voorziening worden beëindigd, bijvoorbeeld als een belanghebbende geen aanspraak meer heeft op ondersteuning bij de arbeidsinschakeling. De periode van [invullen: periode (bijvoorbeeld: 12 maanden)] begint te lopen vanaf het moment van inwerkingtreding van deze verordening.

Voortzetten toegekende voorzieningen

Toegekende voorzieningen op grond van de [invullen: citeertitel 'oude' re-integratieverordening] worden dus in beginsel behouden tot [invullen: periode (bijvoorbeeld: 12 maanden)] na inwerkingtreding van deze verordening. Na afloop van die periode kan het college besluiten of een voorziening wordt voortgezet (artikel 15, tweede lid). Hierbij kan het college rekening houden met al gesloten overeenkomsten. Voortzetting van een voorziening ligt bijvoorbeeld voor de hand als het college is gehouden de kosten van een dergelijke voorziening te voldoen, ongeacht of een

persoon nog gebruik maakt van de voorziening. Lopende re-integratievoorzieningen kunnen in beginsel ná inwerkingtreding van deze verordening worden afgerond conform de overeenkomst.

Voortzetting is niet mogelijk

Voortzetting van een toegekende voorziening na [invullen: periode (bijvoorbeeld: 12 maanden)] is niet mogelijk als de voorziening binnen die periode is beëindigd wegens het niet meer voldoen aan de voorwaarden voor die voorziening op grond van de [invullen: citeertitel 'oude' re-integratieverordening] of als de voorziening is toegekend voor een kortere duur dan [invullen: periode (bijvoorbeeld: 12 maanden)] na inwerkingtreding van de verordening. Een voorziening dient immers niet langer te worden voortgezet dan de duur van de oorspronkelijke toekenning. Ten aanzien van die voorziening blijft de [invullen: citeertitel 'oude' re-integratieverordening] van toepassing (artikel 15, derde lid).

Bijlage 4: Implementatiehandleiding bij Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ (nieuw model, juli 2026)

Leeswijzer

Deze implementatiehandleiding biedt nadere uitleg en instructies bij de VNG Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ (nieuw model, juli 2026). De implementatiehandleiding geeft nadere achtergrondinformatie over hoe het model tot stand is gekomen. De implementatiehandleiding fungeert als gebruikershandleiding en geeft een toelichting op voor- en nadelen die zijn verbonden aan de keuze van in het model opgenomen varianten en wijst op acties die noodzakelijk zijn om de keuze voor een bepaalde variant consequent door te voeren in de lokale verordening.

Algemeen

1. Aanleiding

De landelijke regels over het bij wijze van maatregel (gedeeltelijk) weigeren van uitkeringen worden met de komst van de Participatiewet in balans en de Wet handhaving sociale zekerheid ingrijpend gewijzigd. Door deze wetten en de bijbehorende wijzigingen in het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten, zijn de regels over maatregelen nu in grotere mate landelijk vastgesteld dan voorheen. Dit betekent dat er minder ruimte is voor eigen keuzes op gemeentelijk niveau. In de bijlage bij deze implementatiehandleiding is schematisch

weergegeven welke onderwerpen landelijk zijn bepaald en hoe de gemeentelijke verordening zich verhoudt tot die landelijke kaders. Zo is er bijvoorbeeld geen ruimte meer om in de verordening de hoogte en duur van maatregelen voor te schrijven. Uitzondering hierop is de maatregel wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid, waarover landelijk geen regels over de hoogte en duur van de maatregel zijn gesteld.

De wetswijzigingen hebben gevolgen voor gemeenten, aangezien gemeenten gehouden zijn om, in medebewind, bij verordening regels te stellen over de bij oplegging van een maatregel te hanteren normen, voor zover die nog niet in de wet zijn neergelegd. De VNG kende voorheen de model Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ (gewijzigd model, september 2016). Die modelverordening bleek niet meer passend bij de nieuwe wettelijke regels. Ook klopte de grondslag in de aanhef niet meer. Daarom is een nieuwe verordening nodig waarmee de Afstemmingsverordening wordt vervangen. Met de voorliggende modelverordening kunnen gemeenten hun lokale verordening vaststellen. Deze implementatiehandleiding gaat in op de keuzes die daarbij te maken zijn. Eerst wordt er hieronder ingegaan op de achtergrond van de modelverordening.

2. Totstandkoming

Dit model is tot stand gekomen met input van een klankbordgroep van ambtenaren uit verschillende gemeenten en in samenwerking met diverse partijen. Ook is gebruik gemaakt van de juridische adviezen van de VNG Adviescommissie Gemeenterecht. Meer informatie over deze commissie is te vinden op de website van de VNG.

3. Waaruit volgt de opdracht om een verordening vast te stellen?

De verplichting om bij verordening regels te stellen over maatregelen staat in de artikelen 8, eerste lid, onder a en c, van de Participatiewet, 35, onder a en c, van de IOAW en 35, onder a en c, van de IOAZ. In de verordening moeten de essentialia van de bij oplegging van een maatregel te hanteren normen worden vastgesteld, voor zover deze niet al in formele wetten zijn neergelegd. Bij de implementatie van deze modelverordening is het aan te bevelen dat het college beleidsregels vaststelt hoe het in de praktijk uitvoering geeft aan het in de verordening vastgestelde normatieve kader. In dergelijke beleidsregels kan het college uiteenzetten hoe het bij de voorbereiding van besluiten over oplegging van een maatregel de feiten vaststelt, wettelijke voorschriften (zowel landelijke regels als in de verordening neergelegde regels) uitlegt en hoe het – binnen de aan het college toekomende ruimte – belangen afweegt. Beleidsregels scheppen consistentie in de uitvoering bij de uitoefening van bevoegdheden door het college.

4. Inhoud implementatiehandleiding

De modelverordening kent een aantal verplichte en een aantal facultatieve elementen. Diverse artikelen bevatten nader door de gemeente in te vullen onderdelen of keuzemogelijkheden. Deze implementatiehandleiding is opgesteld als handleiding bij het maken van de keuzes die daarbij aan de orde zijn. Voor een goed beeld dient deze handleiding in samenhang met de VNG ledenbrief gelezen te worden.

5. Andere keuzes zijn mogelijk

Gemeenten kunnen in de verordening ook andere keuzes maken dan in de modelverordening zijn voorgesteld. Die andere keuzes moeten dan wel in lijn zijn met de verplichtingen die volgen uit de Participatiewet, IOAW, IOAZ en het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten. Bij andere keuzes moet de toelichting bij de verordening en het raadsbesluit in verband daarmee worden aangepast. Ook de nummering van de artikelen en de verwijzingen in de verordening vragen dan aandacht.

Opschrift en aanhef

Het opschrift en de aanhef van de regeling moeten nog worden aangevuld met informatie die betrekking heeft op de lokale situatie. Dan gaat het o.a. om de naam van de gemeente.

In de aanhef van het besluit tot vaststelling van een verordening wordt alleen een considerans of beweegreden opgenomen als het plaatselijk gebruik dat voorschrijft. Deze considerans wordt geplaatst tussen de gezien-regel en de besluit-regel. Hiervoor kan de volgende tekst worden gebruikt:

Overwegende dat:

- aan het recht op een uitkering verplichtingen zijn verbonden;
- het voor een rechtvaardig stelsel van sociale zekerheid van belang is dat die verplichtingen worden nagekomen;
- het college bij wijze van maatregel een uitkering (gedeeltelijk) kan weigeren als sprake is van niet nakoming door de belanghebbende van de verplichtingen voortvloeiend uit de Participatiewet, de Wet

inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen dan wel indien de belanghebbende naar het oordeel van het college tekortschietend besef van verantwoordelijkheid betoont voor de voorziening in het bestaan;

- door de raad regels gesteld moeten worden met betrekking tot het bij wijze van maatregel weigeren van uitkeringen;

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader toegelicht. Het gaat dan om bepalingen waarin nog keuzes gemaakt moeten worden. Ook worden hier waar nodig bij bepalingen aandachtspunten meegegeven die van belang zijn voor de implementatie in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

Wettelijke definities worden niet nogmaals opgenomen in de verordening.

In de definitie van “college” moet de naam van de gemeente worden ingevuld.

Het opnemen van de definitie van “benadelingsbedrag” of “benadelingsperiode” hangt af van de berekeningswijze die wordt gekozen in artikel 8, tweede lid. Als in artikel 8, tweede lid, wordt gekozen voor Variant A moet de definitie van “benadelingsperiode” worden opgenomen. In de artikelsgewijze toelichting moet het kopje “benadelingsperiode” worden opgenomen. Als in artikel 8, tweede lid, wordt gekozen voor Variant B of Variant C moet de definitie van “benadelingsbedrag” worden opgenomen. In de artikelsgewijze toelichting moet het kopje “benadelingsbedrag” worden opgenomen.

Hoofdstuk 2. Procedurele voorschriften

Artikel 3. Redelijke termijn bij oplegging maatregel

In het eerste lid (facultatieve zinssnede) kan een maximale termijn worden opgenomen. Gemeenten kunnen dan de facultatieve zinsnede (inclusief toelichting) overnemen en de termijn invullen. Bij het stellen van een maximale termijn kan aangesloten worden bij de zes-maanden-termijn die geldt bij terugvordering (artikel 58, negende lid, onder b van de Participatiewet). Een termijnstelling kan voorkomen dat in de uitvoeringspraktijk te veel tijd wordt genomen om tot oplegging van een maatregel te komen waardoor de belanghebbende lange tijd in het ongewisse blijft en mogelijk wordt geconfronteerd met (hoge) terugvorderingen (als de maatregel met terugwerkende kracht wordt opgelegd).

Artikel 4. Zienswijze

Met dit artikel wordt het college vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid verplicht tot het vragen van een zienswijze op de vastgestelde feiten of geïnterpreteerde belangen. Overigens geldt dat ook als dit artikel niet zou worden opgenomen, de belanghebbende op grond van artikel 4:8 Awb in beginsel in de gelegenheid moet worden gesteld een zienswijze te geven voordat de maatregel wordt opgelegd.

Artikel 5. Inhoud

Dit artikel dient als invulling of explicitering van het motiveringsvereiste dat volgt uit artikel 3:47, eerste lid, Awb.

Artikel 6. Tenuitvoerlegging

In onderdeel c en in de artikelsgewijze toelichting moet de maximale termijn worden ingevuld.

Hoofdstuk 3. Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

Artikel 7. Definitie

In dit artikel kunnen gedragingen (onderdelen a tot en met d) worden geschrapt of toegevoegd (onderdeel e, zelf in te vullen). Een definitie komt de rechtszekerheid ten goede en is een handvat voor de uitvoeringspraktijk. De gedragingen in onderdelen a tot en met d zijn ontleend aan bestaande gemeentelijke verordeningen en de rechtspraak van de Centrale Raad van Beroep (hierna: CRvB). Deze rechtspraak wordt besproken in paragraaf 4 van het algemeen deel van de toelichting bij de

verordening. Aandachtspunt is dat een toevoeging of schrapping van een gedraging mogelijk vraagt om aanpassingen in artikel 8, eerste lid.

- Als artikel 7, onderdeel a, wordt geschrapt, zal ook artikel 8, eerste lid, moeten vervallen (onder vernummering van de overige leden van dat artikel).
- Als aan artikel 7 gedragingen worden toegevoegd (onderdeel e en verder) waarvoor een vaste maatregel gewenst is (conform artikel 8, eerste lid), dan moet in artikel 8, eerste lid, een verwijzing naar de toegevoegde gedraging(en) (onderdeel e en verder) opgenomen worden.
- Als ten aanzien van de toegevoegde gedraging(en) een berekeningswijze conform artikel 8, tweede lid, wordt gekozen, is er geen aanpassing van artikel 8 nodig. Artikel 8, tweede lid, ziet immers al op alle overige gevallen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid (en dus ook op eventueel aan artikel 7 toe te voegen onderdelen e en verder).

Artikel 8. Berekening hoogte en duur van de maatregel

Vaste rechtspraak van de CRvB is dat de verordening criteria moet bevatten om de hoogte en duur van de maatregel wegens tekortschietend besef te kunnen vaststellen. Uit de verordening moet voor een bijstandsgerechtigde duidelijk blijken welke gevolgen door het college aan zijn gedraging kunnen worden verbonden (ECLI:NL:CRVB:2018:77). Hiertoe dient artikel 8.

Bij het bepalen van de hoogte en duur van de maatregel wegens tekortschietend besef kan aangesloten worden bij de landelijke

percentages en (maximum)duur die gelden voor andere maatregelen. Op grond van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten kunnen maatregelen van respectievelijk 5, 10 en 25 procent gedurende een maand worden opgelegd (artikel 2, eerste lid, onder a, b en c van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten). Voor de maximumduur kan worden aangesloten bij de landelijke maximale duur van een maatregel van drie maanden (artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet). Het is mogelijk om een hoger percentage of een langere duur van de maatregel op te nemen in de verordening. Zo heeft de CRvB maatregelen tot 100 procent gedurende een of twee maanden in stand gelaten (zie bijvoorbeeld ECLI:NL:CRVB:2022:819 en ECLI:NL:CRVB:2024:209). Ook een maatregel van 20 procent voor de duur van de benadelingsperiode van 17 maanden is door de CRvB in stand gelaten (ECLI:NL:CRVB:2020:2763). Opgemerkt wordt dat genoemde rechtspraak van de CRvB dateert van voor de inwerkingtreding van de Wet handhaving sociale zekerheid. De door die wet en het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten geregelde landelijke standaardmaatregelen zijn over het algemeen minder zwaar dan de maatregelen die voorheen voor dezelfde overtredingen in gemeentelijke verordeningen waren voorgeschreven. Hoewel de grondslag voor de maatregel wegens tekortschietend besef niet is gewijzigd, is denkbaar dat de CRvB – indachtig de landelijke standaardmaatregelen en de bedoeling van de wetgever om meer passend handhaven mogelijk te maken (*Kamerstukken II*, 2024/25, 36785, nr. 3, p. 44 e.v.) – in de toekomst anders (strenger) oordeelt over de hoogte en duur van de maatregel wegens tekortschietend besef.

Eerste lid

Het percentage en de maximumduur van de maatregel moeten worden ingevuld in het artikellid en in de artikelsgewijze toelichting daarbij. In de

tweede zin van die toelichting moet gekozen worden voor “benadelingsbedrag” of “benadelingsperiode”, afhankelijk van de optie die wordt gekozen in het tweede lid.

Tweede lid

Er moet één variant worden gekozen. Bij samenvoeging van varianten, moet worden voorkomen dat in een individueel geval onduidelijkheid kan ontstaan over welke berekeningswijze voorrang geniet. Voor alle varianten geldt dat de maatregel daarmee wordt afgestemd op de ernst van de gedraging.

Bij keuze voor Variant A: het percentage en de maximumduur moeten worden ingevuld. In de artikelsgewijze toelichting moet het tekstblok bij Variant A worden opgenomen en moeten het percentage en de periode worden ingevuld.

Bij keuze voor Variant B: per subonderdeel moet worden ingevuld (1) het percentage waarmee de uitkering wordt verlaagd, (2) de periode (het aantal maanden) waarin die verlaging geldt en (3) het benadelingsbedrag. Het is mogelijk om een of meerdere subonderdelen toe te voegen (zie het facultatieve onderdeel c). In de artikelsgewijze toelichting moet het tekstblok bij Variant B worden opgenomen. In het rekenvoorbeeld moeten het toepasselijke percentage en de periode worden ingevuld. Een alternatief is dat wordt uitgegaan van een vast maatregelpercentage van bijvoorbeeld 20 procent en een variabele (oplopende) duur, bijvoorbeeld 1, 2 en 3 maanden, naarmate het benadelingsbedrag hoger is.

Bij keuze voor Variant C: de maximumduur moet worden ingevuld. In de artikelsgewijze toelichting moet het tekstblok bij Variant C worden opgenomen en moet de gekozen maximumduur worden ingevuld. Een reden om Variant C (maatregel ter hoogte van het benadelingsbedrag) te kiezen is dat daarmee wordt aangesloten bij de berekeningswijze van artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet. Dat artikel ziet op de maatregel die wordt opgelegd als de belanghebbende (na bijstandsverlening) een verplichting tot het aanvaarden of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid niet nakomt. Het college weigert in dat geval dat deel van de bijstand dat niet tot uitbetaling zou zijn gekomen indien de verplichting wel was nagekomen, gedurende ten hoogste drie maanden.

Andere keuzes bij het eerste en tweede lid

Andere keuzes zijn mogelijk. De artikelsgewijze toelichting vraagt bijzondere aandacht als van het model wordt afgeweken. Twee alternatieven worden hierna toegelicht.

Maatregel gebaseerd op het onverantwoord besteed vermogen

Gekozen kan worden om bij de gedraging van tekortschietend besef als bedoeld in artikel 7, onder d (opmaken of wegschenken van vermogen), de maatregel af te stemmen op het onverantwoord besteed vermogen (in plaats van op het benadelingsbedrag of de benadelingsperiode). Als daarvoor wordt gekozen zal een nieuw tweede lid ingevoegd moeten worden (onder vernummering van het tweede en derde lid). Een dergelijk lid zou als volgt kunnen luiden:

2. Bij tekortschietend besef van verantwoordelijkheid als bedoeld in artikel 7, onder d, wordt de maatregel vastgesteld op:
- a. [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode] bij een onverantwoord besteed vermogen tot [invullen: bedrag];
 - b. [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode] bij een onverantwoord besteed vermogen vanaf [invullen: bedrag] tot [invullen: bedrag];
 - c. [eventueel opnemen: [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode] bij een onverantwoord besteed vermogen vanaf [invullen: bedrag] tot [invullen: bedrag];
 - d. [eventueel opnemen: [invullen: ...];]
 - e. [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode] bij een onverantwoord besteed vermogen van [invullen: bedrag] of hoger.

De artikelsgewijze toelichting bij dit lid kan luiden:

De maatregel wordt in de in artikel 7, onder d, bedoelde gevallen afgestemd op het onverantwoord besteed vermogen. Dit is het bedrag dat de belanghebbende naar het oordeel van het college op onverantwoorde wijze heeft uitgegeven, bijvoorbeeld door dit te schenken aan een derde. Naarmate dit bedrag hoger is, is een maatregel voor een langere duur passend. In die situatie is namelijk een sterkere bijsturing van het gedrag van de betrokkene gerechtvaardigd. Een voorbeeld ter illustratie: de belanghebbende deed op 1 april 2026 een

schenking van € 25.000 aan een derde, een maand later doet hij een beroep op bijstand. Aangenomen wordt dat hiermee sprake is van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Bij een onverantwoord besteed vermogen van € 25.000 kan op grond van artikel 8, tweede lid, een maatregel worden opgelegd ter hoogte van [invullen: percentage] van de uitkering voor de duur van [invullen: periode].

Vaste maatregel bij gedragingen als bedoeld in artikel 7, onder b, c of d.

Een ander alternatief is om voor een of meerdere van de gedragingen genoemd in artikel 7, onder b, c of d, een vast maatregelpercentage te stellen (conform artikel 8, eerste lid). Om dat te bewerkstelligen moet een verwijzing naar de betreffende gedraging uit artikel 7 (onder b, c of d) worden toegevoegd aan artikel 8, eerste lid. Het tweede lid behoeft geen aanpassing omdat dat lid blijft zien op alle overige gevallen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid.

Het voordeel van een vast maatregelpercentage is dat het benadelingsbedrag of de benadelingsperiode niet hoeft te worden vastgesteld. Dat kan het besluitvormingsproces vereenvoudigen en eventuele discussies over het benadelingsbedrag of de benadelingsperiode voorkomen. Het nadeel van een vast maatregelpercentage is dat het daarmee minder goed mogelijk is om de maatregel af te stemmen op de ernst van de gedragingen. De ernst van de gedraging kan dan nog slechts bij de bepaling van de duur van de maatregel een rol spelen.

Derde lid

De maximale periode en de wijze van verzwaring bij recidive moeten worden ingevuld in het artikel en de artikelsgewijze toelichting. Aangesloten kan worden bij artikel 6 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten op grond waarvan het maatregelpercentage wordt verdubbeld bij recidive binnen twee jaar na een eerdere maatregel. Alternatieven zijn dat de duur van de maatregel wordt verdubbeld (en het percentage gelijk blijft) of dat zowel de duur als het percentage worden verdubbeld. In de toelichting moet gekozen worden voor “benadelingsbedrag” of “benadelingsperiode”, afhankelijk van de optie die wordt gekozen in het tweede lid.

Vierde lid

Dit betreft een facultatieve bepaling waarmee een drempelbedrag kan worden ingevoerd. Aangesloten kan worden bij het drempelbedrag van € 25 dat op grond van artikel 2, eerste lid, van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten geldt voor maatregelen die op grond van dat besluit worden opgelegd.

Hoofdstuk 4. Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 9. Evaluatie

Dit is een facultatieve bepaling omdat de landelijke wetgeving niet verplicht tot evaluatie. In het eerste lid moet worden ingevuld om de hoeveel jaar een evaluatie plaatsvindt. De gekozen periode moet ook ingevuld worden in de toelichting bij dit artikel.

Om de evaluatie goed uit te kunnen voeren, is het noodzakelijk om systematisch informatie ten behoeve van de evaluatie te verzamelen. Op grond van het tweede lid is het college verplicht om de aldaar in te vullen informatie op gepseudonimiseerde wijze systematisch te verzamelen. De gemeente moet in het tweede lid specificeren welke informatie dit betreft, zodat op voorhand wordt geborgd dat de verwerking beperkt blijft tot de strikt noodzakelijke persoonsgegevens. Het is in dat geval van belang om in het tweede lid de reikwijdte van de verwerking van persoonsgegevens te specificeren, onder meer door te specificeren uit welke bronnen de gepseudonimiseerde persoonsgegevens afkomstig zijn (in beginsel slechts de bij het college aanwezige bronnen) en welke categorieën persoonsgegevens verwerkt worden. Uitgangspunt daarbij is dat de verwerking van gepseudonimiseerde persoonsgegevens beperkt blijft tot de strikt noodzakelijke persoonsgegevens waarover het college bij de uitvoering van de Participatiewet, de IOAW of de IOAZ beschikt. De evaluatie dient in beginsel geen betrekking te hebben op (gepseudonimiseerde) bijzondere persoonsgegevens, tenzij hiervoor een doorbrekingsgrond bestaat in artikel 9, tweede lid, AVG.

Voor zover de evaluatie betrekking heeft op opgelegde maatregelen of (anderszins) individuele casuïstiek, wordt aanbevolen om dat deel van de evaluatie vorm te geven als statistisch onderzoek in de zin van artikel 89 AVG. Op grond van artikel 5, eerste lid, aanhef en onder b, AVG geldt namelijk dat het verwerken van persoonsgegevens ten behoeve van een statistisch onderzoek wordt beschouwd als een verenigbare verdere verwerking. Daarvoor is vereist dat voldaan wordt aan de volgende randvoorwaarden:

(a) er worden niet meer persoonsgegevens verzameld en geanalyseerd dan noodzakelijk is voor het statistisch onderzoek;

- (b) het resultaat van de verwerking bestaat uitsluitend uit geaggregeerde gegevens die niet tot natuurlijke personen herleidbaar zijn;
- (c) de onderliggende gepseudonimiseerde persoonsgegevens worden niet gebruikt om maatregelen of besluiten te nemen die een bepaalde natuurlijke persoon betreffen; en
- (d) er zijn passende technische en organisatorische maatregelen getroffen ter bescherming van de gegevens, waaronder pseudonimisering en een passende beveiliging van opslag en toegang tot de persoonsgegevens.

Artikel 10. Overgangsrecht, intrekking oude verordening

In het eerste, tweede en derde lid en in de artikelsgewijze toelichting moet de citeertitel van de ingetrokken verordening worden vermeld.

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

De inwerkingtreding van de verordening is gekoppeld aan de verheffing tot wet en inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet handhaving sociale zekerheid en de inwerkingtreding van de relevante bepaling uit de Participatiewet in balans, die deels al in werking is getreden, maar waarvan de voor deze verordening relevante bepaling nog in werking moet treden. De inwerkingtredingsbepaling verwijst daarom ook specifiek naar artikel I, onderdeel E, van de Participatiewet in balans. Het is niet mogelijk deze verordening al eerder in werking te laten treden, omdat dan de juridische grondslag voor de verordening ontbreekt. Een latere inwerkingtreding is ook niet mogelijk, omdat de gemeente dan tijdelijk niet beschikt over een rechtsgeldige verordening. Omdat de besluiten die, mede op basis van deze verordening genomen zullen worden een voor burgers belastend karakter hebben, is het ook niet mogelijk om aan de

inwerkingtreding van deze verordening terugwerkende kracht te verlenen. De VNG adviseert daarom om, vooruitlopend op het wetstraject, alvast het vaststellen van deze verordening op te pakken.

Op het moment dat duidelijk is wanneer de Wet handhaving sociale zekerheid en de relevante bepaling uit de Participatiewet in balans in werking zullen treden voordat het voorstel tot het vaststellen van de verordening aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, dan kan worden volstaan met een eenvoudigere inwerkingtredingsbepaling. Daarbij is het van belang om ook de modeltoelichting die verwijst naar de inwerkingtreding van beide wetten te schrappen. Ook is het belangrijk erop te letten dat de opgenomen datum er niet toe leidt dat deze is gelegen voor de datum waarop de verordening bekendgemaakt zal worden, nu, zoals hiervoor aangegeven, het niet mogelijk is bij de inwerkingtreding van de verordening terugwerkende kracht toe te kennen aan de verordening. Voor deze eenvoudige bepaling kan de volgende tekst worden gebruikt, waarbij de datum nog moet worden ingevuld:

Deze verordening treedt in werking op [invullen: datum inwerkingtreding artikel I, onderdeel E, van de Participatiewet in balans en Wet handhaving sociale zekerheid].

De citeertitel moet nog worden aangepast aan de lokale situatie.

Bijlage Was–wordt–tabel bij Implementatiehandleiding bij Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ (nieuw model, juli 2026)

In deze tabel zijn de veranderingen ten opzichte van het Model Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ (2016) weergegeven. Dat een onderwerp terugkomt in de nieuwe verordening betekent niet dat de bepaling zelf ongewijzigd is gebleven: alle bepalingen zijn aangepast.

<i>Artikel model 2016</i>	<i>Artikel nieuw model 2026</i>	<i>Toelichting</i>

1 (begrippen)	1	
2 (besluit tot opleggen van een maatregel)	5	
3 (horen van de belanghebbende)	4	
4 (afzien van verlaging)	3	
5 (ingangsdatum en tijdvak)	6	
6 (berekeningsgrondslag)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikel 2 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten en artikelen 18 Participatiewet, 20 IOAW en 20 IOAZ.
7 (gedragingen Participatiewet)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikelen 3, 4 en 5 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten en artikel 18, vierde en vijfde lid, Participatiewet.
8 (gedragingen IOAW en IOAZ)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikelen 3, 4 en 5 van het Maatregelenbesluit

		socialezekerheidswetten en artikelen 20 IOAW en 20 IOAZ.
9 (hoogte en duur van de verlaging)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikel 2 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten.
10 (duur verlaging bij schending geüniformeerde arbeidsverplichting)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikel 2 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten en artikelen 18 Participatiewet, 20 IOAW en 20 IOAZ.
11 (verrekenen verlaging)	Vervallen	Landelijk bepaald. De bevoegdheid om de maatregel te verrekenen is komen te vervallen (voorheen artikelen 18, vijfde lid Participatiewet).
12 (tekortschietend besef van verantwoordelijkheid)	8	
13 (zeer ernstige misdragingen)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikelen 18, vijfde lid, Participatiewet, 20, derde lid, IOAW en 20, derde lid, IOAZ.

14 (niet nakomen van overige verplichtingen)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikelen 3, 4 en 5 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten en artikel 18, vierde en vijfde lid, Participatiewet.
15 (samenloop van gedragingen)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikel 7 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten.
16 (recidive)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikel 6 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten.
17 (samenloop bij weigeren uitkering IOAW/IOAZ)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikel 7 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten.
18 (blijvend en tijdelijk weigeren IOAW- of IOAZ-uitkering)	Vervallen	Landelijk bepaald. Zie artikelen 3, 4 en 5 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten en artikelen 20 IOAW en 20 IOAZ.
19 (intrekken oude verordening)	10	
20 (inwerkingtreding en citeertitel)	11	

–	2	NIEUW: Toepassingsbereik
–	7	NIEUW: Definitie tekortschietend besef van verantwoordelijkheid
–	9	NIEUW: Evaluatie

**Bijlage Verhouding verordening tot landelijke regels bij
Implementatiehandleiding bij Verordening maatregelen Participatiewet,
IOAW en IOAZ (nieuw model, juli 2026)**

De regels over maatregelen zijn grotendeels landelijk bepaald in de Participatiewet, IOAW, IOAZ en het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten. Binnen de landelijke kaders zijn nadere regels bij gemeentelijke verordening nodig. Deze tabel maakt inzichtelijk welke onderwerpen (eerste kolom) op welk niveau (tweede, derde en vierde

kolom) geregeld zijn. Hiermee wordt inzichtelijk op welke onderdelen de verordening een nadere uitwerking vormt van de landelijke kaders.

<i>Onderwerp</i>	<i>Participatiewet, IOAW en IOAZ</i>	<i>Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten</i>	<i>Verordening</i>
Maatregelwaardige verplichtingen	Artikelen 18, tweede lid, Participatiewet, 20, tweede lid, IOAW en 20, eerste lid, IOAZ.		Artikel 2
Afwegingskader	Artikelen 18, zesde lid, Participatiewet, 20, vijfde lid, IOAW en 20, vijfde lid, IOAZ.		
Waarschuwing	Artikelen 18, tweede lid, Participatiewet, 20, tweede lid, IOAW en 20,		

	eerste lid, IOAZ.		
Hoogte en duur maatregel bij zwaardere overtredingen	Artikelen 18, vierde en vijfde lid, Participatiewet, 20, eerste en derde lid, IOAW en 20, tweede en derde lid, IOAZ.		
Hoogte en duur maatregel bij lichtere overtredingen	Artikelen 18, elfde lid, Participatiewet, 20, achtste lid, IOAW en 20, achtste lid, IOAZ.	Artikel 2, eerste lid in samenhang met artikelen 3, 4 en 5.	
Verwijtbaarheid	Artikelen 9a, twaalfde lid, 18, vierde en zevende lid, onder a, Participatiewet, 20, eerste en	Artikel 2, tweede lid.	

	zesde lid, onder a IOAW en 20, tweede en zesde lid, onder a IOAZ.		
Dringende redenen	Artikelen 18, achtste lid, Participatiewet, 20, zevende lid, IOAW en 20, zevende lid, IOAZ.		
Tekortschietend besef	Artikel 18, tweede lid, Participatiewet.		Artikelen 7 en 8
Afzien van maatregel bij lichtere overtredingen	Artikelen 18, elfde lid, Participatiewet, 20, achtste lid, IOAW en 20, achtste lid, IOAZ.	Artikel 2, vierde lid.	

Recidive	Artikelen 18, elfde lid, Participatiewet, 20, achtste lid, IOAW en 20, achtste lid, IOAZ.	Artikel 6.	
Samenloop	Artikelen 18, elfde lid, Participatiewet, 20, achtste lid, IOAW en 20, achtste lid, IOAZ.	Artikel 7.	
Redelijke termijn	Artikelen 8, eerste lid, onder a en c, Participatiewet, 35, onder a en c IOAW en 35, onder a en c IOAZ.		Artikel 3
Zienswijze	Artikelen 8, eerste lid,		Artikel 4

	onder a en c, Participatiewet, 35, onder a en c IOAW en 35, onder a en c IOAZ.		
Inhoud maatregel	Artikelen 8, eerste lid, onder a en c, Participatiewet, 35, onder a en c IOAW en 35, onder a en c IOAZ.		Artikel 5
Tenuitvoerlegging	Artikelen 8, eerste lid, onder a en c, Participatiewet, 35, onder a en c IOAW en 35, onder a en c IOAZ.		Artikel 6

Bijlage 5: Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ (nieuw model, juli 2026)

Leeswijzer

Deze VNG modelverordening biedt verschillende mogelijkheden tot aanpassing aan de lokale situatie van een gemeente. Deze worden expliciet gemaakt door blokhaken en een korte instructie in blauw. Deze zijn ook eenvoudig te vinden door te zoeken (Ctrl+F) op een blokhaak ([]) in de tekst.

- [invullen: ...] of [invullen: iets] = door gemeente in te vullen, zie bijvoorbeeld artikel 1.
- [eventueel opnemen: iets] = facultatief, zie bijvoorbeeld artikel 3, eerste lid.
- [kies optie: iets OF iets] = door gemeente te kiezen, zie bijvoorbeeld artikel 1.
- [(bijvoorbeeld: iets)] = een voorbeeld ter illustratie of uitleg voor gemeente, zie bijvoorbeeld artikel 8, derde lid.
- [Variant kiezen: Variant A iets Variant B iets] = varianten waaruit gekozen kan worden, zie bijvoorbeeld varianten A en B bij artikel 8, tweede lid.
- Combinaties zijn ook mogelijk, zie bijvoorbeeld artikel 3, eerste lid.

Het model is opgemaakt in de Word-importstijlen van KOOP. Het model kan hierdoor na aanpassing eenvoudig worden geüpload in DROP voor publicatie. Zie voor meer informatie: [DROP | Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties | Voor overheden | KOOP Kennis- en exploitatiecentrum officiële overheidspublicaties](#).

Voorafgaand aan het aanbieden aan de gemeenteraad en het uploaden moeten de keuzes zijn gemaakt en moeten deze leeswijzer, de blauwe teksten en de kop- & voetteksten zijn verwijderd.

Nadere uitleg en instructies zijn opgenomen in de implementatiehandleiding die hoort bij dit model. Bij dit model hoort ook een model toelichting voor de gemeenteraad.

Besluit van de raad van de gemeente [invullen: naam gemeente] tot vaststelling van de Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal] (Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal])

De raad van de gemeente [invullen: naam gemeente];
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van [invullen: datum en nummer];
gelet op artikel 8, eerste lid, aanhef en onder a en c, van de Participatiewet, artikel 35, aanhef en onder a en c, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en artikel 35, aanhef en onder a en c, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
gezien het advies van [invullen: naam commissie];
besluit vast te stellen de volgende verordening:

Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal]

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- [kies optie: benadelingsbedrag: netto-uitkering waarop eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep op bijstand wordt gedaan als gevolg van tekortschietend besef van

verantwoordelijkheid **OF** benadelingsperiode: periode waarin eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep op bijstand wordt gedaan als gevolg van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid];

- college: college van burgemeester en wethouders van de gemeente **[invullen: naam gemeente]**;
- IOAW: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
- IOAZ: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- maatregel: besluit waarmee een uitkering geheel of gedeeltelijk wordt geweigerd wegens het niet naleven van een wettelijke verplichting of het tonen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid;
- tekortschietend besef van verantwoordelijkheid: tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan als bedoeld in artikel 18, tweede lid, van de Participatiewet;
- uitkering: bijstand op grond van de Participatiewet of een uitkering op grond van de IOAW of de IOAZ.

Artikel 2. Toepassingsbereik

Deze verordening is van toepassing op de volgende gedragingen:

- a. het niet nakomen door de belanghebbende van een verplichting voortvloeiend uit de Participatiewet, met uitzondering van de artikelen 17, eerste lid, en 36b, vierde lid, van die wet;
- b. het tonen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid;
- c. het niet nakomen door de belanghebbende die voor de zelfstandige voorziening in het bestaan is aangewezen op arbeid in dienstbetrekking, van een verplichting als bedoeld in artikel 13, tweede of vierde lid, van de IOAW of een op grond van hoofdstuk III van die wet aan de uitkering verbonden verplichting;
- d. het niet nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 13, tweede of vierde lid, van de IOAZ of een op grond van hoofdstuk III van die wet aan de uitkering verbonden verplichting.

Hoofdstuk 2. Procedurele voorschriften

Artikel 3. Redelijke termijn bij oplegging maatregel

1. Het college legt de maatregel op binnen een redelijke termijn na het bekend worden van de met de maatregel verband houdende feiten en omstandigheden die zijn gemeld door de belanghebbende of waarover een signaal is ontvangen uit voor het college toegankelijke administraties. **[eventueel opnemen: De redelijke termijn is in ieder geval verstreken na [invullen: termijn].]**
2. De maatregel wordt niet opgelegd als het recht op uitkering is beëindigd.

Artikel 4. Zienswijze

1. Voordat de maatregel wordt opgelegd, stelt het college de belanghebbende in de gelegenheid over het voornemen daartoe binnen een redelijke termijn mondeling of schriftelijk een zienswijze naar voren te brengen.
2. Het voornemen vermeldt in ieder geval de reden en duur van de voorgenomen maatregel en het bedrag of het percentage waarmee de uitkering wordt verlaagd.
3. Het college kan toepassing van het eerste en tweede lid achterwege laten als:
 - a. de belanghebbende al eerder in de gelegenheid is gesteld een zienswijze naar voren te brengen en zich sindsdien geen nieuwe feiten of omstandigheden hebben voorgedaan; of
 - b. de belanghebbende aangeeft hiervan geen gebruik te willen maken.

Artikel 5. Inhoud

De maatregel vermeldt in ieder geval de reden en duur daarvan, het bedrag of het percentage waarmee de uitkering wordt verlaagd en de wijze waarop rekening is gehouden met de individuele omstandigheden van de belanghebbende.

Artikel 6. Tenuitvoerlegging

De maatregel wordt ten uitvoer gelegd met ingang van de kalendermaand die volgt op de maand waarin de maatregel aan de belanghebbende is bekendgemaakt of, als dat niet mogelijk is dan wel gelet op de omstandigheden van het geval naar het oordeel van het college niet wenselijk is:

- a. over de periode waarin de aan de maatregel ten grondslag liggende gedraging plaatsvond;
- b. vanaf de datum van toekenning van de uitkering; of
- c. op een later moment, maar niet later dan [invullen: termijn] na bekendmaking van de maatregel en niet nadat het recht op uitkering is beëindigd.

Hoofdstuk 3. Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

Artikel 7. Definitie

Onder tekortschietend besef van verantwoordelijkheid worden in ieder geval de volgende gedragingen verstaan waardoor eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep op bijstand wordt gedaan:

- a. het in de periode voorafgaand aan de bijstandsverlening verwijtbaar niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid;
- b. het nalaten om tijdig een aanvraag te doen voor een voorliggende voorziening;
- c. het voor of tijdens de bijstandsverlening per maand meer dan anderhalf keer de relevante bijstandsnorm besteden aan algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan zonder dat sprake is van bijzondere omstandigheden die dat rechtvaardigen;
- d. het voor of tijdens de bijstandsverlening onverantwoord interen op eigen vermogen door het wegschenken of opmaken van vermogen dat, als het was gebruikt voor de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan, ertoe had geleid dat de belanghebbende gedurende een langere tijd geen beroep had hoeven doen op bijstand;
- e. [eventueel opnemen: [invullen: ...].]

Artikel 8. Berekening hoogte en duur van de maatregel

1. Bij tekortschietend besef van verantwoordelijkheid als bedoeld in artikel 7, onder a, wordt de maatregel vastgesteld op [invullen: percentage] van de uitkering gedurende ten hoogste [invullen: periode].

[Variant kiezen:

Variant A

2. In de overige gevallen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid wordt de maatregel vastgesteld op [invullen: percentage] van de uitkering gedurende een periode die overeenkomt met de benadelingsperiode tot ten hoogste [invullen: periode].

Variant B

2. In de overige gevallen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid wordt de maatregel vastgesteld op:
 - a. [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode] bij een benadelingsbedrag tot [invullen: bedrag];

- b. [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode] bij een benadelingsbedrag vanaf [invullen: bedrag] tot [invullen: bedrag];
- c. [eventueel opnemen: [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode] bij een benadelingsbedrag vanaf [invullen: bedrag] tot [invullen: bedrag];]
- d. [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode] bij een benadelingsbedrag van [invullen: bedrag] of hoger.

Variant C

- 2. In de overige gevallen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid wordt de maatregel vastgesteld op het benadelingsbedrag, gedurende ten hoogste [invullen: periode].]
- 3. Als de belanghebbende binnen [invullen: periode] na bekendmaking van een maatregel als bedoeld in dit artikel opnieuw een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid toont, kan het college [invullen: ... (bijvoorbeeld: het percentage of de duur)] van de maatregel verdubbelen.
- 4. [eventueel opnemen: Een maatregel als bedoeld in dit artikel wordt niet opgelegd als deze minder dan [invullen: bedrag] bedraagt.]

Hoofdstuk 4. Slot- en overgangsbepalingen

[eventueel opnemen: Artikel 9. Evaluatie

- 1. Het door het gemeentebestuur gevoerde beleid wordt eenmaal per [aantal] jaar geëvalueerd. Het college zendt hiertoe de gemeenteraad en de cliëntenraad een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de verordening in de praktijk.
- 2. Ten behoeve van de evaluatie verzamelt het college systematisch en in gepseudonimiseerde vorm informatie over:
 - a. [invullen: ...];
 - b. [invullen: ...]; en
 - c. [invullen: ...].]

Artikel 10. Overgangsrecht, intrekking oude verordening

- 1. De [invullen: citeertitel oude verordening] wordt ingetrokken.
- 2. Op maatregelen die zijn opgelegd voor de datum van inwerkingtreding van deze verordening blijft de [invullen: citeertitel oude verordening] van toepassing.
- 3. Op gedragingen die plaatsvonden voor de datum van inwerkingtreding van deze verordening en op bezwaarschriften waarop voor de datum van inwerkingtreding van deze verordening nog niet is beslist, blijft de [invullen: citeertitel oude verordening] van toepassing als dat voor de belanghebbende gunstiger is.

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

- 1. Deze verordening treedt in werking op het tijdstip waarop:
 - a. het wetsvoorstel Wet handhaving sociale zekerheid tot wet is verheven en in werking treedt; en
 - b. artikel I, onderdeel E, van de Participatiewet in balans in werking treedt.
- 2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal].

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [invullen: datum].

De voorzitter,
De griffier,

Bijlage 6: Model Toelichting bij Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ (nieuw model, juli 2026)

Leeswijzer

Deze VNG modeltoelichting biedt verschillende mogelijkheden tot aanpassing aan de lokale situatie van een gemeente. Deze worden expliciet gemaakt door blokhaken en een korte instructie in blauw. Deze zijn ook eenvoudig te vinden door te zoeken (Ctrl+F) op een blokhaak (I) in de tekst.

- [invullen: ...] of [invullen: iets] = door gemeente in te vullen, zie bijvoorbeeld artikel 6.
- [eventueel opnemen: iets] = facultatief, zie bijvoorbeeld artikel 3.
- [kies optie: iets OF iets] = door gemeente te kiezen, zie bijvoorbeeld artikel 1.
- [(bijvoorbeeld: iets)] = een voorbeeld ter illustratie of uitleg voor gemeente, zie bijvoorbeeld artikel 8, derde lid.
- [Variant kiezen: Variant A iets Variant B iets] = varianten waaruit gekozen kan worden, zie bijvoorbeeld varianten A en B bij artikel 8, tweede lid.
- Combinaties zijn ook mogelijk, zie bijvoorbeeld artikel 3.

Voorafgaand aan het aanbieden aan de gemeenteraad moeten de keuzes zijn gemaakt en moeten deze leeswijzer, de blauwe teksten en de kop- &

voettekst zijn verwijderd. Nadere uitleg en instructies zijn opgenomen in de implementatiehandleiding die hoort bij dit model. Als op onderdelen andere keuzes gemaakt worden dan in de modelverordening zijn gemaakt, dan sluit deze toelichting mogelijk niet aan, en moet de toelichting dus worden aangepast op de gemaakte keuzes. De modeltoelichting kan worden gebruikt als toelichting aan de gemeenteraad bij het voorstel tot vaststelling van de verordening. De toelichting wordt niet door de raad vastgesteld en daarom ook niet gepubliceerd in het gemeenteblad met de verordening.

Toelichting bij het besluit van de raad van de gemeente [invullen: naam gemeente] tot vaststelling van de Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal] (Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ [invullen: naam gemeente en eventueel jaartal])

Algemeen

1. Inleiding

Met deze verordening wordt invulling gegeven aan de verplichtingen om regels te stellen, zoals opgenomen in artikel 8, eerste lid, onder a en c, van de Participatiewet, artikel 35, onder a en c, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en artikel 35, onder a en c, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Op grond van deze artikelen is de raad gehouden om bij verordening regels te stellen over de bij oplegging van een maatregel te hanteren normen, voor zover die nog niet in de wet zijn

neergelegd. Ook worden met deze verordening nadere regels gesteld over de maatregel wegens ‘tekortschietend besef van verantwoordelijkheid’.

De reden om op dit moment met een geheel nieuwe verordening te komen ter vervanging van de bestaande [\[invullen: citeertitel oude verordening\]](#) volgt uit de ontwikkelingen in landelijke wet- en regelgeving. Zo worden de landelijke regels over maatregelen ingrijpend gewijzigd als gevolg van de Participatiewet in balans en de Wet handhaving sociale zekerheid. Ook wordt het (landelijke) Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten gewijzigd en uitgebreid. Met het vaststellen van een nieuwe verordening wordt strijd met deze landelijke regels voorkomen.

In de memorie van toelichting bij de Wet handhaving sociale zekerheid heeft de landelijke wetgever toegelicht hoe de regels om meer bij het individuele geval passende handhavingsmaatregelen mogelijk te maken zijn bedoeld (*Kamerstukken II 2024/2025, 36785, nr. 3, p. 1 en 2*). Volgens de landelijke wetgever is het voor het maatschappelijk draagvlak van de sociale zekerheid belangrijk dat mensen die een uitkering nodig hebben deze ook ontvangen, maar ook dat misbruik van de sociale zekerheid wordt voorkomen en bestreden. Wanneer een regel wordt overtreden, kan handhaving nodig zijn. De Participatiewet, IOAW en IOAZ bevatten verschillende instrumenten voor handhaving. Daaronder valt ook de maatregel waar deze verordening op ziet. De maatregel is een herstelsanctie en dient als stimulans om de wettelijke verplichting alsnog na te leven of om de financiële gevolgen van het niet naleven (gedeeltelijk) terug te draaien. Deze systematiek wordt onderschreven en met deze verordening wordt beoogd deze verordening hierop te sluiten.

2. Verhouding tussen de landelijke regels en de inhoud van deze verordening

De regels over maatregelen zijn vanaf de inwerkingtreding van de Participatiewet in balans en de Wet handhaving sociale zekerheid voortaan grotendeels landelijk bepaald. Zo is landelijk vastgelegd voor welke gedragingen een maatregel kan worden opgelegd en wat de (maximale) hoogte en duur van een maatregel zijn. Het is niet mogelijk om daarvan bij gemeentelijke verordening af te wijken. Uitzondering hierop is de maatregel wegens een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan. De voorliggende verordening is de aangewezen plek om daarover regels te stellen. De hoogte en duur van de overige, landelijk bepaalde, maatregelen verschillen naar gelang de ernst van de gedraging. De lichtere maatregelwaardige gedragingen vallen onder het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten. Daarbij wordt gewerkt met categorieën. Verplichtingen die zien op het administratieve proces van de uitkering, zoals het verstrekken van bewijsstukken, zijn ingedeeld in de eerste en tweede categorie. Onder de derde categorie vallen verplichtingen die betrekking hebben op re-integratie en werkhervatting, zoals het naar vermogen trachten arbeid te verkrijgen. Per categorie schrijft het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten de hoogte en duur van de maatregel voor. Ten aanzien van verplichtingen waarvan niet naleving ernstiger wordt geacht, zoals het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, zijn de hoogte en de duur van de maatregel in de Participatiewet, IOAW en IOAZ voorgeschreven (artikelen 18, vierde en vijfde lid, van de Participatiewet, 20, tweede en derde lid, van de IOAW en 20, tweede en derde lid, van de IOAZ). De voorliggende verordening biedt in aanvulling op deze regels enige voorschriften voor de

procedure rondom het opleggen van een maatregel. Deze procedurestappen worden hieronder in het algemeen toegelicht.

3. Het opleggen van een maatregel

Het proces tot oplegging van een maatregel kent verschillende stappen. Deze stappen worden hierna toegelicht.

Constatering gedraging

Het college onderzoekt zorgvuldig of het vermoeden juist is dat de uitkeringsgerechtigde een wettelijke verplichting niet nakomt. Welke verplichtingen op de uitkeringsgerechtigde rusten en welke daarvan maatregelwaardig zijn, is landelijk bepaald in de Participatiewet, IOAW, IOAZ. Deze reikwijdte is in dit voorstel voor een verordening expliciet gemaakt in artikel 2. Niet voor alle verplichtingen die op de uitkeringsgerechtigde rusten, kan overigens een maatregel worden opgelegd. Zo kan overtreding van de inlichtingenplicht alleen leiden tot een bestuurlijke boete (artikel 18, tweede lid, in samenhang met artikel 17, eerste lid, van de Participatiewet).

Beslissing maatregel

Als sprake is van een maatregelwaardige gedraging, beoordeelt het college per geval of ook daadwerkelijk een maatregel wordt opgelegd. Daarbij worden in ieder geval de aard en ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de mate waarin de overtreding het gevolg is van een handelen of nalaten van het college betrokken (artikelen 18,

zesde lid, van de Participatiewet, 20, vijfde lid, van de IOAW en 20, vijfde lid, van de IOAZ). Er zijn verschillende situaties waarin er geen maatregel wordt opgelegd. De wet schrijft voor dat er geen maatregel wordt opgelegd als elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, bij een kennelijke vergissing of als dringende redenen zich verzetten tegen een maatregel (artikelen 18, zevende en achtste lid, van de Participatiewet, 20, zesde en zevende lid, van de IOAW en 20, zesde en zevende lid, van de IOAZ). Bij dringende redenen gaat het bijvoorbeeld om onaanvaardbare financiële of sociale gevolgen voor de betrokkene, buiten hetgeen in het normale rechtsverkeer te verwachten valt van een handhavingsbeslissing (*Kamerstukken II 2024/2025, 36785, nr. 3, p. 28–29*). Bij lichtere overtredingen kan in plaats van een maatregel, een waarschuwing worden opgelegd (artikelen 18, eerste lid, van de Participatiewet, 20, tweede lid, van de IOAW en 20, eerste lid, van de IOAZ). Bij gedragingen die blijken geven van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid kan in plaats van een maatregel worden besloten om de bijstand in de vorm van een lening te verstrekken (artikel 48, tweede lid, aanhef en onder b, van de Participatiewet). Ten slotte geldt dat op grond van artikel 3 van deze verordening in alle gevallen wordt afgezien van een maatregel als de redelijke termijn sinds de constatering van de gedraging is verstreken of indien het recht op uitkering inmiddels is beëindigd. Nadat een maatregel is opgelegd is het niet mogelijk om voor dezelfde gedraging ook een boete op te leggen op grond van artikel 27 van de Wet inburgering 2021.

Hoogte en duur

De hoogte en duur van de meeste maatregelen zijn landelijk vastgesteld op een bepaald percentage van het uitkeringsbedrag en een duur van één tot maximaal drie maanden (artikel 2 van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten en artikelen 18, vierde en vijfde lid, van de

Participatiewet, 20, tweede en derde lid, van de IOAW en 20, tweede en derde lid, van de IOAZ). Een uitzondering hierop is de maatregel bij een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Voor het opleggen van een maatregel vanwege tekortschietend besef van verantwoordelijkheid stelt het college voor de percentages en termijnen te hanteren die zijn voorgesteld in artikel 8 van deze verordening.

Informeren belanghebbende

Het college moet de belanghebbende informeren dat deze belanghebbende de wettelijke verplichtingen niet of niet behoorlijk is nagekomen (artikelen 18ab van de Participatiewet, 20b van de IOAW en 20b van de IOAZ). De wijze van informeren is vormvrij en kan worden afgestemd op het soort overtreding en de kennis over de situatie van de betrokkene (*Kamerstukken II 2024/2025, 36785, nr. 3, p. 17*). Het college stelt met artikel 4 van deze verordening voor om de zienswijze van een belanghebbende zo mogelijk direct te vragen op het moment dat de belanghebbende wordt geïnformeerd over de eventueel voorgenomen maatregel.

Bekendmaking en tenuitvoerlegging

Met de artikelen 5 en 6 regelt het college de wijze van bekendmaking en tenuitvoerlegging van opgelegde maatregelen. De belanghebbende moet over de hoogte, duur en reden van de opgelegde maatregel worden geïnformeerd (artikel 5). Daarbij moet inzicht worden gegeven in de wijze waarop de individuele omstandigheden van het geval in de besluitvorming zijn betrokken. De verlaging van de uitkering wordt in beginsel toegepast vanaf de eerstvolgende maand (artikel 6).

4. Maatregel wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

Op grond van artikel 18, tweede lid, van de Participatiewet kan een maatregel worden opgelegd als de belanghebbende een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid toont voor de voorziening in het bestaan. Onder de IOAW en IOAZ is het tekortschietend besef van verantwoordelijkheid geen grond voor een maatregel. Zoals hiervoor al is aangegeven, is niet wettelijk bepaald in welke gevallen sprake is van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Het is aan het college om hiervoor, met inachtneming van hieronder beschreven jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep (CRvB), een invulling aan de Raad voor te stellen. Op basis van de jurisprudentie kan het bij een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid gaan om uiteenlopende gedragingen, zowel handelen als nalaten, waardoor eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep op bijstand wordt gedaan. Deze gedragingen kunnen zowel voorafgaand aan de bijstandsverlening als daarna plaatsvinden. Het college denkt hierbij aan het onnodig snel interen op eigen vermogen of het door eigen toedoen verliezen van werk, waardoor niet meer kan worden voorzien in de middelen van bestaan, terwijl redelijkerwijs voorzienbaar is dat daardoor vervroegd een beroep op bijstand moet worden gedaan. Een maatregel kan naar de mening van het college in dergelijke gevallen passend zijn. In de uitvoeringspraktijk wordt als leidend beschouwd de toepassing van het begrip tekortschietend besef van verantwoordelijkheid door de CRvB.

Interingsnorm

Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid wordt door de CRvB in beginsel aangenomen als de belanghebbende meer dan anderhalf keer de relevante bijstandsnorm besteedde aan algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan zonder dat sprake is van bijzondere omstandigheden die dat rechtvaardigen. Dit wordt de interingsnorm genoemd (CRvB 30 mei 2023, ECLI:NL:CRVB:2023:1076, rov. 4.2.1). Het is een meer objectieve maatstaf waaraan het gedrag van de belanghebbende kan worden getoetst. Met de relevante bijstandsnorm wordt gedoeld op de norm (het bijstandsbedrag) die voor de belanghebbende geldt op grond van hoofdstuk 3.2 van de Participatiewet. Deze norm wordt mede bepaald door de leeftijd van de uitkeringsgerechtigde en het al dan niet samenwonen met anderen. Er kunnen bijzondere omstandigheden zijn, zoals hoge woonkosten, die een uitgavenpatroon boven de interingsnorm rechtvaardigen (CRvB 17 juli 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:2154, rov. 4.4). Het onverantwoord interen op vermogen kan zowel voorafgaand aan de bijstandsverlening als daarna plaatsvinden. In het laatste geval kan worden gedacht aan de situatie dat de belanghebbende bijstand krijgt en tegelijkertijd giften ontvangt. Bij het onverantwoord besteden van deze giften, waardoor langer of tot een hoger bedrag een beroep op bijstand wordt gedaan, kan een maatregel gerechtvaardigd zijn.

Verwijtbaar verliezen van arbeid

Het door eigen toedoen verliezen van algemeen geaccepteerde arbeid waardoor een beroep bijstand wordt gedaan, kan blijken van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Voorbeelden van gevallen waarin het verlies van arbeid door de CRvB verwijtbaar werd geacht, zijn:

- het op eigen verzoek laten ontbinden van een arbeidsovereenkomst (CRvB 13 oktober 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:3496, rov. 4.5);
- het verlies van arbeid door een strafrechtelijke veroordeling (CRvB 10 november 2020, ECLI:NL:CRVB:2020:2799, rov. 4.3.3);
- het niet accepteren van een aangeboden verlenging van een dienstverband (CRvB 29 maart 2022, ECLI:NL:CRVB:2022:819, rov. 4.3.2);
- het door eigen gedragingen, zoals herhaaldelijk te laat komen of niet verschijnen, verliezen van arbeid (CRvB 12 juli 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:2588, rov. 4.4–4.6).

Het gaat hierbij uitdrukkelijk om het verlies van arbeid voorafgaand aan de bijstandsverlening. Het na bijstandsverlening verliezen van algemeen geaccepteerde arbeid is een overtreding van artikel 9, eerste lid, onder a, van de Participatiewet, waarvoor een maatregel kan worden opgelegd op grond van artikel 18, vierde lid, van die wet.

Anderszins onverantwoord interen

Ten slotte zijn er gedragingen waarmee de belanghebbende anderszins blijk geeft van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid door op onverantwoorde wijze in te teren op vermogen, terwijl die belanghebbende redelijkerwijs kon voorzien dat deze daardoor vervroegd of tot een hoger bedrag een beroep op bijstand moest doen. Voorbeelden hiervan uit de rechtspraak van de CRvB zijn:

- Het ver onder de marktprijs, bijvoorbeeld voor een symbolisch bedrag, verkopen van onroerend goed (CRvB 16 januari 2024, ECLI:NL:CRVB:2024:187, rov. 4.4–4.5);
- Het onverplicht aflossen van schulden (CRvB 28 november 2023, ECLI:NL:CRVB:2023:2357, rov. 4.4.3);
- Het onverplicht overmaken (schenken) van gelden aan derden (CRvB 22 augustus 2023, ECLI:NL:CRVB:2023:1796, rov. 2.2).

5. VNG-modelverordening

Bij het opstellen van deze verordening is gebruik gemaakt van de VNG Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ (nieuw model, juli 2026). [eventueel opnemen: In afwijking van het VNG-model zijn bij de artikelen [invullen: ...] eigen keuzes gemaakt, die beter aansluiten bij de situatie van de [invullen: naam gemeente].]

6. Inspraak en advies

Bij het opstellen van deze verordening is, in overeenstemming met artikel 47 van de Participatiewet en de [invullen: citeertitel Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet] advies ingewonnen bij [invullen: naam cliëntenraad]. Dit advies van [invullen: datum] met kenmerk [invullen: kenmerk] heeft geleid tot [invullen: eventuele aanpassingen ten opzichte van concept].

7. Uitvoeringsaspecten, gevolgen voor burgers en financiële gevolgen

Bij gelegenheid van de wijzigingen van de landelijke regels over maatregelen is door de wetgever ingegaan op de gevolgen van die wijzigingen voor burgers en overheid, waaronder regeldrukgevolgen, gevolgen voor de uitvoering en (andere) financiële gevolgen (*Kamerstukken II 2024/2025, 36785, nr. 3, p. 58–71*). Hiernaast is door de VNG een uitvoeringstoets verricht met betrekking tot de wijzigingen in het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten. Daarbij is ingegaan op de uitvoeringsaspecten vanuit gemeentelijk perspectief (*Bijlage bij Kamerstukken II 2024/2025, 36785, nr. 6*). Deze verordening leidt niet tot nieuwe of andere gevolgen voor burgers en overheid, dan die reeds zijn benoemd in het kader van de wijzigingen van de landelijke regels.

[\[eventueel opnemen: 8. Evaluatie](#)

Om de effecten van het met deze verordening ingezette beleid te evalueren is een evaluatiebepaling opgenomen. Doel van deze verordening is het bieden van een passend handhavingsinstrumentarium met het oog op de naleving van de uit de Participatiewet, IOAW en IOAZ voortvloeiende verplichtingen die ertoe strekken het beroep op een uitkering zo beperkt mogelijk te laten zijn. In de evaluatie zal dan ook worden bekeken in hoeverre de inzet van deze instrumenten de gewenste gedragsverandering realiseert. De evaluatie is geregeld in artikel 9.]

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader toegelicht.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

Artikel 1 bevat de definities. Begrippen die op grond van de landelijke wetgeving doorwerken in deze verordening, zijn niet opnieuw gedefinieerd. Voorbeelden daarvan zijn de begrippen “bijstand” en “bijstandsnorm” die op grond van artikel 5 van de Participatiewet mede van toepassing zijn op de op die wet berustende bepalingen. In de Participatiewet wordt onder “bijstand” verstaan “algemene en bijzondere bijstand”. Deze verordening is van toepassing op zowel maatregelen bij algemene bijstand als maatregelen bij bijzondere bijstand.

Met de term belanghebbende wordt aangesloten bij de terminologie van de Participatiewet, IOAW en IOAZ. De belanghebbende is degene die bij de maatregel de belanghebbende is in de zin van artikel 1:2, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Doorgaans zal dit de uitkeringsgerechtigde zijn.

[kies optie: *Benadelingsperiode* OF *Benadelingsbedrag*]

Dit begrip wordt gehanteerd voor de bepaling van de hoogte en duur van de maatregel wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 8, tweede lid.

Maatregel

Een maatregel onder de Participatiewet is altijd tijdelijk van aard, terwijl op grond van de IOAW en IOAZ ook blijvende maatregelen opgelegd kunnen worden. Een maatregel is een besluit in de zin van artikel 1:3, eerste lid, Awb waartegen bezwaar en beroep openstaat.

Artikel 2. Toepassingsbereik

Artikel 2 bevat een opsomming van de maatregelwaardige gedragingen waar deze verordening op ziet. Daarbij wordt verwezen naar de bepalingen in de Participatiewet, IOAW en IOAZ waarin de verplichtingen van de uitkeringsgerechtigde zijn vastgelegd. Als zo een verplichting niet wordt nagekomen, kan een maatregel aan de orde zijn. Uitzondering hierop zijn de inlichtingenplichten die op grond van de Participatiewet op de uitkeringsgerechtigde rusten (artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, van de Participatiewet). Voor schending van de inlichtingenplicht kan geen maatregel worden opgelegd, maar wel een bestuurlijke boete op grond van artikel 18a, eerste lid, van de Participatiewet.

Hoofdstuk 2. Procedurele voorschriften

Dit hoofdstuk bevat procedurele voorschriften die gelden voor alle maatregelen op grond van de Participatiewet, IOAW of IOAZ en het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten. Dit betreft dus ook de maatregel wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid, die wordt opgelegd op grond van artikel 18, tweede lid, van de Participatiewet.

Artikel 3. Redelijke termijn bij oplegging maatregel

De redelijke termijn (artikel 3, eerste lid) beschermt de belanghebbende tegen traag optreden van de overheid. Welke termijn redelijk is, zal door het college per geval beoordeeld moeten worden. Het is van belang daarbij het herstelkarakter van de maatregel in ogenschouw te houden: naarmate het tijdsverloop sinds de constatering van de gedraging groter is, zal de maatregel in de regel minder effectief zijn voor het herstel van de situatie. Het tijdsverloop zal minder snel aanleiding zijn om af te zien van een maatregel als de gedraging veel impact heeft op het beroep op een uitkering, bijvoorbeeld bij het wegschenken van een groot vermogen.

[eventueel opnemen: Aangenomen wordt dat na een tijdsverloop van [invullen: termijn] de redelijke termijn in ieder geval is verstreken. Het wordt niet redelijk geacht om de belanghebbende daarna nog te confronteren met een maatregel. Ook het herstelkarakter van de maatregel verzet zich daartegen.]

Artikel 3, tweede lid, betreft codificatie van vaste rechtspraak van de CRvB waaruit volgt dat een maatregel niet kan worden opgelegd als het recht op uitkering inmiddels is beëindigd (CRvB 21 augustus 2007, ECLI:NL:CRVB:2007:BB2800).

Artikel 4. Zienswijze

Met dit artikel wordt het college vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid verplicht tot het vragen van een zienswijze op de vastgestelde feiten of geïnterviewde belangen (eerste lid). Uit artikel 4:8 Awb volgt reeds dat de belanghebbende in beginsel in de gelegenheid moet worden gesteld een zienswijze te geven voordat de maatregel wordt opgelegd. Het is in de

eerste plaats aan het college om de relevante feiten en belangen in kaart te brengen, voordat een maatregel kan worden opgelegd. Het college informeert de belanghebbende vervolgens over de voorgenomen maatregel (tweede lid). Met het vragen van een zienswijze wordt de belanghebbende in de gelegenheid gesteld te reageren op de verzamelde kennis over de relevante feiten en de af te wegen belangen. Het college kan daarbij gerichte vragen stellen aan de belanghebbende, bijvoorbeeld of de gedraging inderdaad heeft plaatsgevonden, wat de reden daarvoor was en of er bijzondere (individuele) omstandigheden zijn die volgens de belanghebbende in de besluitvorming moeten worden betrokken. Het college is vervolgens gehouden om de zienswijze van de belanghebbende daarop te betrekken bij de verdere voorbereiding van de maatregel. In sommige gevallen zal het vragen van een zienswijze op zichzelf al kunnen resulteren in naleving zonder dat een maatregel nodig is. In bepaalde gevallen kan van het vragen van een zienswijze worden afgezien (derde lid), namelijk als de belanghebbende eerder al zijn zienswijze naar voren kon brengen en er zich sindsdien geen nieuwe feiten of omstandigheden hebben voorgedaan (derde lid, onder a) of als de belanghebbende (expliciet) heeft aangegeven van dit recht geen gebruik te maken (derde lid, onder b). De zienswijzefase mag niet worden gebruikt om alvast bezwaar te maken tegen een voorgenomen besluit.

Artikel 5. Inhoud

Artikel 5 schrijft voor welke informatie de maatregel ten minste moet bevatten. Dit artikel dient als invulling of explicitering van het motiveringsvereiste dat volgt uit artikel 3:47, eerste lid, Awb.

De inhoud maakt in elk geval voor de belanghebbende inzichtelijk waarom aan hem een maatregel wordt opgelegd, wat de hoogte en duur van de

maatregel is en op welke wijze rekening is gehouden met de individuele omstandigheden van de belanghebbende. Zoals aangegeven in het algemeen deel van deze toelichting moet het college per geval beoordelen of een maatregel passend is. Daarbij worden in ieder geval de aard en ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de mate waarin de overtreding het gevolg is van een handelen of nalaten van het college betrokken. De uitkomst van die beoordeling moet in het besluit vermeld worden.

Artikel 6. Tenuitvoerlegging

Uitgangspunt is dat de maatregel ten uitvoer wordt gelegd met ingang van de kalendermaand volgend op de maand waarin de maatregel aan de belanghebbende is bekendgemaakt. De belanghebbende krijgt vanaf die maand een lager bedrag uitgekeerd. Het is wenselijk dat de financiële stimulans tot beëindiging van de overtreding zo snel mogelijk plaatsvindt. Dat past bij het herstelkarakter van de maatregel. Artikel 6 ziet ook op de gevallen waarin het niet mogelijk of niet wenselijk is om de maatregel in de eerstvolgende maand toe te passen. Voor die gevallen zijn er drie alternatieve mogelijkheden voor tenuitvoerlegging van de maatregel (artikel 6, onderdelen a tot en met c).

Onderdeel a

Soms is het niet mogelijk om het (volledige) maatregelbedrag in mindering te brengen op nog uit te keren gelden, bijvoorbeeld omdat de belanghebbende nog maar een maand of tot een beperkt bedrag uitkering zal ontvangen. Het college kan er in dergelijke gevallen voor kiezen om de maatregel met terugwerkende kracht toe te passen over de periode waarin de aan de maatregel ten grondslag liggende gedraging plaatsvond (artikel

6, onder a). Dat betekent dat het maatregelbedrag wordt teruggevorderd. De grondslag voor deze terugvordering is artikel 58, tweede lid, onder a, van de Participatiewet respectievelijk artikel 25, tweede lid, van de IOAW of artikel 25, tweede lid, van de IOAZ. Na beëindiging van de uitkering is oplegging van een maatregel niet meer mogelijk (artikel 3, tweede lid). Dat geldt ook als de redelijke termijn inmiddels is verstreken (artikel 3, eerste lid). Het college kan met de belanghebbende een betalingsregeling treffen als het direct terugbetalen van het volledige maatregelbedrag gelet op de vastgestelde aflossingscapaciteit van de belanghebbende in redelijkheid niet kan worden gevraagd. Daartoe biedt artikel 4:94 van de Awb een grondslag.

Onderdeel b

Artikel 6, onder b, geeft de mogelijkheid om de maatregel met terugwerkende kracht toe te passen vanaf de datum van toekenning van de uitkering. Op grond van artikel 44, vijfde lid, van de Participatiewet, respectievelijk 16a, vierde lid, van de IOAW en 16a, derde lid, van de IOAZ, kan de uitkering tot maximaal drie maanden met terugwerkende kracht worden toegekend. Deze mogelijkheid kan bijvoorbeeld gebruikt worden als de bijstand zelf met terugwerkende kracht wordt toegekend. De maatregel kan dan direct geëffectueerd worden over de eerste maanden waarover met terugwerkende kracht wordt uitgekeerd.

Onderdeel c

In sommige gevallen kunnen onevenredige gevolgen van de maatregel worden voorkomen door de maatregel niet direct, maar op een later moment ten uitvoer te leggen. Artikel 6, onder c, biedt voor dergelijke gevallen de mogelijkheid om de tenuitvoerlegging van de maatregel aan te

houden. Latere tenuitvoerlegging is mogelijk zolang de betrokkene een uitkering ontvangt en tot maximaal [invullen: periode] na bekendmaking van de maatregel. Daarbij is van belang dat op het moment van tenuitvoerlegging opnieuw wordt beoordeeld of het (gedeeltelijk) weigeren van de uitkering, gelet op de mogelijk gewijzigde omstandigheden van het geval, op dat moment nog steeds passend is. Na beëindiging van de uitkering is het niet (meer) mogelijk om alvast een maatregel op te leggen die op een later moment ten uitvoer wordt gelegd (CRvB 8 september 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BJ7732, rov. 4.2.1). Als de uitkering wordt beëindigd terwijl een reeds opgelegde maatregel nog niet (geheel) ten uitvoer is gelegd, kan het college op het moment van een nieuwe bijstandsverlening oordelen dat het resterende deel van de maatregel alsnog ten uitvoer moet worden gelegd. Een dergelijke beslissing is een nieuw besluit (nieuwe maatregel). Daarbij moet rekening worden gehouden met de redelijke termijn (artikel 3). Ook moet beoordeeld worden of oplegging van de maatregel op dat moment, mede gelet op het herstelkarakter, nog (steeds) gerechtvaardigd is. Ten slotte wordt opgemerkt dat de mogelijkheid tot latere tenuitvoerlegging niet mag worden gebruikt om een zwaardere maatregel op te leggen. Dat kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als de belanghebbende door een eerdere maatregel al een lagere uitkering ontvangt, waardoor de nieuwe (tweede) maatregel niet volledig geëffectueerd kan worden. Bij een dergelijke samenloop van maatregelen, mag de uitgestelde tenuitvoerlegging niet worden aangewend om daarmee alsnog het volledige maatregelbedrag op de uitkering in te houden.

Hoofdstuk 3. Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

Artikel 7. Definitie

Dit artikel bevat een opsomming van gedragingen die in ieder geval wijzen op een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Het gaat om gedragingen waardoor eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep op algemene of bijzondere bijstand wordt gedaan (gelet op artikel 5, onder a, van de Participatiewet wordt onder bijstand verstaan “algemene en bijzondere bijstand”).

Onderdeel a betreft het in de periode voorafgaande aan de bijstandsverlening verwijtbaar niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid. Onderdeel b ziet op het nalaten om tijdig een aanvraag te doen voor een voorliggende voorziening. Een voorliggende voorziening is een overheidsregeling of uitkering die voorliggend is aan andere voorzieningen vanuit de overheid. Voor de bijstand zijn bijvoorbeeld de WAO, WW, WIA en Wajong-regelingen voorliggend. Onderdelen c en d zien beide op het interen, maar verschillen in de wijze waarop dat interen wordt vastgesteld. Bij onderdeel c is slechts relevant hoeveel is besteed, namelijk meer dan anderhalf keer de bijstandsnorm. Het doel van de bestedingen is geen onderdeel van de toets, althans alleen als er sprake is van bijzondere omstandigheden. Bij onderdeel d moet daarentegen vastgesteld worden dat het vermogen onverantwoord is besteed, namelijk niet aan de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. Onder onderdeel d zullen naar verwachtingen meer verschillende gedragingen vallen: zowel het eenmalig wegschenken van een groot bedrag als het over een langere periode te veel uitgeven. Onderdeel c is daarentegen enkel toepasbaar in gevallen waarin over een langere periode te veel (boven de interingsnorm) wordt uitgegeven.

Het artikel geeft geen uitputtende opsomming van gedragingen. Er kunnen ook andere gedragingen zijn, zowel voor als na het moment van bijstandsverlening, die blijf geven van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel 8. Berekening hoogte en duur van de maatregel

Artikel 8 regelt de hoogte en duur van de maatregel wegens een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. In alle gevallen geldt dat een maatregel in het licht van de omstandigheden van het geval een evenredige sanctie moet zijn (artikel 3:4, tweede lid, Awb). Daarbij dient in het bijzonder acht te worden geslagen op het wettelijke afwegingskader voor maatregelen (zie *Kamerstukken II 2024/25*, 35785, nr. 3, p. 84 en artikel 18, zesde lid, van de Participatiewet). Dit kan ertoe leiden dat bij wijze van uitzondering in het individuele geval ten gunste van de belanghebbende wordt afgeweken van de hierna genoemde standaardhoogte en duur van de maatregel. Als wordt vastgesteld dat elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, wordt in ieder geval afgezien van een maatregel (artikel 18, zevende lid, onder a, van de Participatiewet).

Eerste lid

Voor het in de periode voorafgaand aan de bijstandsverlening verwijtbaar niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid geldt in beginsel een vaste maatregel van [invullen: percentage] van de uitkering voor de maximale duur van [invullen: periode]. Bij deze gedraging is het niet of niet goed mogelijk om [kies optie: het benadelingsbedrag OF de benadelingsperiode] vast te stellen. Daarom is een vast maatregelpercentage wenselijk. De duur van de maatregel wordt

afgestemd op de aard en ernst van de gedraging in het individuele geval, waarbij de maximale duur [invullen: periode] is. Zo zal ontslagnamen vanuit een vast dienstverband de belanghebbende over het algemeen zwaarder worden aangerekend dan ontslagnamen een maand voor het aflopen van een tijdelijk dienstverband.

Tweede lid

Het tweede lid ziet op de berekening van de hoogte en duur van de maatregel in de overige gevallen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid.

[Variant kiezen:

Variant A

De maatregel wordt in die gevallen vastgesteld op [invullen: percentage] van de uitkering gedurende een periode die overeenkomt met de benadelingsperiode tot maximaal [invullen: periode]. De benadelingsperiode is de periode waarin als gevolg van het tekortschietend besef van verantwoordelijkheid eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep op bijstand wordt gedaan. Een langere benadelingsperiode rechtvaardigt een sterkere bijsturing van het gedrag van de betrokkene. Het afstemmen van de maatregel op de benadelingsperiode is om die reden proportioneel als herstelsanctie.

Een voorbeeld met fictieve bedragen ter illustratie: de belanghebbende beschikte op 1 januari 2026 over een vermogen van € 16.000. Drie

maanden later, op 1 april 2026 doet hij een beroep op bijstand. Zijn vermogen is dan verminderd tot € 1.000. De toepasselijke bijstandsnorm is € 1.000, de interingsnorm is anderhalf keer de bijstandsnorm: € 1.500. Het vrijgesteld vermogen is € 1.000. Conform de interingsnorm had de belanghebbende pas na 10 maanden een beroep op bijstand hoeven te doen: $(€ 16.000 - € 1.000) / € 1.500 = 10$ (vermogen minus vrijgesteld vermogen, gedeeld door de interingsnorm). De benadelingsperiode is het aantal maanden waarna de belanghebbende conform de interingsnorm een beroep op bijstand had mogen doen minus het aantal maanden waarna de belanghebbende in werkelijkheid een beroep op bijstand deed: $10 - 3 = 7$ maanden. Uit artikel 8, tweede lid, volgt dat bij een benadelingsperiode van 7 maanden, de maatregel wordt vastgesteld op [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode].

Variant B

De maatregel wordt in die gevallen afgestemd op het bedrag aan bijstand waarop als gevolg van het tekortschietend besef van verantwoordelijkheid eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep wordt gedaan: het benadelingsbedrag. Deze aanpak past bij het herstelkarakter van de maatregel omdat dit ervoor zorgt dat het onterechte beroep op gemeenschapsgelden (de benadeling) deels wordt hersteld, door een tijdelijke verlaging van de uitkering (de maatregel). Naarmate het benadelingsbedrag hoger is, wordt met het oog op dat herstel een zwaardere maatregel opgelegd.

Een voorbeeld met fictieve bedragen ter illustratie: de belanghebbende beschikte op 1 januari 2026 over een vermogen van € 16.000. Drie maanden later, op 1 april 2026 doet hij een beroep op bijstand. Zijn

vermogen is dan verminderd tot € 1.000. De toepasselijke bijstandsnorm is € 1.000, de interingsnorm is anderhalf keer de bijstandsnorm: € 1.500. Het vrijgesteld vermogen is € 1.000. Conform de interingsnorm had de belanghebbende pas na 10 maanden een beroep op bijstand hoeven te doen: $(€ 16.000 - € 1.000) / € 1.500 = 10$ (vermogen minus vrijgesteld vermogen, gedeeld door de interingsnorm). Het benadelingsbedrag is onder deze omstandigheden het aantal maanden dat de belanghebbende te vroeg een beroep op bijstand doet ($10 - 3 = 7$) vermenigvuldigd met de bijstandsnorm: $7 \times € 1.000 = € 7.000$. Uit artikel 8, tweede lid, volgt dat bij een benadelingsbedrag van meer dan [invullen: bedrag], de maatregel wordt vastgesteld op [invullen: percentage] van de uitkering gedurende [invullen: periode].

Variant C

De maatregel wordt in die gevallen vastgesteld op het bedrag aan bijstand waarop als gevolg van het tekortschietend besef van verantwoordelijkheid eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep wordt gedaan: het benadelingsbedrag. Dit betekent dat (volledige) benadelingsbedrag op de uitkering wordt ingehouden, met dien verstande dat de uitkering voor ten hoogste [invullen: periode] kan worden geweigerd. Deze aanpak past bij het herstelkarakter van de maatregel omdat dit ervoor zorgt dat het onterechte beroep op gemeenschapsgelden (de benadeling) deels wordt hersteld, door een tijdelijke verlaging van de uitkering (de maatregel). Naarmate het benadelingsbedrag hoger is, wordt met het oog op dat herstel een zwaardere maatregel opgelegd.

Een voorbeeld met fictieve bedragen ter illustratie: de belanghebbende beschikte op 1 januari 2026 over een vermogen van € 16.000. Drie

maanden later, op 1 april 2026 doet hij een beroep op bijstand. Zijn vermogen is dan verminderd tot € 1.000. De toepasselijke bijstandsnorm is € 1.000, de interingsnorm is anderhalf keer de bijstandsnorm: € 1.500. Het vrijgesteld vermogen is € 1.000. Conform de interingsnorm had de belanghebbende pas na 10 maanden een beroep op bijstand hoeven te doen: $(€ 16.000 - € 1.000) / € 1.500 = 10$ (vermogen minus vrijgesteld vermogen, gedeeld door de interingsnorm). Het benadelingsbedrag is onder deze omstandigheden het aantal maanden dat de belanghebbende te vroeg een beroep op bestand doet ($10 - 3 = 7$) vermenigvuldigd met de bijstandsnorm: $7 \times € 1.000 = € 7.000$. Op grond van artikel 8, tweede lid, zal onder deze omstandigheden de uitkering worden geweigerd voor de duur van [invullen: periode].]

Derde lid

Het derde lid ziet op gevallen waarin sprake is van recidive. Als de belanghebbende binnen [invullen: periode] na bekendmaking van de maatregel opnieuw een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid toont, kan het college [invullen: ... (bijvoorbeeld: het percentage of de duur)] van die (tweede) maatregel verdubbelen. Vanzelfsprekend geldt ook bij recidive dat de maatregel evenredig moet zijn. De formulering van het derde lid ('kan') biedt ruimte om een lagere recidivemaatregel op te leggen. De omstandigheid dat sprake is van een eerste recidive, kan daarbij worden meegewogen. Voorkomen moet worden dat de recidivemaatregel hoger uitvalt dan [kies optie: het benadelingsbedrag OF de benadelingsperiode]. Het herstelkarakter van de maatregel staat daaraan in de weg.

[eventueel opnemen: *Vierde lid*

In het vierde lid is een minimale hoogte van [invullen: bedrag] opgenomen voor het opleggen van een maatregel wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. De bedoeling van dit minimum is dat maatregelen die uitkomen onder dit grensbedrag niet zullen worden opgelegd. Dit omdat de uitvoeringslast in die gevallen niet in verhouding staat tot de doelen van de maatregeloplegging.]

Hoofdstuk 4. Slot- en overgangsbepalingen

[eventueel opnemen: Artikel 9. Evaluatie

Het door het gemeentebestuur gevoerde beleid wordt eenmaal per [invullen: ...] jaar geëvalueerd. Het college zendt daartoe aan de gemeenteraad en de cliëntenraad een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de verordening in de praktijk (eerste lid). De periodieke evaluatie verschaft inzicht in de uitvoering van het maatregelenbeleid en kan aanleiding zijn om dat beleid, binnen de wettelijke kaders, te herzien. Het tweede lid biedt de grondslag om gegevens te verzamelen die nodig zijn de evaluatie uit te voeren. Als het persoonsgegevens betreffen, mogen deze slechts in gepseudonimiseerde vorm bewaard worden ten behoeve van de evaluatie. Dit laatste dient ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de personen op wie de informatie betrekking heeft.]

Artikel 10. Overgangsrecht en intrekking oude verordening

Met artikel 10, eerste lid, wordt de voorganger van deze verordening, de [citeertitel oude verordening] ingetrokken. Artikel 10, tweede en derde lid,

bevat overgangsrecht. De volgende overgangsrechtelijke situaties kunnen zich voordoen (hierna a tot en met c).

a. Er is al een maatregel opgelegd onder de oude verordening. In dat geval geldt dat die maatregel van kracht blijft (en ten uitvoer kan worden gelegd). De oude verordening blijft daarop van toepassing (artikel 10, tweede lid). Dit sluit aan bij artikel XIX van de Wet Handhaving sociale zekerheid, op grond waarvan het oude recht op al genomen beslissing van toepassing blijft. Opgemerkt wordt dat deze bepaling er niet aan de in weg staat dat het college (ambtshalve) de oude maatregel intrekt en een nieuw besluit neemt. In dat geval is sprake van een situatie als bedoeld onder b.

b. Er is nog geen maatregel opgelegd, maar de gedraging heeft al wel plaatsgevonden ten tijde van de oude verordening. In dat geval is de hoofdregel dat op grond van de nieuwe verordening (en de nieuwe landelijke kaders) wordt beslist (*Kamerstukken II 2024/2025, 36785, nr. 3, p. 81*). De reden daarvoor is dat het nieuwe (landelijke) maatregelenregime naar verwachting in de meeste gevallen voor de belanghebbende gunstiger zal uitpakken dan het oude regime. Als dat echter in een concreet geval niet zo is (en de oude verordening voor de belanghebbende gunstiger is), dan moet de oude verordening worden toegepast (artikel 10, derde lid).

c. Er is een lopende bezwaarprocedure tegen een maatregel die is opgelegd onder de oude verordening. Ook dan geldt dat de nieuwe verordening van toepassing is bij het nemen van de beslissing op het

bezwaar, tenzij de oude verordening voor de belanghebbende tot een gunstiger uitkomst leidt (artikel 10, derde lid).

Artikel 11. Inwerkingtreding en citeertitel

De inwerkingtreding van de verordening is cumulatief gekoppeld aan de inwerkingtreding van de Wet handhaving sociale zekerheid en de voor het vaststellen van de verordening relevante bepaling uit de Participatiewet in balans. Voor de Wet handhaving sociale zekerheid geldt dat deze op dit moment aanhangig is bij de Eerste Kamer en eerst nog tot wet moet worden verheven. Het is nog onzeker wanneer deze in werking zal treden. De verordening treedt pas in werking op het moment dat aan allebei de in het eerste lid genoemde voorwaarden is voldaan. Op het moment dat aan één van de criteria niet is voldaan dan treedt de verordening niet in werking. Omdat de bekendmaking en de inwerkingtreding van Wet handhaving sociale zekerheid naar verwachting kort na elkaar zullen volgen, wordt met het alvast vaststellen van de verordening voorkomen dat de gemeente op het moment van inwerkingtreding niet beschikt over een rechtsgeldige verordening en daarmee (tijdelijk) niet voldoet aan de op dat moment op haar rustende verplichtingen op grond van de dan geldende Participatiewet.